

Τ. Ε. Ι. ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΛΟΓΙΣΤΩΝ

Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α
ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΩΝ

ΚΟΤΣΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ
ΣΚΑΡΜΕΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

Θ Ε Μ Α

- ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
- Η ΕΝΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΧΜΗΣ ΣΤΟ ΕΝΕ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ
ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ ΦΑΝΗ

ΠΑΤΡΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1990

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	1057
----------------------	------

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: <u>ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ</u>	σελ.	3-11
Α1: ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ.....	"	3
I Μέχρι τον 1ον Παγκόσμιο Πόλεμο.....	"	3
II Η περίοδος του Μεσοπολέμου.....	"	3
III Μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο.....	"	5
IV Πρόσφατες εξελίξεις.....	"	7
Α2: Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΗΡΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ.....	"	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: <u>ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ - ECU</u>	"	12-50
Β1: ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ - ΤΟ Ε Ν Σ.....	"	12
Β2: Η ECU: Η ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ, Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ	"	19
I Πως δημιουργήθηκε η ECU.....	"	19
II Τι είναι η ECU.....	"	20
III Ποιός είναι ο ρόλος της ECU στο ΕΝΣ.....	"	27
IV Σε τι χρησιμεύει η ECU στα όργανα της Κοινότητας.....	"	28
V Ο ρόλος της ECU στον ιδιωτικό τομέα.....	"	29
VI Το μέλλον της ECU.....	"	33
Β3: ΤΟ ΕΝΣ: ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ - ΑΝΑΛΥΣΗ	"	35
I Το ΕΝΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ	"	35
II ΤΟ ΕΝΣ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ"	"	44
III ΤΟ ΕΝΣ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ.....	"	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: <u>Η ΕΝΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΧΜΗΣ ΣΤΟ ΕΝΣ</u>	"	51-61
Γ1: ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ....	"	51
Γ2: ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΤΑΣΗ ΤΗΣ ΔΡΑΧΜΗΣ ΣΤΟ ΕΝΣ.....	"	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: <u>Η ΕΚ ΚΑΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ</u>	"	61-89
Δ1: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΥΝΟΪΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ.....	"	67
Δ2: ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΧΡΟΝΟ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ.....	"	70
Δ3: ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ.....	"	74
Δ4: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ.....	"	76

Δ5: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ.....	σελ. 80
Δ6: ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡ- ΓΑΣΙΑΣ.....	" 82
Δ7: Η ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΟΚ.....	" 83
I Μορφές τριτοβάθμιας τουριστικής εκπαίδευσης..	" 83
II Ειδικά θέματα τουριστικής εκπαίδευσης.....	" 86
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΠΙΝΑΚΕΣ.....	" 90
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	" 107

Α. ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Α1. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

I) Μέχρι τον 1ο Παγκόσμιο Πόλεμο

Στην πορεία της παγκόσμιας οικονομίας είχαν χρησιμοποιηθεί τα δύο πολύτιμα μέταλλα - χρυσός και άργυρος - είτε ως χρήμα είτε ως αντίκρουσμα για την έκδοση χαρτονομισμάτων. Το διμεταλλικό αυτό σύστημα εγκαταλείφθηκε σταδιακά απ' τις διάφορες χώρες κατά την διάρκεια του 19ου αιώνα, με πρώτη την Αγγλία (1819) και τελευταία τις ΗΠΑ (1897), και υιοθετήθηκε το σύστημα του "Χρυσού Κανόνα" (GOLD STANDARD). Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του συστήματος αυτού είναι:

- α. Χαρτονομίσματα και χρυσά νομίσματα ή χρυσός κυκλοφορούν ελεύθερα στο εσωτερικό μιας χώρας και στην διεθνή αγορά.
- β. Είναι γνωστή και σταθερή η σε χρυσό περιεκτικότητα του νομίσματος κάθε χώρας.
- γ. Παραμένει σταθερή η σχέση μεταξύ ποσότητας χρυσού και προσφοράς χρήματος.
- δ. Ισχύει η Ποσοτική Θεωρία του Χρήματος, σύμφωνα με την οποία μεταβολές στην προσφορά χρήματος μεταφράζονται σε ανάλογες μεταβολές στο επίπεδο τιμών.

Ο Χρυσός Κανόνας λειτούργησε στην ουσία από το 1897 μέχρι το 1914, οπότε ξέσπασε ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος.

II) Η Περίοδος του μεσοπολέμου

Η περίοδος αυτή ξεκίνησε με μεταβλητές ισοτιμίες και με ατυχείς προσπάθειες επανόδου στον Χρυσό Κανόνα. Τελικά φάνηκε να επικρατεί κατ' αρχήν ο "Κανόνας Χρυσού σε Ράβδους" (GOLD BULLION STANDARD), σύμφωνα με τον οποίο στο εσωτερικό των χωρών δεν κυκλοφορούσαν χρυσά νομίσματα, ενώ στις διεθνείς συναλλαγές μπορούσε να γίνει εισαγωγή και εξαγωγή χρυσού σε ράβδους. Όμως έτσι, οι πλεονασματικές χώρες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, απόφευγαν τον πληθωρισμό, διατηρώντας "στείρα" αποθέματα χρυσού (που δεν αύξαναν δηλαδή την

προσφορά χρήματος), ενώ οι ελλειμματικές χώρες δεν επέτρεπαν αντιπληθωριστικές εξελίξεις, για να μην αυξήσουν την ανεργία τους. Έτσι το σύστημα αυτό δεν εφαρμόστηκε για πολύ.

Μια νέα εξέλιξη σημάδεψε την δεκαετία του 1920, που ήταν η θέσπιση ενός νέου συστήματος, του "Κανόνα Συναλλάγματος Χρυσού" (GOLD EXCHANGE STANDARD), το οποίο επέτρεπε στις Κεντρικές Τράπεζες να διατηρούν μέρος ή ακόμη και το σύνολο των επίσημων αποθεμάτων τους σε συνάλλαγμα. Με τον τρόπο αυτό έγινε δυνατή η ουσιαστική αύξηση της συνολικής ρευστότητας της παγκόσμιας οικονομίας.

Στην δεκαετία του 1930, με την οικονομική κρίση που την συντάραξε, ο όγκος του διεθνούς εμπορίου μειώθηκε ενώ η αβεβαιότητα και η ανεργία αυξήθηκαν. Μέχρι το 1936 όλες οι χώρες είχαν οριστικά εγκαταλείψει οποιαδήποτε μορφή "Χρυσού Κανόνα" και μέχρι το 1939 όλες πλέον κατέφυγαν σε ανταγωνιστικές υποτιμήσεις του νομίσματός τους και σε άμεσα μέτρα ελεγχού και περιορισμού του συν|τος και παρεμβάσεως στην αγορά.

Αξίζει ακόμα να ειπωθεί ότι απ'το τέλος του 1ου παγκοσμίου πολέμου και ύστερα ανατράπηκε ριζικά η μέχρι τότε παγκόσμια ιεραρχία. Έπαψε η Μ. Βρετανία και η αγγλική χρηματαγορά, να είναι ο κύριος ρυθμιστής της παγκόσμιας αγοράς και των νομισματικών ανταλλαγών. Τούτο συνέβη γιατί οι ΗΠΑ μπήκαν καθυστερημένα στον πόλεμο και τελικά βγήκαν με τεράστια αποθέματα σε χρυσό (από 1,5 δις \$ πριν έφτασαν τα 2,9 δις \$).

Μπορούμε να πούμε μάλιστα ότι απ'την εμπειρία των δύο παγκόσμιων πολέμων υπήρξε και σαν συνέπεια η εντύπωση που είναι βαθειά ριζωμένη στο συλλογικό υποσυνείδητο του Αμερικάνικου λαού, ότι μπορεί κανείς να κάνει πολέμους και να πλουτίζει απ'αυτούς χωρίς να υφίσταται ο ίδιος, η χώρα του δηλαδή και το έδαφός του, καμιά καταστροφή. Δηλαδή ότι επενδύοντας έναν περιορισμένο αριθμό ανθρώπινων ζώων, μπορεί κανείς να συναποκομίσει μια πάρα πολύ σημαντική ευημερία και μια πρόσθετη παγκόσμια δύναμη.

Έκτοτε λοιπόν, αρχίζει να επιβάλλεται αμέσως μετά τον 1ο παγκόσμιο πόλεμο, η Ουάλ Στρήτ σαν το παγκόσμιο κέντρο της κίνησης κεφαλαίων.

Παράλληλα το φράγκο και η λίρα αναστέλουνε περιοδικά και τελικά καθολικά την μετατρεψιμότητά τους σε χρυσό, ενώ το \$ μένει σαν το μόνο παγκόσμιο μετατρέσιμο μέσο ανταλλαγών.

III) Μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο

Τον Ιούλιο του 1944, στην Σύσκεψη του BRETTON WOODS του Νιού Χάμσαϊρ των Η.Π.Α., μπήκαν οι βάσεις για το διεθνές νομισματικό σύστημα, που θα ίσχυε - όπως αποδείχθηκε εκ των υστέρων - για τα επόμενα 25 περίπου χρόνια. Οι συνθήκες αυτές υπογράφηκαν μέχρι το 1946 από 59 χώρες. Τότε ιδρύθηκε και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Κάθε χώρα καταβάλλει σ' αυτό αποθέματα λιγότερα ή περισσότερα ανάλογα με την συμμετοχή της στο διεθνές εμπόριο. Και ήτανε τότε οι παροχές: 1/4 σε χρυσό και 3/4 σε εθνικό νόμισμα.

1) Το Σύστημα του BRETTON WOODS

Στόχος του συστήματος αυτού ήταν να βοηθήσει την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου, σε πολυμερή βάση, και να αποτρέψει τη μονομερή εξαγγελία ανταγωνιστικών υποτιμήσεων, διατηρώντας κατά το δυνατόν σταθερές τις ισοτιμίες, παρέχοντας όμως και την δυνατότητα προσαρμογής τους, αν αυτό κρίνεται αναγκαίο και να πετύχει την πλήρη μετατρεψιμότητα όλων των νομισμάτων. Το Σύστημα αυτό στηρίχθηκε σε ορισμένες αρχές και σ' ένα διεθνή οργανισμό, το Δ.Ν.Τ., που θα επέβλεπε στην εφαρμογή τους.

Κατ' αρχή ορίστηκε μια επίσημη και σταθερή σχέση του Δολλαρίου σε χρυσό, δηλαδή 35\$ η καθαρή ουγγιά 18 καρατίων, και παράλληλα οι Η.Π.Α. ανέλαβαν την υποχρέωση να μετατρέπουν τα δολλάρια, που θα τους προσφέρουν οι κυβερνήσεις άλλων χωρών, σε χρυσό, στην επίσημη αυτή τιμή. Στην συνέχεια, όλα τ' άλλα νομίσματα συνδέθηκαν με το Δολλάριο με μια επίσημη ισοτιμία (PARITY EXCHANGE RATE). Το σύστημα αυτό δεν υποχρεώνει τα κράτη να συνδέουν το επίπεδο τιμών τους με την ποσότητα

χρυσού, Δολλαρίων ή άλλων μετατρέψιμων νομισμάτων που μπορεί να έχουν στα επίσημα αποθέματά τους. Αυτή η ρύθμιση ήταν προστατευτική για το Δολλάριο.

Το Δ.Ν.Τ. που άρχισε να λειτουργεί το 1947, είχε σκοπό να βοηθήσει τα κράτη-μέλη του να διατηρήσουν τις επίσημες ισοτιμίες τους στα όρια του ($\pm 1\%$) που είχαν καθοριστεί. Για το λόγο αυτό δημιούργησε ένα απόθεμα ρευστών διεθνών διαθεσίμων και χορηγούσε βραχυπρόθεσμες πιστώσεις στις χώρες με ελλειμματικό Ισοζύγιο, οι οποίες ήταν έτοιμες να καλύψουν την αυξημένη ζήτηση συν|τος. Βέβαια μόλις το Ισοζύγιο των χωρών αυτών βελτιωνόταν, οι βραχυπρόθεσμες πιστώσεις του ΔΝΤ γίνονταν αμέσως απαιτητές.

Έτσι λοιπόν το σύστημα του BRETTON WOODS, χαρακτηριζόταν από σταθερές ισοτιμίες που όφειλαν κατ'αρχήν να στηρίξουν οι επιμέρους χώρες, αλλά και που μπορούσαν να μεταβάλλουν.

2) Περίοδοι κρίσεων

Από τις αρχές της εφαρμογής του νέου αυτού συστήματος εμφανίστηκαν τα πρώτα προβλήματα στα βασικά διεθνή νομίσματα. Συγκεκριμένα, η Αγγλία απέτυχε να διατηρήσει την μετατρέψιμότητα της Στερλίνας το 1947 και υποχρεώθηκε να υποτιμήσει τη Στερλίνα έναντι του Δολλαρίου κατά 30% περίπου τον Σεπτέμβριο του 1949. Αργότερα υποτιμήθηκε και πάλι τον Νοέμβριο του 1967 κατά 14% περίπου.

Αντίθετα το Γερμανικό Μάρκο, ύστερα από πιέσεις των χωρών που είχαν ελλείμματα στο Ισοζύγιό τους με την Γερμανία ανατιμήθηκε τον Μάρτιο του 1960 κατά 5% και πάλι τον Οκτώβριο του 1969 κατά 8,5%. Παρ'όλα αυτά το Μάρκο εξακολούθησε να προτιμάται σε σχέση με το Δολλάριο με αποτέλεσμα το Μάιο του 1971 ν'ανατιμηθεί και πάλι κατά 3%, ενώ το Γαλλικό Φράγκο εξασθένησε και υποτιμήθηκε τον Αύγουστο του 1969 κατά 11%.

Με την ιδιαίτερη θέση που δόθηκε στο Δολλάριο με το σύστημα του BRETTON WOODS, δημιουργήθηκε έντονο πρόβλημα ελλείψεως Δολλαρίων, ως μέσο πληρωμής στις διεθνείς συναλ-

λαγές. Η εξέλιξη αυτή συνδέεται με το έλλειμμα του Ισοζυγίου των Η.Π.Α. που είναι αποτέλεσμα της χρηματοδοτήσεως των πολέμων της Κορέας και του Βιετνάμ, των άμεσων επενδύσεων Αμερικάνικων πολυθενικών εταιριών σε αναπτυσσόμενες ή και αναπτυγμένες χώρες, της μεγαλύτερης αυξήσεως της παραγωγικότητας άλλων χωρών και της συγκράτησης του πληθωρισμού, σε χώρες που ανταγωνίζονταν τις Η.Π.Α.. Ήδη απ' το 1962 καθώς υπήρχαν φόβοι για υποτίμηση του Δολλαρίου, η αξία του χρυσού έφτασε τα 40\$ η ουγγιά. Η συνεχιζόμενη εκροή χρυσού από τις ΗΠΑ, ο περιορισμός των αποθεμάτων της σε χρυσό κάτω απ' το μισό του ύψους του 1960 και τα μεγάλα αποθέματα Δολλαρίων στα χέρια ξένων φορέων, έθεταν σε βάσιμη αμφιβολία την δυνατότητα των Η.Π.Α. ν' ανταπεξέλθουν στην συμβατική τους υποχρέωση για μετατροπή των Δολλαρίων σε χρυσό.

Έτσι στις 15 Αυγούστου 1971 έγινε αυτό που ουσιαστικά σήμανε την εγκατάλειψη του συστήματος του BRETTON WOODS. Ο Ρ. Νίξον, τότε πρόεδρος των Η.Π.Α. ανάγγειλε ότι το Δολλάριο δεν είναι πλέον μετατρέψιμο σε χρυσό.

IV) Πρόσφατες εξελίξεις

Αμέσως μετά την κατάρρευση του συστήματος του BRETTON WOODS οι αγορές συν|τος της Ευρώπης έκλεισαν για μια βδομάδα. Όταν ξανάνοιξαν τα περισσότερα νομίσματα της Δ. Ευρώπης και αργότερα το Γιεν αφέθηκαν ελεύθερα να κυμανθούν στις αγορές συν|τος, στις οποίες και ανατιμήθηκαν σε σχέση με το Δολλάριο.

Τον Δεκέμβριο του 1971 στο Ινστιτούτο Σμιθσόνιαν της Ουάσινγκτων των Η.Π.Α. έγινε μια τελευταία προσπάθεια του ΔΝΤ να διατηρηθούν οι σταθερές ισοτιμίες. Στη συνάντηση εκείνη γνωστή ως "Συμφωνία Σμιθσόνιαν", αποφασίσθηκε η υποτίμηση του Δολλαρίου και η διεύρυνση των ορίων παρεμβάσεως από $\pm 1\%$ σε $\pm 2,25\%$. Όμως η συμφωνία Σμιθσόνιαν διατηρήθηκε σε ισχύ μόνο για 6 μήνες και από τότε το Διεθνές Νομισματικό Σύστημα χαρακτηρίζεται βασικά από κυμαινόμενες ισοτιμίες (FLOATING EXCHANGE RATES). Μια ακόμη ιστορική μεταβολή πρα-

γματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 1976 στην σύνοδο του ΔΝΤ στη Τζαμάικα όπου αποφασίσθηκε η απονομισματοκοποίηση του χρυσού. Ο χρυσός δεν κατέχει πλέον ιδιαίτερη θέση στο παγκόσμιο νομισματικό σύστημα. Το Μάρτιο του 1973, με την εξαγγελία των Η.Π.Α. ότι πρόκειται να υποτιμήσουν το Δολλάριο κατά 10%, που έδωσε την χαριστική βολή στο σύστημα του BRETTON WOODS, 5 χώρες της Ε.Ο.Κ. αποφάσισαν να σταθεροποιήσουν τις ισοτιμίες μεταξύ των νομισμάτων τους, περιορίζοντας στο μισό τα όρια παρεμβάσεως, αλλά να τις αφήσουν ελεύθερες να κυμαίνονται από κοινού έναντι του Δολλαρίου.

Έτσι πλέον βασικός σκοπός των παρεμβάσεων των νομισματικών αρχών στο σημερινό σύστημα είναι να ελαχιστοποιήσουν τις βραχυχρόνιες διακυμάνσεις των ισοτιμιών και να διατηρήσουν την οποιαδήποτε σχέση του εθνικού τους νομίσματος προς κάποιο άλλο ή προς μια δέσμη άλλων νομισμάτων.

Όμως μέσα σ'όλο αυτό το σύστημα οι ΗΠΑ εξακολουθούν να παίζουν ρόλο πρωταγωνιστή. Κατά συνέπεια και η οικονομική τους κατάσταση και πολιτική, και πιο συγκεκριμένα το τεράστιο έλλειμμα του ισοζυγίου πληρωμών τους, δημιουργεί αλυσιδωτές αντιδράσεις και στις οικονομίες των υπολοίπων κρατών. Γι'αυτό και η Ευρώπη - μέσα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Κοινότητας - αντέδρασε προσπαθώντας να διαμορφώσει μια δική της νομισματική πολιτική προκειμένου ν'αντιμετωπίσει την νομισματική κρίση που σιγά-σιγά εδραιώθηκε παγκοσμίως.

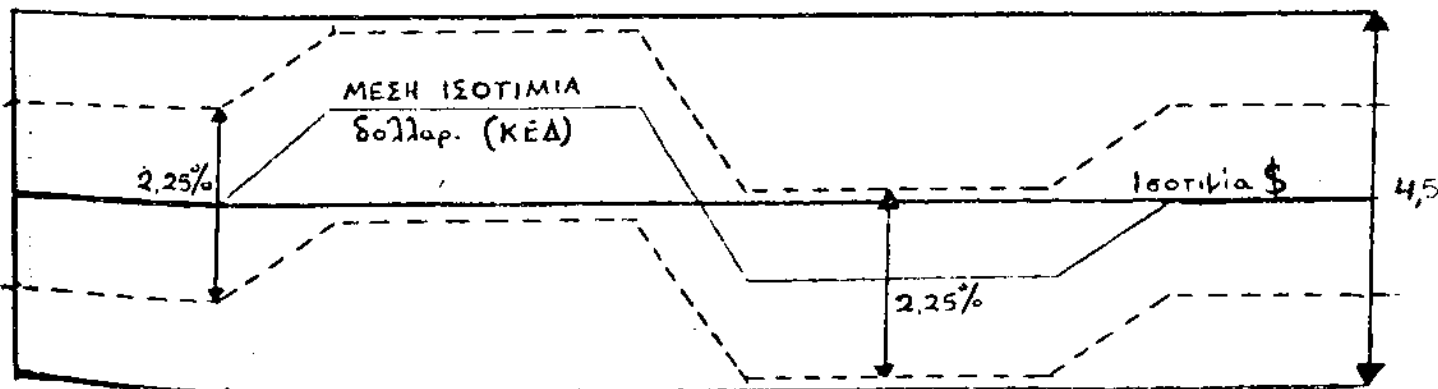
A2. ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΥΠΟ
ΤΗΝ ΕΠΗΡΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Με την κατάσταση που διαμορφώθηκε τελικά δημιουργήθηκε ένας φαύλος κύκλος. Όσο πιο μεγάλο είναι το έλλειμμα του ισοζυγίου πληρωμών των Η.Π.Α. τόσο πιο μεγάλη είναι η μάζα δολλαρίου που κυκλοφορεί παγκόσμια. Δηλαδή οι Η.Π.Α. κόβουν δολάρια και πληρώνουν μ'αυτά τις εισαγωγές τους αντί να πληρώνουν με τις αντίστοιχες εξαγωγές. Και όσο πιο μεγάλη είναι αυτή η μάζα δολλαρίων που κυκλοφορεί, τόσο πιο μεγάλες είναι οι αγορές δολλαρίων για να μπορέσουν οι κεντρικές τράπεζες να δημιουργήσουν αποθέματα και να συντηρήσουν την αξία των δικών τους νομισμάτων. Έτσι όλο και πιο μεγάλη είναι η αδιαφορία των Η.Π.Α. για το έλλειμά τους. (Έλλειμμα το οποίο τον Ιανουάριο του '84 έφτασε τα 9,5 δις δολάρια, ενώ συνολικά το 1984 υπολογίζεται ότι θα σπάσει το φράγμα των 100δισ δολλαρίων) Ένα έλλειμμα που οφείλεται όλο και περισσότερο σε όχι παραγωγικές ανάγκες των ΗΠΑ.

Έτσι δημιουργήθηκε το ερώτημα αν είναι δυνατόν η παγκόσμια οικονομία να διαρθρώνεται γύρω από μια οικονομία που ζει κατ'αυτό τον τρόπο;

Η Ευρώπη απέναντι σ'αυτή την κατάσταση αντέδρασε:

Η πρώτη ιδέα δημιουργίας ενός Ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος ήταν το 1972 με το περιβόητο "φίδι", όπως παριστάνεται γραφικά πιο κάτω:

Η μεσαία γραμμή είναι η γραμμή ισοτιμίας με το δολλάριο. Υπάρχει ένα κατώτατο και ένα ανώτατο όριο διακύμανσης (οι 2 ακραίες παράλληλες γραμμές) των κοινοτικών νομισμάτων απέναντι στο \$. Ανάμεσα σ' αυτά τα όρια οι διακυμάνσεις είναι ανεκτές σύμφωνα με το σύστημα του GOLD EXCHANGE STANDARD. Η ιδέα ήταν να δημιουργηθεί μέσα στο πλαίσιο αυτό (+4,5% απέναντι στο \$) ένας μικρότερος χώρος (+2,25%) όπου θα διακυμάνονταν τα Ευρωπαϊκά νομίσματα. Το φίδι ήταν λοιπόν, αυτή η ιδέα: Ότι όλα τα Ευρωπαϊκά νομίσματα θα κινούνται μέσα στο στενότερο πλαίσιο διακυμάνσεων που έχει εύρος 2,25% απέναντι στην μέση τιμή δολλαρίου. Και βέβαια ότι η δυναμική του συστήματος θα πρέπει να είναι αυτό το 2,25% να μειώνεται συνεχώς μέχρι την πλήρη σταθεροποίηση, των συναλλαγματικών ισοτιμιών των κοινοτικών νομισμάτων.

Η ιδέα γύρω από την δημιουργία του φιδιού ήταν να υπάρχουν παρεμβάσεις κάθε φορά που ένα Ευρωπαϊκό νόμισμα, θα έτεινε να φύγει από τα ανεκτά όρια διακύμανσης και με μέτρα που θα αφορούσαν την εσωτερική αγορά και τις εξωτερικές ισορροπίες στις συγκεκριμένες Ευρωπαϊκές χώρες, ώστε να αποκαθίσταται η ορθή νομισματική στάση. Μέσα σ' αυτό το τούνελ που θα έπρεπε να δημιουργείται ένα όλο και πιο στενό "φίδι" μέχρι το σημείο που θα είχαμε μια ενιαία Ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα, ένα ενιαίο νόμισμα για τις χώρες της Ε.Ο.Κ. . Συνοδευόταν από ένα Ευρωπαϊκό ταμείο νομισματικής αλληλεγγύης, που θα χρηματοδοτούσε παρεμβάσεις ώστε να αποκαθίσταται η συνοχή ανάμεσα στις διάφορες Ευρωπαϊκές μονάδες.

Όμως το σύστημα αυτό που πρωτεργάτες του ήταν οι κ.κ. Χήθ, ο παλιός πρωθυπουργός της Αγγλίας, και Μπομπιντού, ο τότε πρόεδρος της Γαλλίας κατέληξε σε μια αποτυχία.

Αμέσως με την δημιουργία του φιδιού είχαμε αποχωρήσεις, υποτιμήσεις και ανατιμήσεις των νομισμάτων, γιατί την κάθε φορά οι χώρες δεν ήταν σε θέση να εφαρμόσουν τα μέτρα εσωτερικής πολιτικής ή εκείνα που αφορούσαν τις διεθνείς συναλλαγές τους ή ακόμη δεν ήταν διατεθειμένες να πάρουν τα απαραίτητα μέτρα κοινοτικής αλληλεγγύης και σύγκρισης οικονομικών που προϋπόθετε μια τέτοια λύση.

Τον Μάρτιο του 1979 περάσαμε στην δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (Ε.Ν.Σ.) που παρουσιάζει μια πιο αισιόδοξη εικόνα. Είναι ένα σύστημα που κύριος θεσμός του είναι η Ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα (ΕCΥ). Για την ύπαρξη όμως αυτής αλλά και για να έχουμε ένα πραγματικά ενιαίο Ευρωπαϊκό σύστημα απαιτείται σαν προϋπόθεση η σταδιακή σύγκλιση των οικονομιών της Ευρώπης.

Όμως θα ήταν προτιμότερο να εξετάσουμε διεξοδικότερα την όλη πορεία, καθώς και τα στάδιά της, μέσα από τα οποία η Ευρώπη προσπάθησε να φτάσει στην οικονομική και νομισματική ένωση μέχρι σήμερα.

B. ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ - E.C.U.

Β1. ΤΑ ΣΤΑΔΙΑ ΤΗΣ ΠΟΡΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Οι διεθνείς οικονομικές σχέσεις, για να αναπτυχθούν σωστά, έχουν ανάγκη ενός διεθνούς νομίσματος και διαφόρων κανόνων, δηλαδή ενός διεθνούς νομισματικού συστήματος. Το σύστημα που δημιουργήθηκε στο BRETTON-WOODS το 1944 λειτούργησε σωστά για μια 25ετία, εν συνεχεία επιδεινώθηκε προοδευτικά για να διαλυθεί κατά το 1971. Οι χώρες της Κοινότητας έπρεπε λοιπόν, να καθορίσουν την θέση των νομισμάτων τους έναντι του δολλαρίου, τόσο όσον αφορά τον μηχανισμό συναλλάγματος (σταθερές ή κυμαινόμενες τιμές) όσο και όσον αφορά την χρησιμοποίηση του δολλαρίου ή ενός κοινοτικού νομίσματος για τους ενδοκοινοτικούς διακανονισμούς τους δημόσιους και ιδιωτικούς.

Έτσι τόσο εξαιτίας της δημιουργίας της κοινής αγοράς όσο και λόγω της εξέλιξης των διεθνών συνθηκών κατέστη απαραίτητο στην Κοινότητα να εξασφαλιστεί καλύτερα ο συντονισμός των εθνικών οικονομικών πολιτικών, για να αποφευχθεί η λήψη μέτρων που παρουσιάζουν μικρή συμφωνία μεταξύ τους, για να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των εθνικών μέτρων και για να υπάρχει μια κοινή στρατηγική έναντι των τρίτων χωρών.

Γι' αυτόν τον συντονισμό της νομισματικής πολιτικής στην Κοινότητα καταβάλλουν προσπάθειες από το 1958 η Νομισματική Επιτροπή και η συσταθείσα το 1964 επιτροπή των διοικητών των κεντρικών τραπεζών. Από την αναληφθείσα το 1969 πρώτη μεγάλη προσπάθεια για την δημιουργία οικονομικής και νομισματικής ενώσεως γεννήθηκε ο πυρήνας, το Ευρωπαϊκό σύστημα συναλλάγματος, που είναι γνωστό σαν νομισματικό "φίδι".

Ύστερα από εντολή των κυβερνήσεων, το 1970, μια ομάδα εργασίας υπό την προεδρία του Πρωθυπουργού και υπουργού οικονομικών του Λουξεμβούργου κ. PIERRE WERNER, επεξεργάστηκε με την βοήθεια προσχεδίων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ένα σχέδιο

διαρθρωμένο κατά στάδια για μια οικονομική και νομισματική ένωση. Τον Μάρτιο του 1971, οι κυβερνήσεις αποδέχθηκαν τις βραχυπρόθεσμες βασικές προτάσεις του, χωρίς βέβαια να αντλήσουν απ' αυτό τα βαθύτερα και πιο μακροπρόθεσμα πολιτικά συμπεράσματα. Βασικό σημείο εκκινήσεως του σχεδίου WERNER, καθώς και των δύο αποφάσεων του Συμβουλίου του Μαρτίου 1971 και 1972 οι οποίες στηρίζονται σ' αυτό, ήταν ο σταδιακός περιορισμός των διακυμάνσεων μεταξύ των ισοτιμιών των νομισμάτων των κρατών μελών.

Έτσι ενώ τα σημαντικότερα διεθνή νομίσματα το 1972-73 έθεσαν σε κίνηση την διαδικασία της ελεύθερης μεταξύ τους διακυμάνσεως, τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας επιδίωξαν να περιορίσουν την μεταξύ τους επιτρεπτή απόκλιση των τιμών συν|τος σε 2,25%. Η τήρηση περιθωρίου μόνο 2,25% σ' ένα σύστημα που στηρίζεται στην γενική διακύμανση των τιμών συν|τος στις διεθνείς σχέσεις έπρεπε να εξασφαλιστεί με μια ομοιόμορφη πολιτική σταθερότητα. Προβλέπονταν παρεμβάσεις για την εναρμόνιση και την στήριξη των νομισμάτων τα οποία κινδύνευαν προσωρινά να πέσουν κάτω απ' αυτό το περιθώριο. Η κεντρική τράπεζα της χώρας της οποίας το νόμισμα κινδύνευε έπρεπε να διαθέσει ξένα νομίσματα και να αγοράσει το δικό της νόμισμα για να σταθεροποιήσει την τιμή του στην αγορά. Οι κεντρικές τράπεζες των κοινοτικών εταίρων όφειλαν κυρώτως ν' αγοράσουν το απειλούμενο νόμισμα, για να το στηρίξουν. Η υποχρέωση παρεμβάσεως θα έπρεπε κατ' αρχήν να είναι απεριόριστη. Οι πιστώσεις σε νόμισμα τις οποίες οι κοινοτικοί εταίροι θα παραχωρήσουν στην χώρα με το απειλούμενο νόμισμα, θα έπρεπε κατά κανόνα να επιστραφούν έπειτα από 4 έως 8 εβδομάδες, εκτός εάν σταθεροποιηθούν μακροπρόθεσμα στο πλαίσιο του μηχανισμού στηρίξεως.

Όλα τα κράτη-μέλη όμως δεν ήταν σε θέση να τηρήσουν τον υψηλό στόχο του νομισματικού συστήματος, σε περίοδο νοσηρών διακυμάνσεων των διεθνών νομισμάτων και ιδίως του δολλαρίου. Πράγματι αν και τα ξένα νομίσματα συνδέθηκαν από την αρχή (Σουηδική και Νορβηγική κορώνα), το σύστημα του φιδιού γνώρισε έντονες μεταβολές:

- Απόσυρση της λίρας στερλίνας (Ιούνιος 1972), της Ιταλικής λίρας (Φεβρουάριος 1973), του FF (Ιανουάριος 1974), της Σουηδικής και Νορβηγικής κορώνας το 1977. Τέλος του 1977, το σύστημα του "φιδιού" περιλαμβάνει μόνο το DM, το φιορίνι, το Βελγικό φράγκο και την Δανική κορώνα, δηλαδή γύρω από το DM τα νομίσματα των χωρών που έχουν αναπτύξει σε μεγάλο βαθμό το εμπόριό τους, με την Γερμανία (Κάτω Χώρες, Δανία) ή με μία απ'αυτές (Βέλγιο, στο πλαίσιο της BENELUX).

- Πολλαπλές μεταβολές της ισοτιμίας των νομισμάτων, σε σχέση με το δολλάριο κατά τον Φεβρουάριο του 1973 και μεταξύ τους (15 μεταβολές σε 5 χρόνια).

Γιατί αυτή η εξασθένηση του συστήματος του "φιδιού"; Ήδη το 1974, η ομάδα MARJOLIN εξέτασε τους λόγους της απουσίας προόδου. Η διάγνωση ξαφνιάζει με την απλότητά της: "Η Ευρώπη δεν έχει προχωρήσει περισσότερο προς την οικονομική και νομισματική ένωση απ'ότι το 1969... οι εθνικές οικονομικές και νομισματικές πολιτικές δεν ήταν ποτέ εδώ και 25 χρόνια, περισσότερο ασύμφωνες και περισσότερο αποκλίνουσες απ'ότι είναι σήμερα".

Οι λόγοι της αποτυχίας οφείλονται σε 3 βασικές αιτίες: "Αντίθετα γεγονότα, έλλειψη πολιτικής θέλησης, ανεπαρκής κατανόηση του τι είναι μια οικονομική και νομισματική ένωση και των συνθηκών που πρέπει να ικανοποιούνται για να γίνει αυτή πραγματικότητα και να μπορέσει να λειτουργήσει... Σε κυβερνητικό επίπεδο, δεν υπήρχε ανάλυση, ακόμη και προσεγγιστική, των όρων που έπρεπε να τηρηθούν. Δεν υπολογίσαμε επακριβώς την ουσιαστική διαφορά που υπάρχει μεταξύ μιας τελωνιακής ένωσης, τέτοιας όπως καθορίζεται στην συνθήκη της Ρώμης, και μιας οικονομικής ένωσης".

Εξάλλου από το 1977 η κατάσταση επιδεινώθηκε σε μεγάλο βαθμό:

- Ο πληθωρισμός μαστίζει την Κοινότητα και σε ρυθμούς που διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό από χώρα σε χώρα.
- Η ανεργία αυξάνεται σε όλες τις χώρες.

- Τα νομίσματα δεν είναι καθόλου σταθερά τα μὲν σε σχέση με τα δε,
- Υπάρχει τάση μεταφοράς των προβλημάτων στα εξωκοινοτικά πλαίσια, χωρίς εντούτοις να λύνονται: Έτσι, η αγορά των Ευρωδολλαρίων δεν ελέγχεται καθόλου.

Η κατάσταση για την κοινότητα είναι λοιπόν σοβαρή. Στα σοβαρά προβλήματα της ανεργίας και του πληθωρισμού που πλήττουν κάθε κράτος μέλος προστίθεται η απειλή μιας κάποιας εξάρθρωσης της Κοινότητας, που απορρέει από μια ολοένα και δυσκολότερη λειτουργία της κοινής αγοράς και η οποία θα αύξανε την ανεργία της κάθε χώρας και τα προβλήματα αρκετών περιφερειών.

Μια προσπάθεια είναι απαραίτητη. Αυτή προτάθηκε από την Επιτροπή (έκθεση JENKINS), και υπογραμμίζει την ταυτόχρονη ανάγκη όπως εξασφαλιστούν:

- Η ενίσχυση του συντονισμού των συγκυριακών πολιτικών (σύγκλιση) με τα πρότυπα συμπεριφοράς, ενισχυμένη αλληλεγγύη, αποτελεσματικές προϋποθέσεις χρηματοδοτικών ενισχύσεων και
- Η ολοκλήρωση της κοινής αγοράς.

Η πολιτική προσπάθεια έγινε. Τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια των Βρυξελλών (Δεκεμ. 1977) και της Βρέμης (Ιούλιος 1978) προετοιμάζουν την συμφωνία του Δεκεμβρίου 1978, σχετικά με το Ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα, που συνέβαλε σημαντικά στην λειτουργία της κοινής αγοράς.

Το Ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών στις 4 και 5 Δεκεμβρίου 1978 ενέκρινε επίσημα το Ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα (Ε.Ν.Σ.). Δύο στοιχεία φαίνονται να συνέβαλλαν αποφασιστικά στην συμφωνία αυτή:

- Μια πολύ χαρακτηριστική πολιτική θέληση εκ μέρους των δύο μεγάλων εταίρων της Κοινότητας, της Γαλλίας και της Γερμανίας.
- Η αστάθεια του δολλαρίου, η οποία ώθησε τις Ευρωπαϊκές χώρες σε μια πιο αποφασιστική στάση: Δημιουργία τουλάχιστον μιας περιορισμένης ζώνης σταθερότητας σε έναν αβέβαιο κόσμο.

Η πραγματική εφαρμογή του συστήματος, έλαβε χώρα τον Μάρτιο του 1979, ενώ η λίρα στερλίνα παρέμενε προσωρινά εκτός (αν και συμμετέχει στον καθορισμό της ECU). Όμως και η Ελλάδα δεν μπόρεσε με την προσχώρησή της στην Κοινότητα την 1/1/81, να εισάγει αμέσως την δραχμή στον μηχανισμό των τιμών συναλλάγματος του Ευρωπαϊκού συστήματος. Το ποσοστό πληθωρισμού της ήταν το 1980, 25% και κατά πολύ υψηλότερο του ήδη υψηλού κοινοτικού μέσου όρου των 12%.

Οι κατευθυντήριες γραμμές του συστήματος

Τεχνικά το νέο σχήμα προσπαθεί να λάβει υπόψη τα στοιχεία αναφορικά με τις αποτυχίες των προηγούμενων προσπαθειών. Περιστρέφεται δε γύρω από τα ακόλουθα βασικά στοιχεία:

- Δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής νομισματικής μονάδας, της ECU, της οποίας η αξία και η σύνθεση καθορίζονται από ένα "καλάθι" των νομισμάτων των χωρών της Κοινότητας.
- Προσδιορισμός ενός μηχανισμού συναλλάγματος και παρέμβασης. Κάθε νόμισμα θα έχει μια κεντρική τιμή, η οποία συνδέεται με την ECU. Οι προσαρμογές των κεντρικών τιμών θα πραγματοποιούνται κατόπιν αμοιβαίας συμφωνίας.

Γύρω από τις διμερείς κεντρικές τιμές που προκύπτουν, καθορίζονται περιθώρια διακυμάνσεων της τάξης $\pm 2,25\%$. Όμως για κράτη μέλη, των οποίων τα νομίσματα σήμερα είναι κυμαινόμενα, (Ιταλική λιρέττα), τα περιθώρια διακύμανσης μπορούν να φθάσουν μέχρι 6%. Τέλος καθορίζονται "κατώτατα όρια απόκλισης" (και καθορίζονται στο 75% της μέγιστης διαφοράς απόκλισης): Όταν ένα νόμισμα υπερβαίνει το κατώτατο του όριο απόκλισης, οι σχετικές αρχές πρέπει να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα (διάφορα μέτρα οικονομικής πολιτικής ή ακόμη και τροποποίηση των κεντρικών τιμών).

- Συντονισμός των εφαρμοζόμενων συναλλαγματικών πολιτικών έναντι των τρίτων χωρών.

Επίσης τα μέσα άμυνας του νέου συστήματος έχουν ενισχυθεί σημαντικά. Τα νομισματικά χρέη των κεντρικών τραπεζών από παρεμβάσεις θα πρέπει στο νέο σύστημα να επιστρέφονται ύστερα από 45 μέρες αντί 30 όπως ίσχυε πριν. Η βραχυπρόθεσμη νομι-

σματος βοήθεια θα μπορεί στο εξής να παρατείνεται επί 3 μήνες δύο φορές αντί μία φορά, σε τρόπο ώστε η συνολική χρονική διάρκεια να μπορεί να φθάσει τους 9 μήνες. Το ποσό που έχει διατεθεί για βραχυπρόθεσμες πιστώσεις έχει αυξηθεί σε 14 δις. ECU, ενώ το ποσό για μεσοπρόθεσμη οικονομική βοήθεια διάρκεια 2 έως 5 ετών έχει αυξηθεί σε 11 δις ECU. Η εξόφληση χρεών από νομισματικές πιστώσεις που έχουν ληφθεί, διευκολύνεται απ' το ότι όλα τα Κράτη-μέλη θέτουν υπό μορφή δανείου στην διάθεση του Ευρωπαϊκού Ταμείου για οικονομική συνεργασία το 20% των αποθεμάτων τους σε χρυσό και δολάρια και παίρνουν σε αντάλλαγμα το αντίστοιχο ποσό σε ECU, με τα οποία μπορούν να εξοφλήσουν το 50% των χρεών τους, ενώ το υπόλοιπο θα πρέπει να το πάρουν από τα εθνικά τους νομίσματα.

Με το σύστημα λοιπόν αυτό, της καταθέσεως δηλαδή αποθεμάτων χρυσού και δολλαρίων έγινε το πρώτο, αναμφίβολα μάλλον συμβολικό, βήμα για ένα γνήσιο Ευρωπαϊκό αποθεματικό ταμείο.

Όμως δεν θα ήταν αυτή και η οριστική μορφή του συστήματος. Συγκεκριμένα με το ψήφισμά του της 5ης Δεκεμβρίου 1978 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διαβεβαίωσε ότι ήταν "στερεώς αποφασισμένο, το αργότερο δυο χρόνια μετά την εισαγωγή του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, να δώσει σ' αυτό την οριστική μορφή. Η οριστική μορφή του συστήματος προϋπόθετε τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου και την απεριόριστη χρησιμοποίηση των ECU σαν ενεργητικό αποθεματικό και σαν όργανο συμψηφισμού των χρεωπιστώσεων και θα έπρεπε να θεμελιωθεί "βάσει των κατάλληλων νομικών διατάξεων τόσο σε κοινοτικό όσο και σε εθνικό επίπεδο".

Οι αρχηγοί των κυβερνήσεων όμως ή των κρατών υποτίμησαν τα σχετικά τεχνικά, νομικά και πολιτικά προβλήματα και τις δυσχέρειες μεταβάσεως στο τελικό στάδιο του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος. Μεταξύ άλλων, δεν έλαβαν υπόψη τους ότι η δημιουργία οργάνου που προέβλεπε τη μερική μεταβίβαση των ευθυνών της νομισματικής πολιτικής στην Κοινότητα προϋποθέτει νομικές μεταβολές οι οποίες, σε αρκετά Κράτη-μέλη, θα οδηγούσαν σε τροποποιήσεις νόμων για τις οποίες απαιτείται νομοθετική επικύρωση. Στη σύννομή του στο Λουξεμβούργο την

1η Δεκεμβρίου 1980, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επαναβεβαίωσε την αποφασιστικότητά του να ενισχύσει περαιτέρω το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα, δεν έθεσε προθεσμία για την επίτευξη του στόχου αυτού, αλλά μόνο κάλεσε την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο υπουργών να συνεχίσουν την προπαρασκευαστική εργασία τους.

Ας περάσουμε όμως τώρα να γνωρίσουμε και τον ακρογωνιαίο λίθο του συστήματος, την Ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα την γνωστή ως ECU.

B2. Η ECU (Η χρήση της, ο ρόλος και το μέλλον της)

I. Πως δημιουργήθηκε η E C U

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, από την πρώτη μέρα της υπάρξεώς της, χρειάσθηκε να υπολογίζει τις πληρωμές της στον κοινοτικό προϋπολογισμό, καθώς και τις αμοιβαίες υπηρεσίες και υποχρεώσεις των κρατών μελών στα περισσότερα νομίσματα, μέσω μιας λογιστικής μονάδας. Όσο καιρό οι τιμές συναλλάγματος μεταξύ των κρατών μελών ήταν σταθερές και συνδεδεμένες με το χρυσό, η λογιστική μονάδα ήταν δυνατό να εκφρασθεί σε μια εφάπαξ καθορισμένη αξία που αντιστοιχούσε στα εθνικά νομίσματα. Μόλις όμως ήρθε η περίοδος των καθημερινά κυμαινόμενων τιμών συναλλάγματος των σημαντικότερων βιομηχανικών χωρών, έγινε επιτακτική για την Κοινότητα η δημιουργία μιας λογιστικής μονάδας, η οποία να λαμβάνει υπόψη της τη μεταβαλλόμενη πραγματική αξία των νομισμάτων.

Για το λόγο αυτό, η Κοινότητα αποφάσισε στις 21 Απριλίου 1975 να ακολουθήσει το παράδειγμα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και να δημιουργήσει δική της Ευρωπαϊκή λογιστική μονάδα - "καλάθι", που να αποτελείται από συγκεκριμένες ποσότητες των εννέα νομισμάτων των κρατών μελών της, της οποίας η εξωτερική τιμή να κυμαίνεται καθημερινά. Η λογιστική μονάδα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, τα Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα (Ε.Τ.Δ.), αποτελούνται από ένα "καλάθι" 16 νομισμάτων.

Η νέα λογιστική μονάδα - "καλάθι" της Κοινότητας, η Ευρωπαϊκή λογιστική μονάδα ονομάσθηκε εν συντομία Ε.Α.Μ. αντί ΑΜ και μ' αυτήν τέθηκαν ήδη το 1975 οι βάσεις για την ECU. Για το Ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα (ΕΝΣ), που άρχισε να λειτουργεί στις 13 Μαρτίου 1979, διατηρήθηκε, αμετάβλητος ο τύπος της Ε.Α.Μ. σαν λογιστικής μονάδας, η οποία μετονομάσθηκε E C U, ενώ παράλληλα προστέθηκε μια ρήτρα αναθεώρησης.

Σιγά-σιγά, αλλά σταθερά, η Ευρωπαϊκή λογιστική μονάδα επιβάλλεται σαν νόμισμα υπολογισμού για ολοένα και περισσότερους κοινοτικούς σκοπούς. Από το 1975, η μονάδα αυτή χρησιμοποιείται στους λογαριασμούς του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ανάπτυξης προς όφελος των άνω των 60 χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού, οι οποίες προσχώρησαν στη σύμ-

Βαση του Λομέν. Αλλά και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων στο Λούξεμβουργο χρησιμοποιεί τη μονάδα αυτή από το 1975 για την κατάρτιση του Ισολογισμού της και για τη χορήγηση πιστώσεων.

Από το 1978 η ίδια Ευρωπαϊκή Κοινότητα καταρτίζει τον προϋπολογισμό της με τη λογιστική αυτή μονάδα.

Τώρα πια, σ'όλες τις συναλλαγές, είτε κοινοτικές, είτε ιδιωτικές, που πραγματοποιούνται σε Ευρωπαϊκές λογιστικές μονάδες, χρησιμοποιείται μόνο η ECU, είτε πρόκειται για διακανονισμούς είτε για πράξεις που έχουν πραγματοποιηθεί πρόσφατα. Με τον τρόπο αυτό η ECU πέτυχε να θέσει τέρμα σε μια επικίνδυνη σύγχυση για τους ιδιώτες και με την ενιαία μορφή της ευνόησε τη χρησιμοποίηση της στον ιδιωτικό τομέα.

Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σκοπεύει να διασφαλίσει τη νομική προστασία της ονομασίας "ECU".

Έχουν δοθεί διάφορες ερμηνείες για την ονομασία της ECU απ'τους πρωτεργάτες του ΕΝΣ. Κατά τους Άγγλους και τους Γερμανούς, η ονομασία ECU προέρχεται απ'τα αρχικά "EUROPEAN CURRENCY UNIT" και για το λόγο αυτό, έχει επικρατήσει στα Αγγλικά να γράφεται συχνά με κεφαλαία (ECU). Όμως κατά τον τότε Γάλλο πρόεδρο VALERY GISCARD D'ESTAING, η ονομασία ECU προέρχεται από ένα χρυσό νόμισμα που κυκλοφόρησε στην Ευρώπη τον 13ο αι. από τον Λουδοβίκο τον 8'. Ένα νόμισμα που "σημαίνει κάτι" για όλους τους λατινικούς λαούς, το Σκούδο.

Ενώ λοιπόν έχει δοθεί επίσημη ονομασία στην ECU, σαν μονάδα, δεν υπάρχει ακόμα χαρακτηρισμός για τα εκατοστά της. Ωστόσο, αυτό δεν είναι απαραίτητο, εφ'όσον δεν έχει κυκλοφορήσει με την μορφή κερμάτων ή γραμματοσήμων.

II. Τι είναι η E C U

Η E C U είναι αυτό που ονομάζουμε ένα νόμισμα - "καλάθι". Κάθε κράτος μέλος της Κοινότητας συμμετέχει στο καλάθι αυτό ανάλογα με την οικονομική του ευρωστία, συνεισφέροντας μια ποσότητα του νομίσματός του. Το μερίδιο συμμετοχής του υπολογίζεται όχι σύμφωνα με το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, αλλά

λαμβάνεται υπόψη η συμμετοχή των κρατών μελών στο εξωτερικό εμπόριο της κοινότητας και το σύστημα βραχυπρόθεσμης οικονομικής στήριξης. Το γεγονός ότι το "καλάθι" περιλαμβάνει όλα τα νομίσματα, καθιστά σαφές ότι υπάρχει η πρόθεση να μην αποτελεί η ECU μια καθαρά τεχνική μονάδα υπολογισμού. Για το λόγο αυτό, θα ήταν ενδεδειγμένο να περιλαμβάνει λίγα νομίσματα, έτσι ώστε να είναι εύκολος ο υπολογισμός της αξίας της οποιαδήποτε στιγμή. Για τον ίδιο λόγο θα έπρεπε να επιλεγεί ένα κλειστό "καλάθι" αξιών, που να μην υπόκειται σε μεταβολές. Το "καλάθι" όμως της ECU είναι ανοικτό, εφόσον πρέπει να ληφθεί υπόψη η συμμετοχή των μελλοντικών κρατών μελών. Πρέπει επίσης να αντικατοπτρίζει τη σύνθεση των κρατών μελών της Κοινότητας από πολιτική άποψη.

Το "καλάθι" της ECU δεν είναι μια αφηρημένη έννοια. Αντίθετα, αποτελεί κάτι το εντελώς συγκεκριμένο, εφόσον περιλαμβάνει συγκεκριμένα ποσά των νομισμάτων των κρατών μελών, που είναι τα ακόλουθα:

0,719	Γερμανικά μάρκα
0,0878	Λίρες στερλίνες
1,31	Γαλλικά φράγκα
140	Ιταλικές λίρες
0,256	Ολλανδικά φιορίνια
3,71	Βελγικά φράγκα
0,14	Φράγκα Λουξεμβούργου
0,219	Δανικές κορόνες
0,00871	Ιρλανδικές λίρες
1,15	Ελληνικές δραχμές

(Η δραχμή συμπεριλήφθηκε επίσημα στην σύνθεση της ECU με την παραπάνω αναλογία απ' τις 17/9/1984).

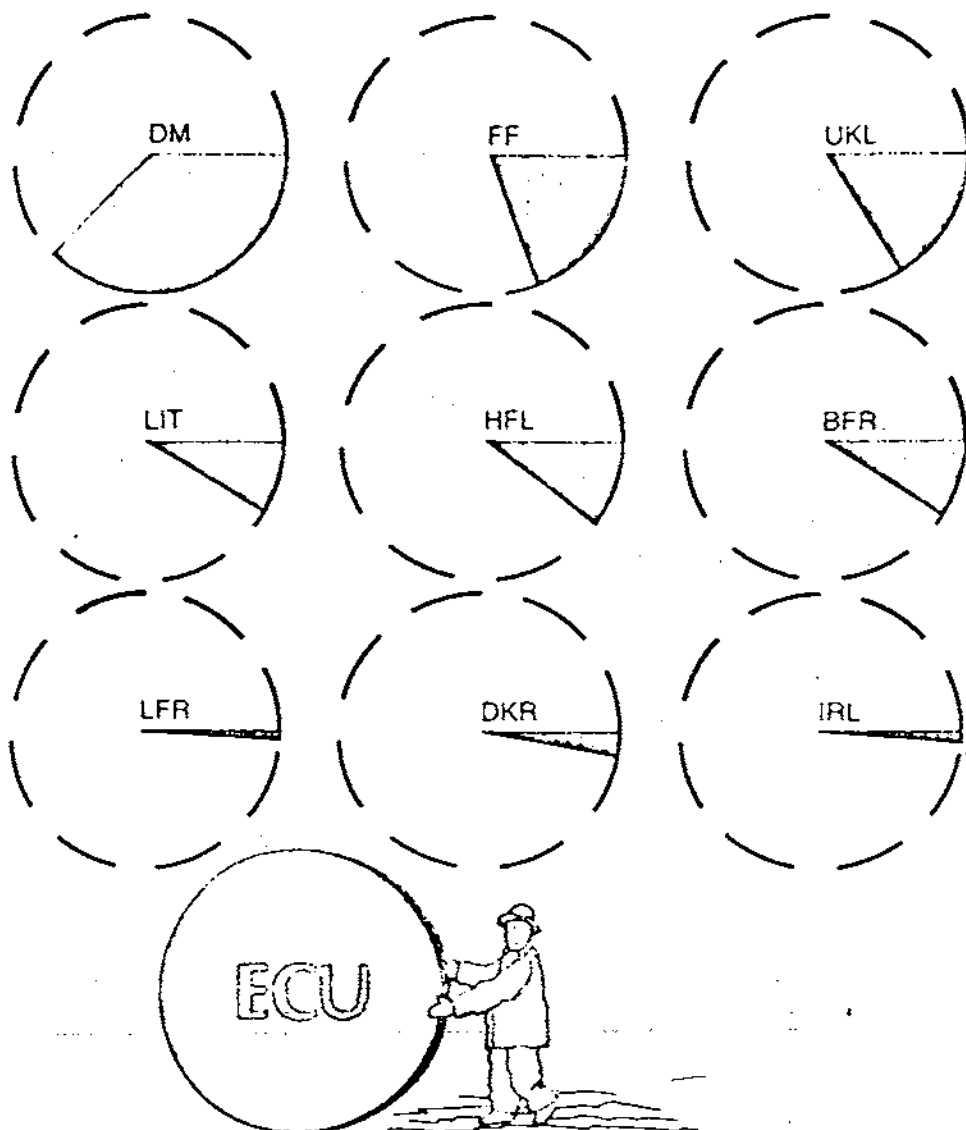
Η σύνθεση του παραπάνω "καλαθιού" έγινε με τρόπο ώστε στις 28/6/1974 μια ΕΛΜ να αντιστοιχεί με μια μονάδα Ειδικών Τραβηκτικών Δικαιωμάτων (ΕΤΔ) του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, που με την σειρά της αντιστοιχούσε με την τότε επίσημη τιμή μιας ουγγιάς καθαρού χρυσού (τιμή η οποία δεν ισχύει πια).

Η αξία της ECU σε κάθε νόμισμα υπολογίζεται καθημερινά, σύμφωνα με την σύνθεση του περιεχομένου του "καλαθιού". Το ποσό κάθε νομίσματος που περιλαμβάνεται στο "καλάθι" πολλαπλασιάζεται με την ισοτιμία του της ημέρας προς ένα νόμισμα αναφοράς, όπως το δολλάριο. Κατόπιν προστίθενται τα 10 αυτά ποσά εκφρασμένα σ'ένα νόμισμα, προκειμένου να καθοριστεί η αξία της ECU στο εν λόγω νόμισμα. Η Επιτροπή των Ε.Κ. υπολογίζει κάθε μέρα την αξία της ECU, στα νομίσματα των κρατών-μελών σύμφωνα με τις ισοτιμίες που ισχύουν στις 2.30 π.μ. της ημέρας αυτής. Με τον τρόπο αυτό, καθορίζονται οι τιμές ημέρας της ECU, οι οποίες δημοσιεύονται από την Επιτροπή στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ισχύουν για τις επίσημες συναλλαγές της Κοινότητας στις οποίες χρησιμοποιείται η ECU. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να πληροφορούνται από αυτόματα τηλέτυπα της Επιτροπής.

Ο ορισμός του "καλαθιού" της ECU που έγινε το 1974 δεν αποτελεί ένα παντοτεινό αμετάβλητο μέγεθος. Μπορούν να γίνουν μεταβολές και το περιεχόμενό του μπορεί, με την πάροδο του χρόνου να τροποποιηθεί με ομόφωνη απόφαση των κρατών μελών. Το περιεχόμενο του "καλαθιού" μπορεί κατά κανόνα, να επανεξετάζεται μόνο κάθε πέντε χρόνια ή μετά από αίτηση ενός κράτους μέλους, σε περίπτωση που η αξία του νομίσματός του μεταβληθεί τουλάχιστον κατά 25%. Οι αναθεωρήσεις πρέπει ν'αποφασίζονται ομόφωνα. Η μεταβολή της σύνθεσης ή η εισδοχή νέων νομισμάτων στο "καλάθι" δεν πρέπει να μεταβάλλει την αξία της ECU κατά την ημέρα της μετατροπής, εφόσον πρέπει να διατηρείται ο διαρκής χαρακτήρας της ECU ακόμα και με την ύπαρξη ανοικτού "καλαθιού". Βεβαίως η αξία του νέου "καλαθιού" συμφωνεί με την αξία του παλιού μόνο κατά την ημέρα της μετατροπής, μετά από την οποία εμφανίζονται αποκλίσεις ανάλογα με την διαφορά της σύνθεσης.

Λόγω του ότι το "καλάθι" της ECU αποτελείται από σταθερά ποσά των νομισμάτων των κρατών μελών, τα οποία δεν μεταβάλλονται από υποτιμήσεις και ανατιμήσεις, αλλάζει σε κάθε μεταβολή της κεντρικής ισοτιμίας ενός νομίσματος η ποσοστιαία σύνθεση του "καλαθιού". Από την ανατίμηση δεν μειώνεται το ποσό των ισχυρών νομισμάτων που περιλαμβάνεται στο

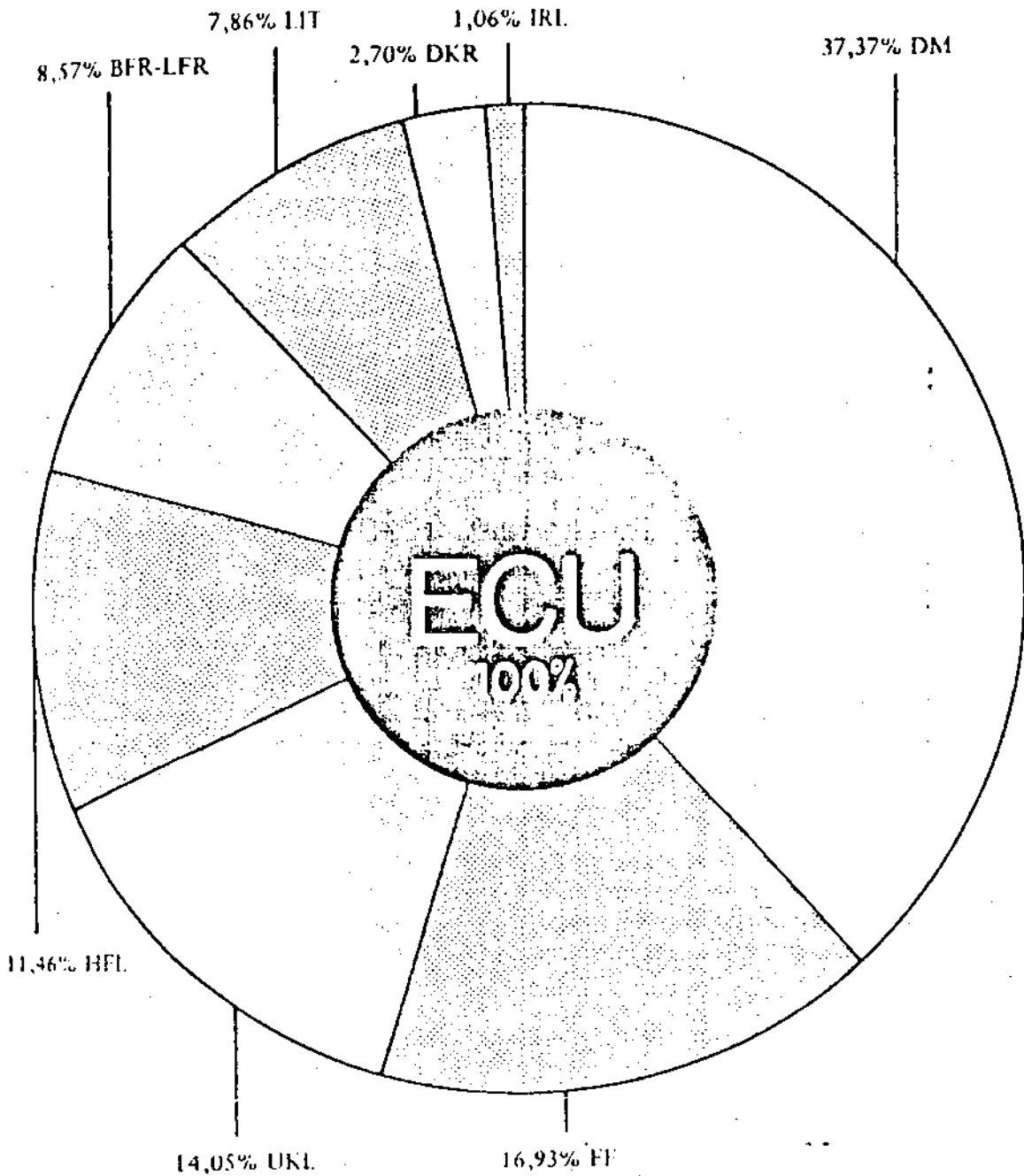
Τι είναι η ECU:

Η ECU αποτελείται από τα ακόλουθα ποσά των εθνικών νομισμάτων :

0,628 γερμανικό μάρκο	3,66 βελγικά φράγκα
1,15 γαλλικό φράγκα	0,140 φράγκα Λουξεμβούργου
0,6885 λίρα στερλίνα	0,217 κορόνα Δανίας
109 ιταλικές λιρέτες	0,00759 λίρα Ήρλανδίας
0,286 ολλανδικό φιορίνι	

Η αξία της ECU σε οποιοδήποτε νόμισμα Ισοδυναμεί με το άθροισμα της αξίας του νομίσματος αυτού των ανωτέρω ποσών. Η αξία της ECU στα νομίσματα των Κρατών μελών υπολογίζεται καθημερινά. Δημοσιεύεται στην Έπίσημη Έφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και σε αρκετές έφημερίδες.

Το «κιάδι» των νομισμάτων που συνθέτουν την ECU αποτελείται από σταθερά ποσά των νομισμάτων των 9 από τα 10 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η δραχμή δεν περιλαμβάνεται ακόμα στο «κιάδι». Η σύνθεση της ECU μπορεί να μεταβληθεί με απόφαση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

[ΜΑΡΤΙΟΣ 1983]

Από την καθιέρωση της ECU, λογιστικής μονάδας-«καλάδι», στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, τα ποσά των νομισμάτων που μετέχουν έχουν υποστεί τις ακόλουθες μεταβολές, λόγω προσαρμογών των κεντρικών ισοτιμιών (περιληπτικά - επί τοις εκατό):

	Μάρτιος 1975	13 Μαρτίου 1979	23 Μαρτίου 1981	21 Μαρτίου 1983	18 Μαΐου 1983
Βελγικό φράγκο και φράγκο Λουξεμβούργου	8,2	9,63	9,31	8,57	8,46
Δανική κορόνα	3,0	3,06	2,74	2,70	2,67
Γερμανικό μάρκο	27,3	32,98	32,54	37,38	36,93
Γαλλικό φράγκο	19,5	19,83	19,18	16,93	16,73
Λίρα Ιρλανδίας	1,5	1,15	1,11	1,06	1,05
Λίρα Ιταλίας	14,0	9,50	8,63	7,86	7,77
Ολλανδικό φιορίνι	9,0	10,51	10,17	11,46	11,32
Λίρα στερλίνα	17,5	13,34	16,32	14,05	15,07
	100	100	100	100	100

Παράδειγμα: Υπολογισμός της αντιστοιχίας την 1η Δεκεμβρίου 1978

Ποσό εθνικού νομίσματος στον κρισμό της ECU και της EAM	Ισοτιμία έναντι του δολαρίου την 1. 12. 1978	Αντιστοιχία κάθε ποσού εθνικού νομίσματος σε δολάρια	Αντιστοιχία του αθροίσματος των ποσών των νομισμάτων που είναι εκφρασμένα σε δολάρια σε κάθε εθνικό νόμισμα
(α)	(β)	(γ) = (α) : (β)	(δ) = ποσό εκφρασμένο σε δολάρια x (β)
0,828 DM	1,9358	0,4277301	2,51689
1,15 FF	4,4495	0,2584560	5,78516
0,0885 UKL ⁽¹⁾	1,9364	0,1713714	0,671443
109 LIT	853,00	0,1277842	1 109,06
0,286 HFL	2,1035	0,1359638	2,73494
3,66 BFR	30,6675	0,1193445	39,8734
0,140 LFR	30,6675	0,0045650	39,8734
0,217 DKR	5,3885	0,0402709	7,00604
0,00759 IRL ⁽¹⁾	1,9364	0,0146972	0,671443

Αθροισμα των ποσών των νομισμάτων που είναι εκφρασμένα σε δολάρια: 1,3001831

⁽¹⁾ Οι τιμές του δολαρίου που καθορίζονται στο Λονδίνο και το Δουβλίνο ορίζουν πόσα δολάρια αντιστοιχούν ανά μονάδα εθνικού νομίσματος και όχι ποσός μονάδα εθνικού νομίσματος αντιστοιχούν προς ένα δολάριο. Για καθένα από τα δύο αυτά νομίσματα λαμβάνεται στη συνέχεια το ποσό της στήλης (γ) στην οποία πολλαπλασιάζεται το ποσό της στήλης (α) με το ποσό της στήλης (β). Αντιστοιχία υπολογίζεται το ποσό της στήλης (δ) στην οποία διακρίνεται η αντιστοιχία της ECU και της EAM (αθροισμα της στήλης (γ)) διά της ισοτιμίας της στήλης (β).

3. Δημοσίευση της αντιστοιχίας ECU και EAM

Οι αντιστοιχίες της ημέρας στα διάφορα εθνικά νομίσματα που υπολογίζει η Επιτροπή δημοσιεύονται στη σειρά C της Επίσημης Εφημερίδας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

καλάθι ούτε αυξάνεται το αντίστοιχο ποσό των ασθενών νομισμάτων. Για το λόγο αυτό αυξάνεται η κατ'αξία ποσοστιαία συμμετοχή των νομισμάτων που ανατιμώνται και μειώνεται αντίστοιχα αυτών που υποτιμώνται.

III. Ποιός είναι ο ρόλος της ECU στο Ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα (Ε.Ν.Σ.)

"Επίκεντρο του ΕΝΣ είναι η Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα (ECU)...." Αυτό τονίστηκε μεταξύ άλλων από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων στην απόφασή τους της 5ης Δεκεμβρίου 1978 στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών με την οποία καθιερώθηκε το ΕΝΣ. Οι αρχηγοί κρατών όρισαν σαφώς τις ακόλουθες 4 λειτουργίες της ECU:

- α) Μέγεθος αναφοράς στον μηχανισμό συναλλάγματος.
 - β) Βάση για τον δείκτη απόκλισης.
 - γ) Λογιστικό μέγεθος για τις πράξεις, τόσο του μηχανισμού παρέμβασης όσο και του πιστωτικού μηχανισμού.
 - δ) Μέσο διακανονισμού μεταξύ των νομισματικών αρχών της Ε.Κ.
- α) Μέγεθος αναφοράς

Με την σύνδεση της κεντρικής τιμής κάθε νομίσματος εκφρασμένης σε ECU στον μηχανισμό συν/τος του ΕΝΣ δημιουργείται σχέση εξάρτησης από τις τιμές των άλλων νομισμάτων. Η κεντρική ισοτιμία δύο νομισμάτων σε ECU, μπορεί να μεταβληθεί, ακόμα κι αν η διμερή ισοτιμία παραμένει αμετάβλητη από ενδεχόμενη μεταβολή στα πλαίσια του ΕΝΣ. Κατά συνέπεια, χάρη στην ECU, οποιαδήποτε μεταβολή κεντρικής ισοτιμίας αποτελεί θέμα κοινού ενδιαφέροντος για όλα τα συμμετέχοντα κράτη μέλη και δεν μπορεί να αποφασισθεί από μια κυβέρνηση μεμονωμένα.

β) Δείκτης απόκλισης

Με την δεύτερη λειτουργία της, σαν βάση για τον δείκτη απόκλισης στο πλαίσιο του ΕΝΣ, έχει ανατεθεί στην ECU ένα έργο οικονομικού και νομισματικού χαρακτήρα. Ο δείκτης αυτός λειτουργεί σαν σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης σε περίπτωση σημαντικής απόκλισης ενός νομίσματος από το μέσο όρο των άλλων δηλ. την ECU. Όταν συμβεί κάτι τέτοιο τότε η ενδιαφερό-

μενη χώρα θα πρέπει να πάρει μέτρα της εκλογής της για ν'αντιμετωπίσει την επαπειλούμε αποσύνδεση του νομίσματός της από την νομισματοδέσμη. Με την ιδιότητά της αυτή, η ECU αναγκάζει τα κράτη-μέλη να υποβάλλονται σε οικονομική και νομισματική πειθαρχία.

γ) Λογιστικό μέγεθος

Τρίτο σημαντικό έργο που έχει ανατεθεί στην ECU είναι η χρήση της σαν λογιστικό μέγεθος τόσο σε πράξεις του μηχανισμού παρέμβασης, όσο και του πιστωτικού μηχανισμού του ΕΝΣ. Στο ΕΝΣ πραγματοποιούνται παρεμβάσεις όταν ένα νόμισμα κινδυνεύει να ξεπεράσει το επιτρεπόμενο περιθώριο απόκλισης του 2,25% (6% για την λιρέτα) έναντι κάποιου άλλου. Η Κεντρική Τράπεζα της χώρας με το ισχυρό νόμισμα αγοράζει μεγάλες ποσότητες από το ασθενές νόμισμα, ενώ η Κεντρική Τράπεζα της χώρας με το ασθενή νόμισμα πωλεί το ισχυρό. Αν δεν διαθέτει επαρκή αποθέματα, προμηθεύεται με πίστωση απ'την άλλη Κεντρική Τράπεζα.

Με την χρησιμοποίηση της ECU, λοιπόν, σαν λογιστικό μέγεθος στο σύστημα παρέμβασης, ο κίνδυνος από τις διακυμάνσεις των τιμών, που στο παρελθόν βάρυνε αποκλειστικά τους χρεώστες, καταμερίζεται πια και στις δύο πλευρές. Σε περίπτωση μεταβολής των κεντρικών ισοτιμιών των νομισμάτων που περιλαμβάνονται στο "καλάθι" της ECU, ο πιστωτής διατρέχει τον κίνδυνο να του επιστραφούν λιγότερα, από αυτά που δάνεισε, ενώ ο χρεώστης πρέπει σε περίπτωση υποτίμησης του νομίσματός του, να επιστρέψει περισσότερα.

δ) Μέσο διακανονισμού

Η ECU τέλος χρησιμεύει και σαν μέσο διακανονισμού πιστωτικών ή χρεωστικών υπολοίπων μεταξύ των νομισματικών αρχών. (Ακόμη και οι τόκοι οφειλών σε ECU εξοφλούνται σε ECU).

IV. Σε τι χρησιμεύει η ECU στα όργανα της Κοινότητας

1. Προϋπολογισμός - Δασμοί - Στατιστική

Οι προϋπολογισμοί των οργάνων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, καθώς και ο ισολογισμός της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων

συντάσσονται σε ECU. Στο προσχέδιο προϋπολογισμού που καταρτίζει η Επιτροπή των Ε.Κ. και επικυρώνουν το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο με ειδική διαδικασία, όλα τα έξοδα και τα έσοδα της Κοινότητας εγγράφονται σε ECU.

Από το 1979 η ECU αποτελεί την μοναδική μονάδα υπολογισμού για την επιβολή και την είσπραξη ειδικών δασμών, εισφορών, επιστροφών και άλλων ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Επίσης και η Στατιστική Υπηρεσία των Ε.Κ. χρησιμοποιεί και αυτή την ECU σαν μονάδα υπολογισμού, μετά το 1977.

2. Κοινή γεωργική πολιτική

Σημαντικό ρόλο παίζει, επίσης, η ECU στην κοινή γεωργική πολιτική, δεδομένου ότι οι κοινές γεωργικές τιμές, οι οποίες ρυθμίζουν όχι μόνο την προσφορά και την ζήτηση, αλλά προσδιορίζουν μακροπρόθεσμα το γεωργικό εισόδημα, καθορίζονται σε ECU. Έχει ληφθεί εξάλλου μέριμνα ώστε οι μεταβολές των ισοτιμιών να μην έχουν άμεση αντανάκλαση στην κοινή γεωργική πολιτική και τις τιμές.

3. Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης και τρίτες χώρες

Η ECU χρησιμοποιείται σαν μονάδα υπολογισμού και από το Ε.Τ.Α. που ιδρύθηκε με βάση την σύμβαση της Λομέ (συνενώνει 60 κράτη της Αφρικής - Καραϊβικής - Ειρηνικού). Ακόμη οι οικονομικές ενισχύσεις και δάνεια που χορηγεί η Κοινότητα σε τρίτες χώρες είναι εκφρασμένες σε ECU.

4. Λογιστική μονάδα της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (Ε.Τ.Ε.) ήταν το πρώτο κοινοτικό όργανο που χρησιμοποίησε στον ισολογισμό του την ECU, καθώς και αυτή που εξέδωσε πρώτη ομόλογα σε ECU, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη της ιδιωτικής κεφαλαιαγοράς σε ECU.

V. Ο ρόλος της E C U στον ιδιωτικό τομέα

Στο ξεκίνημά της η ECU έκανε τα πρώτα της βήματα ως λογιστικό χρήμα. Όμως σε μια εποχή κατά την οποία το λογιστικό χρήμα μεταφέρεται από λογαριασμό σε λογαριασμό με εντολές πληρωμών, πιστωτικές κάρτες ή επιταγές και αντικαθιστά όλο

και περισσότερο την κυκλοφορία ρευστού χρήματος η μέθοδος αυτή αποτελεί φυσικό σημείο εκκίνησης για μια νομισματική μονάδα.

Όσο για την ECU που χρησιμοποιείται στον ιδιωτικό τομέα αυτή προήλθε από την επίσημη ECU. Σήμερα πάντως ακολουθεί ήδη μια αυτόνομη πορεία, νομικά ανεξάρτητη από την λειτουργία της επίσημης ECU σαν μονάδα υπολογισμού της Κοινότητας. Τραπεζικές καταθέσεις, πιστώσεις και δάνεια εκφρασμένα σε ECU βασίζονται σε ιδιωτικές συμβάσεις, στις οποίες δεν παρέχεται εγγύηση ούτε από τα όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, ούτε από τις νομισματικές αρχές κράτους μέλους. Για τη χρήση της ECU στον ιδιωτικό τομέα λαμβάνεται υπόψη ο επίσημος καθορισμός που έχει δοθεί στην ECU από τα όργανα της Κοινότητας. Αυτό δεν ισχύει μόνο για το σημερινό "καλάθι" της ECU. Τα οικονομικά ιδρύματα και οι επιχειρήσεις που προσφέρουν αξιόγραφα σε ECU ή συνάπτουν συμβάσεις σε ECU, φροντίζουν κατά κανόνα να διευκρινίζεται ότι πρόκειται πάντοτε για την ECU που έχει προσδιοριστεί από τα όργανα της Κοινότητας, όπως επίσης και να αναφέρονται οι ενδεχόμενες μεταβολές της σύνθεσης του "καλαθιού" της ECU στη συγγραφή υποχρεώσεων της σύμβασης. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται όχι μόνο ασφάλεια από νομική άποψη, αλλά επίσης αποφεύγεται η σύγχυση που επικράτησε κατά την δεκαετία το '70, λόγω της ύπαρξης περισσότερων της μιας λογιστικών μονάδων.

Οι τράπεζες που δέχθηκαν να ανοίξουν λογαριασμούς σε ECU στα όργανα της Κοινότητας δεν είχαν κανένα λόγο να μην ανοίξουν λογαριασμούς του είδους αυτού και σε άλλους ενδιαφερομένους, εφόσον το επέτρεπαν οι νόμοι του κάθε κράτους. Τα πρώτα, όμως, άνοιγαν λογαριασμούς σε ECU μόνο σε μεγάλους πελάτες, για τους οποίους συνέφερε η ανάληψη των εξόδων τήρησης ενός λογαριασμού σε νέο νόμισμα. Το 1979 και το 1980 μπορούσε να ανοιχθεί λογαριασμός με κατάθεση της τάξης των 5 εκατομμυρίων ECU. Ωστόσο, το άνοιγμα λογαριασμών σε ECU, έπαψε σύντομα να αποτελεί προνόμιο των μεγάλων πελατών. Το κατώτατο ποσό για το άνοιγμα λογαριασμού στο Βέλγιο και το Λουξεμβούργο, όπου η αγορά αναπτύχθηκε πολύ γρήγορα, λόγω

της παρουσίας των Ε.Κ., μειώθηκε σε 10.000 ECU. Σήμερα μπορούν πια σε πολλά κράτη μέλη ν'ανοιχθούν στην πράξη χωρίς κατώτατο όριο, λογαριασμοί όψεως, από τους οποίους μπορεί ν'αποσύρει κανείς χρήματα οποιαδήποτε στιγμή, καθώς και προθεσμιακοί λογαριασμοί, στους οποίους έχουν κατατεθεί χρήματα για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, όπως ακριβώς συμβαίνει και με τα νομίσματα των κρατών μελών.

Εξάλλου η ECU θεωρείται μια μονάδα υπολογισμού που μπορεί να προσφέρει περισσότερη ασφάλεια έναντι των κινδύνων από συναλλαγματικές μεταβολές, ενώ τα νομίσματα που υπόκεινται σε σημαντικές διακυμάνσεις θεωρούνται ιδιαίτερα ανασφαλή. Σαν μονάδα υπολογισμού αποτελούμενη από διάφορα νομίσματα, είναι λιγότερο εκτεθειμένη στον κίνδυνο των διακυμάνσεων αυτών.

Αξίζει ακόμη να αναφερθεί ότι ο όγκος των πιστώσεων σε ECU έφτασε το 1981 στην Ευρωπαϊκή αγορά τα 200 εκατ. ECU περίπου και το 1982 περίπου 350 εκατ. ECU. Ο όγκος των πιστώσεων που εκκρεμούν ανέρχονταν στο τέλος του 1983 στα 1500 εκατ. ECU.

Βέβαια εξακολουθούν να υπάρχουν και ορισμένοι περιορισμοί στην χρησιμοποίηση της ECU. Συγκεκριμένα τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν αποφασίσει, είτε DE JURE, είτε DE FACTO, να αντιμετωπίζουν την ECU σαν ένα ξένο νόμισμα. Με τον τρόπο αυτό, αναγνωρίζεται στην ECU ο χαρακτήρας νομίσματος. Εξάλλου αντιμετωπίζεται όχι όπως το τοπικό νόμισμα αλλά σαν ξένο νόμισμα, αν και στο "καλάθι" της ECU περιλαμβάνεται ένα συγκεκριμένο ποσό κάθε νομίσματος.

Στις χώρες της Κοινότητας όπου η ECU αναγνωρίζεται ως συνάλλαγμα και στις οποίες υφίστανται ακόμη περιορισμοί στην ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων, η ECU υπόκειται στις ισχύουσες συναλλαγματικές διατάξεις. Έτσι δεν επιτρέπεται κατά κανόνα σε μόνιμους κάτοικους των χωρών της Ε.Κ. με ασθενές νόμισμα, ή επιτρέπεται μόνο μετά από άδεια, να ανοίξουν λογαριασμούς σε συνάλλαγμα.

11th June

13 1/4 per cent 1981 - 1989 Bonds

ECUs 1 000

EUROPEAN INVESTMENT BANK

ECUs 40,000,000
13 1/4 per cent 1981 - 1989 Bonds

ECUs 1,000

No. 00000

13 1/4 per cent 1981 - 1989 BONDS

EUROPEAN INVESTMENT BANK for value received hereby unconditionally promises to pay to the bearer the sum of

One Thousand ECUs

on 11th June, 1989 (or on such earlier date as may be determined by the Board) together with premium (if any) to pay interest on such principal sum from 11th June, 1981, at the rate of 13 1/4 per cent per annum payable annually in arrears on 11th June in each year commencing on 11th June, 1981, until such principal sum shall have been paid or payment therefor shall have been provided for, subject to and in accordance with the Terms and Conditions endorsed hereto.

IN WITNESS WHEREOF EUROPEAN INVESTMENT BANK has caused this Certificate to be duly executed by its President and the Manager of its Finance and Treasury Directorate by their facsimile signatures and coupons for the said interest bearing the facsimile signature of the said Manager to be attached hereto.

Dated as of 11th June, 1981.

EUROPEAN INVESTMENT BANK

By

By
Manager of the Finance and Treasury Directorate

Απύρωφο δανγίον της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕ). Τα δάνεια αυτά αντιπροσώπωνται ετησίκα από το κοινό.

VI. Το μέλλον της E C U

Με την επίσημη ιδιότητά της η ECU ασκεί πρακτικές λειτουργίες ενός νομίσματος διακανονισμού των Ευρωπαϊκών οργάνων, του προϋπολογισμού της Κοινότητας και των οικονομικών σχέσεων των κοινοτικών οργάνων με κυβερνήσεις και επιχειρήσεις. Με την ιδιότητά της στον ιδιωτικό τομέα εξελίσσεται σε μια νομισματική μονάδα, η οποία προστατεύει από ζημιές, λόγω ενδεχομένων συναλλαγματικών μεταβολών, επιχειρήσεις, εργοδότες και πολίτες που καταθέτουν τα κεφάλαια ή τις οικονομίες τους. Πέρα από τις πρακτικές αυτές λειτουργίες, δημιουργεί την ελπίδα για το κοινό Ευρωπαϊκό νόμισμα του μέλλοντος.

Επίσης είναι αλήθεια ότι στην απόφασή τους την 5-12-1978 οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων ήταν σταθερά αποφασισμένοι να οριστικοποιήσουν το ΕΝΕ δύο χρόνια μετά την έναρξη της λειτουργίας του. Στην απόφαση αυτή προβλεπόταν η δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ταμείου πριν από τον Μάρτιο του 1981, καθώς και η απεριόριστη χρησιμοποίηση της ECU, τόσο ως αποθεματικού μέσου, όσο και ως μέσο διακανονισμού.

Όμως η οριστικοποίηση του συστήματος που προβλεπόταν για τον Μάρτιο του '81 αναβλήθηκε και μέχρι τώρα δεν έχει πραγματοποιηθεί. Ως δικαιολογία για την αναβολή αυτή προβλήθηκε το επιχείρημα ότι το ΕΝΕ συνέβαλε αναμφισβήτητα στην σταθεροποίηση των ισοτιμιών των νομισμάτων που συμμετέχουν στο σύστημα, δεν κατόρθωσε όμως να προσεγγίσει αρκετά τις οικονομικές πολιτικές και να μειώσει τις διαφορές των ρυθμών πληθωρισμού μεταξύ όλων των χωρών που συμμετέχουν σ' αυτό. Η αναβολή της 2ης φάσης του ΕΝΕ είχε ως αποτέλεσμα την αναβολή των σχετικών αποφάσεων για την σταθεροποίηση της ECU.

Πρέπει τέλος να γίνει σαφής διαχωρισμός της σημερινής κατάστασης και των μελλοντικών προοπτικών. Παρά την θεαματική πρόοδο που έχει σημειωθεί τελευταία με την χρησιμοποίηση της ECU στον ιδιωτικό τομέα ως λογιστικού νομίσματος, καθώς επίσης και στις κεφαλαιαγορές, δεν πρέπει να λησμονούμε το γεγονός ότι η ECU έχει μέχρι τώρα το όνομα, όχι όμως και

την διάσταση μιας Ευρωπαϊκής λογιστικής μονάδας.

Η πορεία προς την δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού νομίσματος είναι μακριά: Η δημιουργία της ECU αποτελεί το πρώτο σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή.

B3. ΤΟ Ε.Ν.Σ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ - ΑΝΑΛΥΣΗ

I) Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα (Ε.Ν.Σ.) Αξιολόγηση της Λειτουργίας του

Ο σκοπός του Ε.Ν.Σ. είναι η επίτευξη νομισματικής σταθερότητας σε Ευρωπαϊκή κλίμακα, με την εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών όσον αφορά τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, το πιστωτικό σύστημα και την μεταφορά πόρων, στήριγμα και οδηγός των οποίων είναι νέα πολιτική συντονισμού που αποσκοπεί να προωθήσει τη σύγκλιση των οικονομικών πολιτικών και επιδόσεων.

Στα πλαίσια αυτά, το Ε.Ν.Σ. σχεδιάστηκε σαν απάντηση στην επικρατούσα διεθνή νομισματική αστάθεια και αποτέλεσε συμβιβαστική λύση ανάμεσα σε σταθερές νομισματικές ισοτιμίες (ισοτιμίες - οδηγοί του Ε.Ν.Σ.) και κυμαινόμενες (διακύμανση μέσα σε καθορισμένα όρια γύρω από τις ισοτιμίες - οδηγούς).

Για το Ε.Ν.Σ. ήταν δυνατές οι ακόλουθες λύσεις:

1) Η καθιέρωση νέου νομίσματος το οποίο θα αποτελούσε ένα είδος πετάσματος ανάμεσα στα εθνικά νομίσματα και τα νομίσματα των τρίτων χωρών. Το νέο αυτό νόμισμα θα δημιουργούταν ανεξάρτητα από τα εθνικά νομίσματα. Διάφορες προτάσεις προβλήθηκαν όσον αφορά την μορφή που θα έπρεπε να πάρει το νόμισμα αυτό, ανάμεσα στις οποίες ήταν και η πρόταση για καθιέρωση της ECU με εγγύηση σταθερότητας (δηλαδή, η τιμή, σε ECU, αντιπροσωπευτικού καλάθιού αγαθών θα ήταν σταθερή).

2) Η καθιέρωση νομίσματος το οποίο σχηματίζεται με την μορφή καλάθιού από τα υπάρχοντα εθνικά νομίσματα των κρατών μελών. Το νόμισμα αυτό δεν δημιουργείται ανεξάρτητα αλλά εξαρτάται από τα αποθέματα (σε δολάρια και χρυσό) των κρατών μελών. Η "αξία" του εξαρτάται από τις αξίες των νομισμάτων που το αποτελούν.

Για πολιτικούς λόγους επιλέχθηκε η δεύτερη λύση. Η αξιολόγηση μπορεί να επιχειρηθεί με σύγκριση των στόχων και των επιτευχθέντων αποτελεσμάτων. Μπορούμε να διακρίνουμε δύο κύριους στόχους: 1. Την νομισματική σταθερότητα: Περιλαμβάνει ένα εσωτερικό (τιμές και επιτόκια) και ένα εξωτερικό στοιχείο

(νομισματικές ισοτιμίες) 2. Η σύγκλιση, η οποία μπορεί να μετρηθεί με την εξέλιξη διαφόρων οικονομικών δεικτών όπως το ΑΕΠ, τα ποσοστά απασχολήσεως - ανεργίας. Όπως είναι φανερό από τους πίνακες 1 και 2, υπήρχε μεγάλη διαφορά στους ρυθμούς πληθωρισμού των κρατών μελών της ΕΟΚ. Οι υφιστάμενες σήμερα διαφορές τιμών στο εσωτερικό της ΕΟΚ είναι μεγαλύτερες από εκείνες που σημειώθηκαν κατά μέσο όρο την περίοδο 1974-1978, μετά την πρώτη κρίση του πετρελαίου. Το 1982 στα κράτη μέλη τα οποία όντως συμμετέχουν στο μηχανισμό ισοτιμιών του ΕΝΣ, υπήρχε διαφορά 15,4% (συντελεστής αποπληθωρισμού του ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές) ανάμεσα στην χώρα με τον μικρότερο πληθωρισμό, τη Γερμανία, και την χώρα με τον υψηλότερο πληθωρισμό την Ιρλανδία. Έτσι είναι φανερό λοιπόν ότι μέχρι σήμερα το ΕΝΣ δεν πέτυχε την νομισματική σταθερότητα και την μείωση των ρυθμών πληθωρισμού.

Επίσης, σημειώθηκαν διαφορές και στα επιτόκια, τόσο για τα βραχυπρόθεσμα όσο και για τα μακροπρόθεσμα επιτόκια, παρόλο που οι διαφορές είναι λιγότερο σημαντικές και κυμαίνονται, το 1981, από 10,4% (επιτόκια για μακροπρόθεσμα δάνεια) στην Γερμανία έως 20,6% στην Ιταλία.

Η σχετική αποτυχία του ΕΝΣ να επιτύχει μεγαλύτερη νομισματική σταθερότητα πρέπει να συνδυασθεί με την μικρή περίοδο λειτουργίας του (μόνο 4 χρόνια, όσον αφορά τα στοιχεία που έχουν ληφθεί υπόψη, δηλαδή έως και το 1982) και εν μέρει με τις αντίξοες εξωτερικές συνθήκες, όπως η οικονομική ύφεση και η δεύτερη κρίση του πετρελαίου το 1979. Άλλωστε είναι γνωστό ότι σε μια κατάσταση αυξανόμενων ρυθμών πληθωρισμού, σαν κι αυτή που επικρατούσε μέχρι το 1982, οι διαφορές στους ρυθμούς πληθωρισμού ανάμεσα στις διάφορες χώρες τείνουν να αυξηθούν. Ενδέχεται οι διαφορές αυτές να ήταν ακόμη εντονότερες, αν δεν υπήρχε το ΕΝΣ.

Όσον αφορά το εξωτερικό στοιχείο της νομισματικής σταθερότητας, δηλαδή τις νομισματικές ισοτιμίες, το ΕΝΣ πέτυχε σε μεγαλύτερο βαθμό. Παρόλο που πέρα από ένα ορισμένο κατώτατο όριο οι διαφορές στον ρυθμό πληθωρισμού επηρεάζουν την ονομαστική ισοτιμία των νομισμάτων του ΕΝΣ, καθιστώντας αναγκαία την αναπροσαρμογή των ισοτιμιών - οδηγών, σημειώθηκε μείωση

Πίνακας 1

(Εθνικό νόμισμα, ετήσια μεταβολή %)

Συντελεστής αποπληθωρισμού του ΑΕΠ και των τιμών αγοράς

	B	DK	D	GR	F	IRL	I	L	NL	UK	EC
1958	1,5	1,8	3,4	1,6	11,8	5,8	2,5	:	1,8	4,0	4,8
1959	0,8	3,6	0,8	0,2	5,7	2,7	-0,7	-1,8	1,2	1,1	1,7
1960	0,7	1,8	3,4	3,5	3,5	0,3	0,0	4,1	3,4	1,5	2,7
1961	1,3	4,3	4,2	1,5	3,4	2,5	2,8	0,4	2,6	3,4	3,3
1962	1,7	6,6	3,9	4,6	4,7	4,9	5,6	-1,0	3,2	3,7	4,4
1963	3,0	5,8	2,7	1,4	6,4	2,7	8,5	5,0	5,0	2,3	4,5
1964	4,7	4,6	3,2	3,7	4,1	9,7	6,5	5,4	8,4	3,6	4,6
1965	5,1	7,4	3,4	4,0	2,7	4,4	4,2	3,4	6,1	5,0	4,4
1966	4,2	3,6	3,7	4,8	2,9	4,4	2,2	3,0	6,0	4,5	3,6
1967	3,1	6,0	1,3	2,5	3,2	3,3	2,8	1,0	4,2	2,9	2,6
1968	2,7	7,2	1,9	1,7	4,2	4,2	1,7	5,1	4,2	4,0	3,2
1969	4,8	6,8	3,6	3,4	6,6	9,1	4,1	5,5	6,4	5,5	5,3
1970	4,8	8,1	7,3	3,9	5,6	9,7	6,9	11,2	5,6	7,3	6,8
1971-70	3,5	6,0	3,5	3,1	4,4	5,5	4,5	3,9	5,2	4,2	4,3
1971	5,4	7,9	7,6	3,8	5,8	10,5	7,2	-0,8	8,5	9,3	7,5
1972	6,2	9,0	5,5	4,5	6,2	13,4	6,3	4,9	9,4	8,3	6,8
1973	7,6	10,5	6,0	19,4	7,8	15,3	11,6	10,6	8,4	7,1	8,2
1974	12,2	12,8	6,7	21,0	11,1	6,1	18,5	17,7	9,3	15,0	12,5
1975	12,6	12,8	6,4	12,3	13,4	22,3	17,5	-1,0	11,2	26,9	15,0
1976	7,5	8,7	3,4	15,4	10,1	20,2	18,0	12,9	8,9	14,7	10,5
1977	7,1	8,8	3,8	13,0	8,9	12,3	19,1	0,9	6,3	14,0	9,8
1978	4,1	10,3	3,7	12,9	9,8	10,6	13,9	5,8	5,2	10,9	8,3
1979	4,2	7,7	3,8	18,7	10,6	12,4	15,7	6,9	4,2	15,1	9,3
1980	4,3	8,4	4,7	18,4	11,5	14,1	20,4	6,8	5,3	18,9	10,8
1971-80	7,0	9,7	5,2	13,8	9,5	13,6	14,7	6,3	7,6	13,9	9,8
1981	5,4	9,5	4,2	19,7	11,7	17,8	17,6	5,0	5,5	12,1	10,6
1982	7,3	10,6	4,8	21,7	12,4	19,2	17,5	8,7	6,2	8,4	10,6

Πίνακας 2

(Εθνικό νόμισμα, ετήσια μεταβολή %)

Συντελεστής αποπληθωρισμού των τιμών καταναλωτού

	B	DK	D	GR	F	IRL	I	L	NL	UK	EC
1958	0,1	0,5	2,5	0,0	12,1	3,8	2,3	:	1,6	2,7	4,3
1959	-0,3	2,5	1,0	-0,5	5,8	0,4	-0,7	:	1,2	1,0	1,8
1960	2,4	2,9	1,0	3,1	3,6	0,9	1,4	:	2,5	1,1	1,7
1961	2,7	3,6	3,6	1,1	3,4	2,4	1,8	0,5	2,1	3,0	2,9
1962	1,0	6,2	3,0	-1,2	4,4	3,6	5,3	0,9	2,7	3,9	4,0
1963	3,7	5,7	2,8	5,8	5,8	2,2	7,1	2,9	3,9	1,9	4,1
1964	4,1	4,0	2,6	2,2	3,4	7,3	5,0	3,1	6,9	3,6	3,9
1965	4,6	6,1	3,3	4,6	2,6	5,0	3,6	3,2	4,1	4,9	4,1
1966	4,1	0,2	3,7	3,5	3,2	2,8	2,9	3,5	5,5	4,0	3,5
1967	2,5	6,7	1,7	1,9	3,1	3,1	3,1	2,3	3,1	2,6	2,5
1968	2,9	7,7	1,8	0,8	5,1	4,4	1,4	2,5	2,7	4,5	3,3
1969	2,9	4,7	2,3	3,0	7,1	7,2	2,9	1,8	6,2	5,6	4,7
1970	3,6	7,1	4,1	3,2	5,0	8,2	5,0	4,0	4,3	6,0	5,1
1971-70	3,2	5,2	2,9	2,5	4,3	4,6	3,8	2,5	4,1	4,0	3,8
1971	5,2	7,8	6,0	2,9	5,5	9,4	5,5	4,7	8,5	8,6	6,6
1972	5,5	8,2	5,6	3,5	5,9	9,6	6,4	5,2	8,9	6,6	6,3
1973	6,0	11,6	7,7	15,0	6,8	11,6	12,4	5,0	9,1	8,6	8,8
1974	12,4	14,8	6,9	23,6	13,2	15,7	20,8	9,9	10,0	17,4	14,1
1975	12,5	9,9	5,9	13,0	11,4	22,3	17,6	10,2	10,7	23,5	13,7
1976	7,9	9,4	4,4	14,0	9,9	18,8	18,1	9,5	8,8	15,5	10,8
1977	6,8	9,9	3,9	11,6	9,2	12,5	18,7	5,8	5,9	15,1	9,9
1978	3,9	9,8	2,4	12,6	8,8	7,5	12,9	3,5	4,3	8,9	7,1
1979	3,9	9,6	4,0	17,7	10,9	13,4	15,0	5,8	4,3	14,3	9,1
1980	6,5	11,5	5,3	23,7	13,2	18,3	20,4	7,7	6,6	15,5	11,1
1971-80	7,0	10,2	5,2	13,6	9,5	13,8	14,6	6,7	7,7	13,3	9,7
1981	9,1	10,7	6,0	24,4	12,5	19,6	19,0	8,1	6,5	10,9	11,7
1982	9,0	9,9	5,0	23,0	11,0	19,5	16,6	11,0	6,3	8,8	10,5

της εντελώς βραχυπρόθεσμης ισοτιμίας μεταξύ των νομισμάτων που μετέχουν στο ΕΝΣ, περιλαμβανομένης και της Ιταλικής λιρέττας.

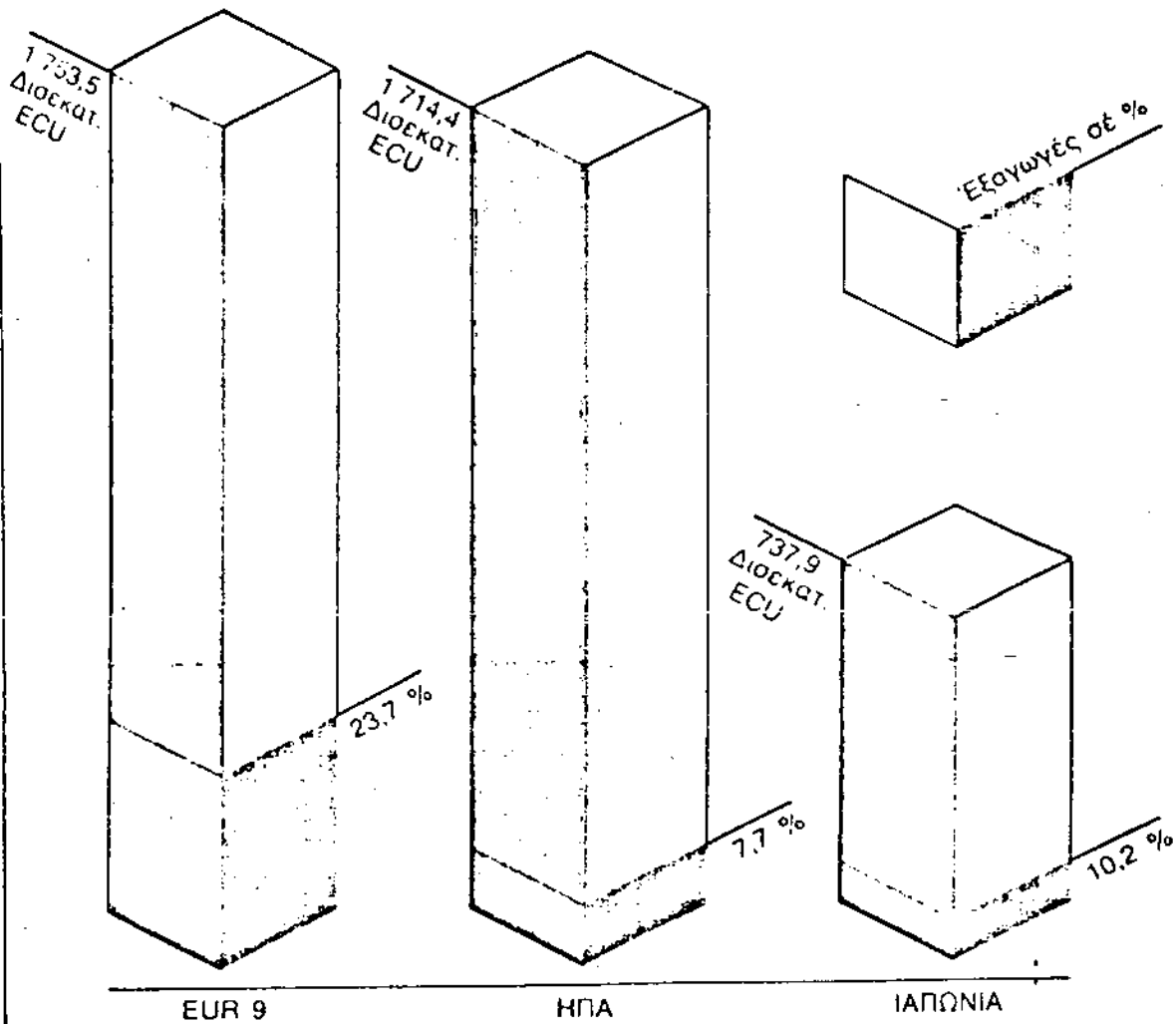
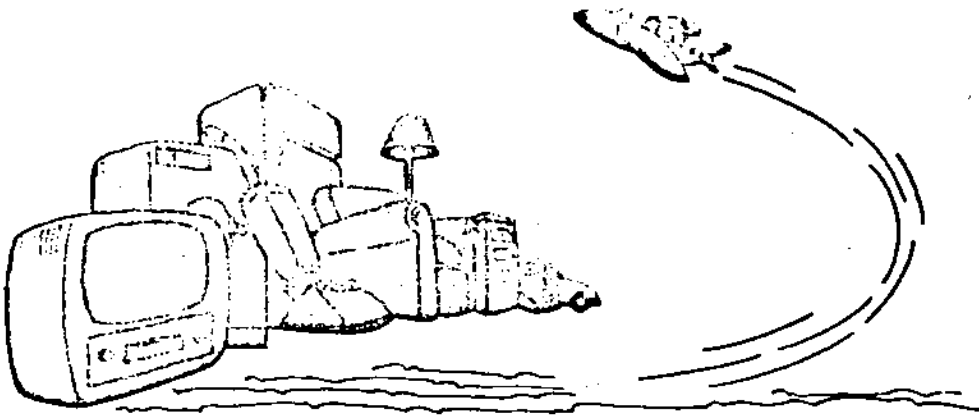
Θα μπορούσαμε λοιπόν να συμπεράνουμε ότι σχετικά με το εξωτερικό στοιχείο της νομισματικής σταθερότητας, δηλαδή την σταθερότητα των ισοτιμιών, ότι το ΕΝΣ πέτυχε να καθιερωθεί αρμονικότερη διάρθρωση των ισοτιμιών ανάμεσα στα νομίσματα που μετέχουν στο ΕΝΣ, καθώς και μείωση της διακυμάνσεως και αυτό παρά την αστάθεια του διεθνούς νομισματικού περιβάλλοντος, τα ρήγματα που προκάλεσε η δεύτερη κρίση του πετρελαίου και τις παραμένουσες διαφορές των ονομαστικών μεταβλητών.

Όσον αφορά τώρα την σύγκλιση, το ΕΝΣ δεν είχε πολύ ικανοποιητικά αποτελέσματα. Όπως ήδη είπαμε αντίθετα από τις προσδοκίες οι ρυθμοί πληθωρισμού σημείωσαν μεγάλες αποκλίσεις. Σε ένα σύστημα όπως το ΕΝΣ, αναμενόταν ότι μια χώρα στην οποία το κόστος και οι τιμές θα ήταν ανώτερες από τον μέσο όρο των εταίρων της, θα έχανε βαθμιαία την ανταγωνιστικότητα της, θα υφίστατο πτωτικές πιέσεις στο νόμισμά της και θα υιοθετούσε, στα πλαίσια του μηχανισμού του ΕΝΣ, αυστηρότερη νομισματική πολιτική για να υπερασπίσει την ισοτιμία του νομίσματός της.

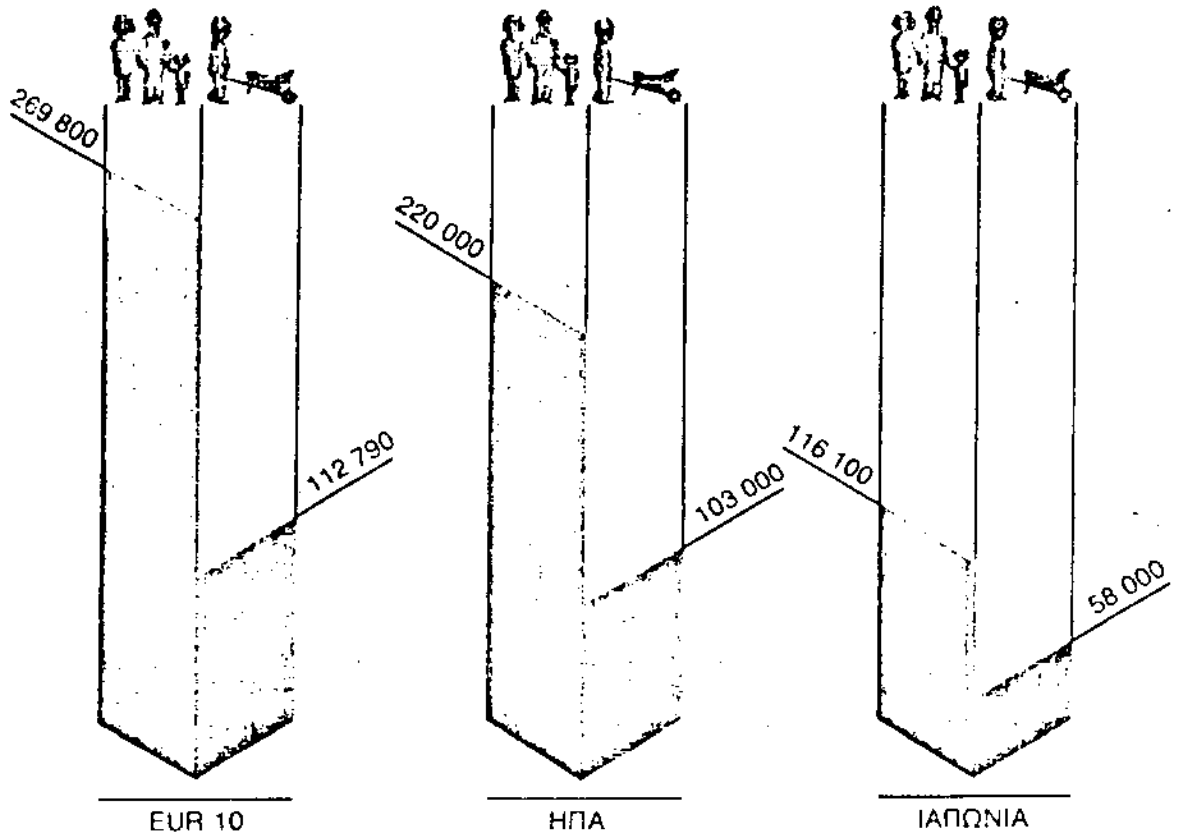
Κάτι τέτοιο θα διευκόλυνε την παράλληλη σταθεροποίηση του κόστους και των τιμών. Κατ'αυτόν τον τρόπο, σε φυσιολογικές συνθήκες, ο μηχανισμός καθορισμού ισοτιμιών και τα μέσα τα οποία συνδέονται μ'αυτόν, θα βοηθούσαν την επίτευξη μεγαλύτερης σύγκλισης των ρυθμών πληθωρισμού. Στην πραγματικότητα κάτι τέτοιο δεν συνέβη, γιατί τα κράτη μέλη με υψηλό πληθωρισμό προτίμησαν να μην ακολουθήσουν περιοριστικές πολιτικές, αλλά να υποτιμήσουν τα νομίσματά τους μέσα από την αναπροσαρμογή των ισοτιμιών - οδηγών τους. Διάλεξαν να μη χρησιμοποιήσουν τους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς του ΕΝΣ, μερικοί από τους οποίους συνδυάζονται με πολιτικά μέτρα που πρέπει να λάβει η χώρα που συνάπτει το δάνειο, αλλά να καταφύγουν αντί γι'αυτό στο δανεισμό στην ελεύθερη αγορά.

Εξαιτίας του ότι η περίοδος που εξετάζεται είναι μικρή κι επικρατούν διεθνώς αντίξοες οικονομικές συνθήκες, είναι

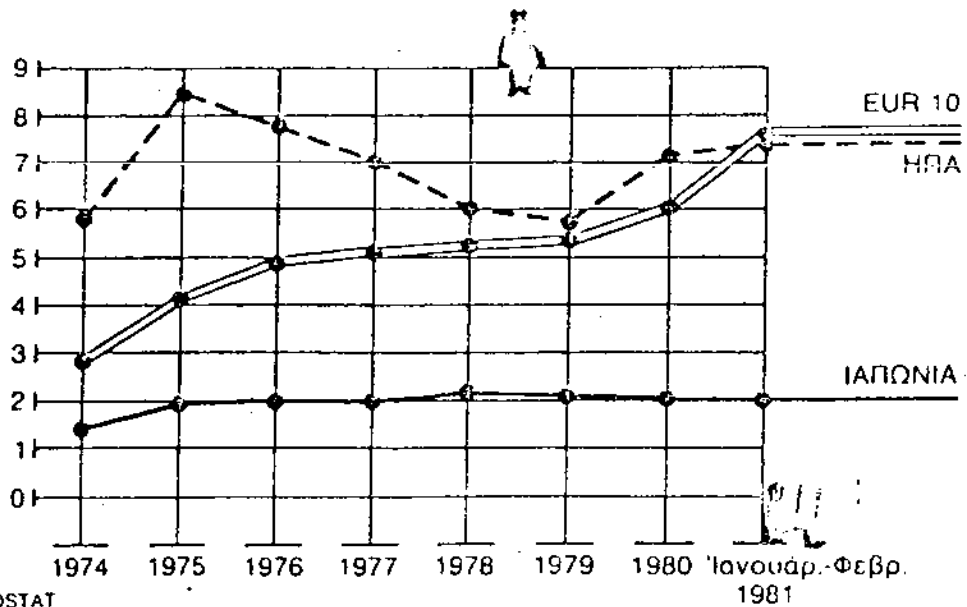
Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε τιμές αγοράς και εξαγωγές
Σε % του ΑΕΠ (1979) ανά κάτοικο και σε τιμές και τρέχουσες τιμές

Πληθυσμός και ένεργός αστικός πληθυσμός (1979) σε 1000

Άνεργια (σε % του ένεργου αστικού πληθυσμού περιλαμβανομένης της Ελλάδας από τον Ιανουάριο του 1981)

πολύ δύσκολο ν' αξιολογήσουμε τα αποτελέσματα του ΕΝΣ όσον αφορά τη σύγκλιση των πραγματικών μεταβλητών. Όμως μετρούμενο με το ΑΕΠ κατά κεφαλή σε ECU, το απόλυτο χάσμα ανάμεσα στο πλουσιότερο (το 1978 η Δανία και το 1982 τη Γερμανία) και το πτωχότερο μέλος του ΕΝΣ (και στις δύο περιπτώσεις την Ιρλανδία) παρέμεινε περίπου το ίδιο.

Επίσης αν μια χώρα κάνει χρήση των χρηματοδοτικών διευκολύνσεων του ΕΝΣ, θα μπορούσε να επιχειρήσει να μειώσει την πιστωτική επιβάρυνση μετά την λήψη του δανείου, υποτιμώντας το νόμισμά της. Αυτό θα μείωνε την αξία σε ECU τού δανείου, αφού το εθνικό νόμισμα μετέχει στον καθορισμό της αξίας της ECU (η υποτίμηση του εθνικού νομίσματος υποτιμά επίσης των ECU, σε μικρότερο βαθμό). Αυτό είναι ένα πληθωριστικό στοιχείο στο εσωτερικό του συστήματος.

Επιπλέον, το ΕΝΣ εμφανίζει μια πληθωριστική τάση για τους ακόλουθους λόγους: Παρεμβάσεις σύμφωνα με τους κανόνες του πλέγματος πιστωτικών απαιτούν πάντα την καθαρή δημιουργία χρήματος στις πλεονασματικές χώρες ενώ δεν απαιτείται αντίστοιχη μείωση της προσφοράς χρήματος στις ελλειμματικές χώρες εκτός από το αρχικό αποτέλεσμα εξουδετέρωσης των ποσών ελλειμματικών νομισμάτων που κατά την παρέμβαση αγοράστηκαν με πλεονασματικά νομίσματα. Αυτό το πρώτο αποπληθωριστικό αποτέλεσμα μπορεί ν' αντισταθμιστεί εύκολα με πληθωριστικά μέτρα των νομισματικών αρχών στις ελλειμματικές χώρες.

Είναι απίθανο οι πλεονασματικές χώρες ν' αντιδράσουν με την επιβολή αντισταθμιστικών αποπληθωριστικών μέτρων. Επιπλέον είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν οι μεγάλες πιστώσεις του ΕΝΣ για την λήψη δανείων από τις πλεονασματικές χώρες που είναι μέλη του ΕΝΣ πράγμα που έχει πληθωριστικό αποτέλεσμα στις χώρες αυτές.

Όμως δεν είναι δυνατόν ν' αποδειχθεί με την πιο πάνω ανάλυση ότι το ΕΝΣ συνέτεινε στην επιτάχυνση του πληθωρισμού. Οι πιστωτικές δυνατότητες του ΕΝΣ δεν είναι πληθωριστικές γιατί την στιγμή που δημιουργούν χρήμα στην χώρα με πλεόνασμα, περιορίζουν την προσφορά χρήματος στην ελλειμματική χώρα, όχι μόνο μέσω της παρεμβάσεως της κεντρικής τράπεζας, αλλά

και μέσω της εκροής κεφαλαίου, η οποία παρατηρείται εν αναμονή της υποτίμησης στην ασθενέστερη χώρα. Επιπλέον, μεσοπρόθεσμη χρηματοδοτική βοήθεια χορηγείται υπό ορισμένες συνθήκες και απαιτεί ότι η χώρα που συνάπτει το δάνειο λαμβάνει μέτρα νομισματικής πειθαρχίας. Αυτή ήταν η αιτία για την οποία οι ελειμματικές χώρες μέλη του ΕΝΣ προτίμησαν να μην καταφύγουν σ'αυτές τις διευκολύνσεις, αλλά να συνάψουν δάνεια στην ελεύθερη αγορά με υψηλότερο κόστος. Μπορεί να λεχθεί ότι αν τα μέλη του ΕΝΣ χρησιμοποιούσαν τις πιστωτικές δυνατότητες, το αποτέλεσμα θα ήταν εντονότερη και όχι χαλαρότερη νομισματική πειθαρχία, καθώς και μείωση του πληθωρισμού στις χώρες με υψηλό ρυθμό πληθωρισμού.

Έτσι παρόλο που η κριτική ότι ο πιστωτικός μηχανισμός του ΕΝΣ μπορεί να έχει ορισμένες πληθωριστικές συνέπειες είναι έγκυρη, είναι αμφίβολο εάν η λογική αυτή παρατήρηση ισχύει στο παρόν περιβάλλον και στο μέτρο που οι χώρες μέλη έχουν κοινό σκοπό τη μείωση του ρυθμού πληθωρισμού. Επειδή οι κυβερνήσεις έχουν κοινό στόχο, το ΕΝΣ αποδείχθηκε σταθερός θεσμός και μέτρο της επιτυχίας του είναι ότι καμία από τις μετέχουσες χώρες δεν αποφάσισε ν'αποσυρθεί.

Μια ακόμη κριτική που μπορεί ν'ασκηθεί στο ΕΝΣ, αφορά την ECU, σαν νομισματικό καλάθι, εάν ο λόγος υπάρξεώς της είναι να αποτελέσει αφετηρία κοινού Ευρωπαϊκού νομίσματος. Με την μορφή που έχει σήμερα η ECU, αν κυκλοφορούσε ως μέσο συναλλαγής, μεταξύ των ιδιωτών ή των εμπορικών τραπεζών των κρατών μελών, θα αντικαθιστούσε τα αδύνατα και περισσότερο πληθωριστικά νομίσματα, δεν θα μπορούσε όμως αντικαταστήσει τα ισχυρά νομίσματα, αφού τα τελευταία αυτά θα είναι πάντοτε ισχυρότερα από την ECU, στα συστατικά της οποίας περιέχονται στοιχεία και από ασθενή νομίσματα. Κατά συνέπεια η ECU δεν προσφέρεται για την υλοποίηση στο μέλλον κοινού Ευρωπαϊκού νομίσματος.

Πλεονέκτημα αλλά και απαραίτητη προϋπόθεση για την περαιτέρω λειτουργία του ΕΝΣ, είναι η ανάγκη για στενά συντονισμένες εθνικές νομισματικές πολιτικές.

Ο συντονισμός των νομισματικών πολιτικών είχε πράγματι μέτρια επιτυχία: Η πολιτική των νομισματικών ισοτιμιών, όπως εφαρμόσθηκε κατά τις επτά αναπροσαρμογές των ισοτιμιών-οδηγών του ΕΝΣ (που έγιναν έως και το 1982), αποτέλεσε αντικείμενο κοινής απόφασης, απ' την άλλη όμως μεριά, συνέπεια του συντονισμού των πολιτικών έναυσμα του οποίου ήταν ο δείκτης αποκλίσεως ήταν η αναπροσαρμογή των νομισματικών ισοτιμιών και όχι η χρήση των εσωτερικών μέσων σταθεροποίησης, τουλάχιστον στις περιπτώσεις όπου κάτι τέτοιο θα απαιτούσε αλλαγή της οικονομικής πολιτικής. Αιτία γι' αυτό μπορεί να είναι η έλλειψη επίσημων αποφάσεων και κατευθυντήριων γραμμών για ενέργειες στα πλαίσια της πολιτικής.

Επίσης σοβαρή παράλειψη του ΕΝΣ είναι η απουσία κοινής πολιτικής προς τις τρίτες χώρες και κυρίως έναντι του δολλαρίου. Η συμφωνία ιδρύσεως του ΕΝΣ πρόβλεπε και τον συντονισμό των πολιτικών στον τομέα των νομισματικών ισοτιμιών έναντι τρίτων χωρών και στο μέτρο του δυνατού, συνεννόηση με τις νομισματικές αρχές των χωρών αυτών - η πλευρά όμως αυτή παραμελήθηκε. Μπορεί κανείς να ισχυρισθεί ότι ως ένα βαθμό η κοινή πολιτική έναντι του δολλαρίου υπαγορεύεται στην πραγματικότητα από την Γερμανική BUDESBANK αφού το Γερμανικό μάρκο είναι το νόμισμα - κλειδί του ΕΝΣ. Η θέση των άλλων νομισμάτων του ΕΝΣ έναντι του δολλαρίου καθορίζεται είτε "εξ αδρανείας" είτε με τις συνεννοημένες παρεμβάσεις της BUDESBANK και της FEDERAL RESERVE. Όταν εξασθενεί το δολλάριο, και το βραχυπρόθεσμο κεφάλαιο καταφεύγει στο Γερμανικό μάρκο, προκαλείται ένταση ανάμεσα στο μάρκο και τα άλλα νομίσματα του ΕΝΣ. Αυτές οι κερδοσκοπικές ροές κεφαλαίων, με πηγή εκτός του ΕΝΣ, ωθούν τις χώρες με ισχυρό νόμισμα μέσα στο σύστημα, όπως η Γερμανία, να παρέμβουν ώστε να εμποδιστεί η ανατίμηση των νομισμάτων πέρα από τα περιθώρια διακυμάνσεως του ΕΝΣ. Έτσι σίγουρα είναι επιθυμητός ο συντονισμός της πολιτικής έναντι του δολλαρίου και των νομισμάτων των άλλων χωρών. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί άμεσα ή έμμεσα. Έμμεσα αν τα νομίσματα του ΕΝΣ ήταν εξίσου ελκυστικά από την σκοπιά της χρηματοδοτικής σταθερότητας, οι διεθνείς επενδυτές θα κατένειμαν ομαλότερα τα βραχυπρόθεσμα κέρδη τους στα νο-

μίσματα αυτά και οι περιστασιακές έλξεις και απωθήσεις με κέντρο το δολλάριο δεν θα συγκεντρώνονταν τόσο μαζικά γύρω από το Γερμανικό μάρκο. Το συμπέρασμα είναι ότι, μακροπρόθεσμα, μεγαλύτερη σύγκλιση των οικονομικών επιδόσεων στους κόλπους της Κοινότητας μπορεί να οδηγήσει σε περισσότερο ισορροπη κοινή πολιτική έναντι του δολλαρίου καθιερώνοντας παράλληλα ακόμη περισσότερο το ΕΝΣ σαν θεσμό και καταξιώνοντάς το σαν σύστημα.

II) Ε.Ν.Σ. - Θεωρητική Διερεύνηση της Λειτουργίας του (Συστατικά στοιχεία και στόχοι του Ε.Ν.Σ.)

Σ' ένα σύστημα σταθερών ισοτιμιών υπάρχουν τέτοιοι μηχανισμοί, που είναι δυνατόν ν' ασκήσουν κάποια πίεση στις πληθωριστικές χώρες για εφαρμογή μέτρων οικονομικής πολιτικής που επιπέπουν την μείωση του τιμάριθμου. Αν η θέση αυτή είναι σωστή, τότε η δημιουργία ενός συστήματος σταθερών ισοτιμιών έπρεπε να είναι ένας ιδιαίτερα σημαντικός στόχος, για όλες τις χώρες της Ε.Κ., κυρίως όμως γι' αυτές που ο στόχος της σταθερότητας του τιμάριθμου έχει απόλυτη προτεραιότητα. Αλλά αν ένα νομισματικό σύστημα επιτρέπει ταυτόχρονα σταθερές συναλλαγματικές ισοτιμίες και σταθερότητα του τιμάριθμου στην ΕΟΚ, τότε είναι φανερό ότι το σύστημα αυτό επιτρέπει την υλοποίηση και των άλλων μακροοικονομικών στόχων όπως:

- Αύξηση του εθνικού εισοδήματος.
- Αύξηση της απασχόλησης.
- Μείωση της έντασης στις διεθνείς αγορές συν|τος (πίεση πάνω στο \$).
- Δημιουργία νέων θεσμών που προωθούν την οικονομική και κατά συνέπεια, την πολιτική ένωση της Ε.Κ..

Αλλά αν και σε ποιά βαθμό το Ε.Ν.Σ. είναι σε θέση να συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων που κατ' αρχήν καλείται να υπηρετήσει είναι ένα ερώτημα που μπορεί να απαντηθεί μόνο αν είναι γνωστοί οι βαθμοί ελευθερίας του συστήματος. Όσο μικρότεροι είναι οι βαθμοί ελευθερίας του τόσο πιο ενιαίος γίνεται ο τρόπος εφαρμογής του στην πράξη από τις χώρες - μέλη και, επομένως, τόσο πιο εξασφαλισμένη πρέπει να θεωρείται

η επιτυχία του. Δυστυχώς το ΕΝΣ περιέχει λιγότερα σταθερά και περισσότερα ευμετάβλητα στοιχεία.

- Ο στόχος της σταθερότητας των συναλλαγματικών ισοτιμιών, π.χ., αποτελεί έναν από τους πιο σημαντικούς του ΕΝΣ. Όμως αναμφίβολα οι ιδρυτές του συστήματος επιδίωκαν τόσο σταθερότητα των ισοτιμιών όση είναι δυνατή, και τόσο προσαρμογή όσο είναι επιθυμητή και αυτό μετά από κοινή συμφωνία όλων των χωρών-μελών του συστήματος. Άρα οι πιθανές ερμηνείες του όρου "σταθερότητα των ισοτιμιών" είναι πολλές. Μπορεί π.χ. να σημαίνει απόλυτα σταθερές ισοτιμίες, περιορισμένα κυμαινόμενα ισοτιμίες ή μια περισσότερο ή λιγότερο αυτόματη ολίσθηση των ισοτιμιών.

- Στο ΕΝΣ οι παρεμβάσεις των νομισματικών αρχών στις αγορές συν/τος συνοδεύονται τουλάχιστον κατ'αρχήν, με δημιουργία νομισματικής ρευστότητας στην χώρα με το ισχυρό νόμισμα και με μείωση ρευστότητας στην χώρα με το ασθενές νόμισμα. Ένα σύστημα με σταθερές ισοτιμίες οι παραπάνω συνέπειες είναι απόλυτα επιθυμητές και απαραίτητες. Όμως στις σχετικές συμφωνίες για την λειτουργία του ΕΝΣ δεν αναφέρεται τίποτα σχετικά με το αν οι παραπάνω αυξομειώσεις της ρευστότητας πρέπει ή δεν πρέπει να ουδετεροποιούνται από τις νομισματικές αρχές.

- Το ΕΝΣ δεν προβλέπει ένα συντονισμό της νομισματοπιστωτικής και δημοσιονομικής πολιτικής στις χώρες-μέλη. Βέβαια προβλέπεται ότι μια χώρα πρέπει να εφαρμόσει κάποια εναλλακτικά μέτρα οικονομικής πολιτικής όταν το νόμισμά της ξεπεράσει τις προκαθορισμένες τιμές-σηματοδότες, όμως δεν είναι αναγκασμένη οπωσδήποτε να κάνει κάτι τέτοιο. Άρα λοιπόν το ΕΝΣ επιτρέπει λόγω κατασκευής την εφαρμογή διαφορετικής οικονομικής πολιτικής από χώρα σε χώρα.

- Στα πλαίσια του ΕΝΣ επιτρέπονται, εφόσον υπάρχει κοινή συμφωνία, οι παρεμβάσεις των νομισματικών αρχών στην αγορά συν/τος για στήριξη των διμερών ισοτιμιών πριν αυτές φθάσουν στα σημεία παρέμβασης, όμως δεν διευκρινίζεται μονοσήμαντα με ποιά νομίσματα πρέπει να γίνονται οι παρεμβάσεις. Λογικά πρέπει οι παρεμβάσεις να γίνονται μόνο με κοινοτικά νομίσμα-

τα, αλλά η πράξη έδειξε ότι τα τρίτα νομίσματα κάθε άλλο παρά αποκλείονται. Αυτό συμβαίνει γιατί το ΕΝΣ δεν προβλέπει κοινή συν|τική πολιτική προς τρίτες χώρες και κυρίως τις ΗΠΑ. Θεωρητικά η πολιτική αυτή μπορεί να πάρει την μορφή της ομαδικής διακύμανσης (BLOCK FLOATING), της συντονισμένης και ελεγχόμενης διακύμανσης (MANAGED FLOATING) ή της εντελώς ασυντόνιστα ελεγχόμενης διακύμανσης.

- Οι χώρες που συμμετέχουν στο ΕΝΣ δεν είναι αναγκασμένες να χρησιμοποιήσουν τους υπάρχοντες μηχανισμούς συν|τικής αλληλοβοήθειας σε περίπτωση που αντιμετωπίζουν ελλείματα στο ισοζύγιο εξωτερικών πληρωμών. Στην διάθεσή τους βρίσκονται διάφορες δυνατότητες δανειοληψείας, π.χ. στα πλαίσια του Δ.Ν.Τ. ή των διεθνών κεφαλαιαγορών. Όμως αυτό σημαίνει ότι μια χώρα-μέλος έχει κάθε δυνατότητα ν'αποφύγει την χρησιμοποίηση της μεσοπρόθεσμης δανειοδότησής της από το ΕΝΣ που όπως αναφέρεται είναι δυνατή μόνο αν η χώρα-μέλος υιοθετήσει μια συγκεκριμένα, οικονομική, νομισματική και δημοσιονομική πολιτική.

Οι παραπάνω βαθμοί ελευθερίας αποτέλεσα της βιασύνης με την οποία κατασκευάστηκε και τέθηκε σε ισχύ το ΕΝΣ, καθώς επίσης και του συνειδητά πρόχειρου συμβιβασμού μεταξύ των αντικρουόμενων συμφερόντων των χωρών-μελών δυσκολεύουν αφάνταστα μια μονοσήμαντη εκτίμηση για τον τρόπο λειτουργίας και την ικανότητα του ΕΝΣ να συμβάλει στον επιθυμητό βαθμό στην υλοποίηση των τεθέντων στόχων.

Η δυσκολία προέρχεται κυρίως από το γεγονός ότι οι διάφορες χώρες αξιοποιούν ή μπορούν ν'αξιοποιήσουν αυτούς τους βαθμούς ελευθερίας κατά διαφορετικό τρόπο σε κάθε συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Αυτό συμβαίνει για το λόγο ότι τα προβλήματα και επομένως, οι στόχοι της οικονομικής πολιτικής διαφέρουν πολλές φορές ριζικά από χώρα σε χώρα.

III) Το Ε.Ν.Σ. κάτω από το φως της σύγχρονης οικονομικής σκέψης

Πέρα από τις αξιολογήσεις και αναλύσεις γύρω από το Ευρωπαϊκό νομισματικό σύστημα που αναφέρθηκαν μέχρι αυτό το σημείο υπάρχουν και οι νεώτερες οικονομικές αντιλήψεις οι οποίες τοποθετούν και βλέπουν το Ε.Ν.Σ. κάτω από ένα διαφορετικό πρίσμα.

Πιστεύω λοιπόν, ότι αξίζει ολοκληρώνοντας την αναφορά μας στο Ε.Ν.Σ. να ασχοληθούμε και μ'αυτήν την κατεύθυνση.

Εύμφωνα λοιπόν, με την σύγχρονη οικονομική σκέψη το όλο οικοδόμημα της νομισματικής Ευρώπης προσπαθεί να καλύψει με μπαλωματικό τρόπο, μια αδυναμία της παραδοσιακής νομισματικής θεωρίας: Το ότι το χρήμα, ακόμα και στις σύγχρονες εγχρήματες οικονομίες, θεωρείται και αντιμετωπίζεται σαν ένα αγαθό, όπως όλα τ'άλλα, με κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά οπωσδήποτε. Και σαν αγαθό, αποτελεί στοιχείο πλούτου, προσφέρεται και ζητιέται πάνω σε μια αγορά, όπως οι αγορές όλων των άλλων αγαθών, την αγορά συν|τος.

Η θεώρηση αυτή δημιουργεί δύο δύσκολα προβλήματα που βασίζονται σε σκέψη τους πολιτικούς ιθύνοντες:

- 1) Στα πλαίσια του κοινοτικού νομισματικού συστήματος η Ευρωπαϊκή Τράπεζα ή το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο, θα δημιουργούσε όσο χρήμα ήθελε; και κυρίως πως θα μοιράσουμε το δημιουργημένο Ευρωπαϊκό χρήμα, αφού αποτελεί στοιχείο πλούτου και πλουτίζει αυτόν που το παίρνει; Με τι κριτήρια μια χώρα μέλος θα πάρει περισσότερα ή λιγότερα από την άλλη. Δεν θα ευνοηθούν οι ισχυρότερες χώρες σε βάρος των ασθενέστερων;
- 2) Επειδή η αγορά συν|τος είναι από την φύση της ασταθής, πως να παρέμβουμε, εξασφαλίζοντας την σταθερότητά της, πως θ'αποκλειστούν κερδοσκοπικές κινήσεις κεφαλαίων, σε μια αγορά όπου η ελευθερία των κινήσεων είναι το άλφα και το ωμέγα της λειτουργίας της;

Οι λύσεις που δόθηκαν ήταν να μπει ένα θεσμικό όριο στην έκδοση του Ευρωπαϊκού νομίσματος - ECU (καταθέσεις σε χρυσό και \$), καθώς επίσης και ποσοτικά κριτήρια, για το μείρασμα του εκδιδόμενου χρήματος. Όσο για την σταθεροποίηση των αγορών συναλλάγματος, προτείνεται η παρέμβαση των κεντρικών τραπεζών, για την στήριξη των κοινοτικών νομισμάτων και τον περιορισμό τους σε προκαθορισμένα απ'την κοινότητα περιθώρια.

Γενικά πρόκειται για λύσεις που απορρέουν κατ'ευθείαν από την αποδοχή της παραδοσιακής νομισματικής θεωρίας που προαναφέρθηκε.

Το νέο λοιπόν Ε.Ν.Τ. θα μπορούσαμε να πούμε ότι δεν είναι παρά η μικρογραφία του συστήματος του BRETTON WOODS, καθώς και η ECU ένα περιφερειακό DTS (Ειδικό Τραπεζικό Δικαίωμα).

Έτσι η σύγχρονη οικονομική σκέψη καταλήγει ότι η Ευρώπη επηρεασμένη από το θεωρητικό περιβάλλον μέσα στο οποίο έζησε 25 ολόκληρα χρόνια, έχει κάνει την θεωρητική της επιλογή μη μπορώντας ν' απαγκριστρωθεί απ' το παρελθόν.

Άλλωστε οι νέες οικονομικές αντιλήψεις συμφωνούν ότι το χρήμα στις εγχρήματες οικονομίες έπαψε να είναι ένα αγαθό, και άρα δεν πρέπει ν' αντιμετωπίζεται σαν τέτοιο. Είναι χρήμα πιστωτικό καθαρό δημιούργημα του Τραπεζικού συστήματος και σαν τέτοιο δεν μπορεί να υπάρξει παρά σαν εγγραφή στα βιβλία των Τραπεζών.

Το σημερινό χρήμα χαρακτηρίζεται σαν ένα χρέος του τραπεζικού συστήματος. Οι Τράπεζες δηλ. αυτοαναγνωρίζονται χρεώστριες και παραχωρούν το χρέος τους αυτό στο κοινό.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες προκύπτουν όμως προβλήματα όπως το πως θα βρούμε τρόπο έτσι ώστε να εξασφαλίσουμε η Ευρωπαϊκή Τράπεζα να μην δημιουργεί με μια μονοκοντυλιά, όσο χρήμα ήθελε εκείνη κι ακόμα πως θα εξασφαλίσουμε την ενδοκοινοτική πληρωμή.

Η απάντηση που δίνεται είναι ότι δεν έχουμε παρά να εφαρμόσουμε σε Ευρωπαϊκό επίπεδο τους κανόνες που διέπουν τα εθνικά νομισματικά ή τραπεζικά συστήματα. Στην περίπτωση άλλωστε, ύπαρξης μιας και μόνης τράπεζας, είναι λογικά αδύνατο να μιλάμε για ελεγχόμενη δημιουργία, χρήματος.

Όμως στο υπάρχον σήμερα ΕΝΣ παρατηρούμε την ανυπαρξία ενιαίου τραπεζικού συστήματος με την γνωστή μας πυραμοειδή μορφή που έχουν όλα τα εθνικά τραπεζικά συστήματα.

Θα πρέπει λοιπόν, να δημιουργηθεί. Αοχικά χρειάζεται μια Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα που την βρίσκουμε στο πρόσωπο του σημερινού Ε.Ν.Τ. - με αναθεωρημένη βέβαια μορφή και όχι όπως σήμερα που λειτουργεί σαν κάποια μηχανή στην οποία βάζοντας απ' την μια μεριά δολάρια και χρυσό, τα βγάζουμε απ' την άλλη

μεταμορφωμένα σε ECU. Χρειάζεται επίσης, ένα δίκτυο δευτερευουσών τραπεζών όπως οι εμπορικές, το οποίο δεν υπάρχει, αλλά θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένα παράρτημα της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας σε κάθε μια χώρα-μέλος της ΕΟΚ.

Έτσι έχουμε τώρα μπροστά μας ένα ενιαίο πυραμοειδές Κοινοτικό Τραπεζικό Σύστημα, στο οποίο η ECU - το Ευρωπαϊκό δηλαδή νόμισμα - όντας από την φύση του πιστωτικό, δεν μπορεί να υπάρξει παρά σαν εγγραφή στα βιβλία του Ευρωπαϊκού Τραπεζικού ή Νομισματικού Συστήματος. Ακόμη σαν νομισματική μονάδα της Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας, δεν μπορεί να παρέμβει παρά μόνο στις πληρωμές ανάμεσα σε δυο ξεχωριστούς οικονομικούς και νομισματικούς χώρους. Πληρώνει δηλ. τις εισαγωγές - εξαγωγές ανάμεσα στα κράτη μέλη και όχι ανάμεσα στους ιδιώτες εξαγωγείς - εισαγωγείς που πληρώνονται με την νομισματική μονάδα του οικονομικού τους χώρου, με εθνικά νομίσματα δηλαδή.

Έτσι κύριο χαρακτηριστικό του ΕΝΣ με τις συνθήκες που παραθέσαμε, είναι ότι θα αποτελεί αναπαραγωγή στον κοινοτικό χώρο της λειτουργικής δομής των εθνικών νομισματικών συστημάτων, όπως αυτά υπάρχουν και λειτουργούν στις σύγχρονες εγχρήματες οικονομίες. Μην ξεχνάμε ότι ένα διεθνές νόμισμα και νομισματικό σύστημα, είναι μια πλευρά της γενικής μορφής του νομίσματος και του νομισματικού συστήματος που το εκδίδει.

Έτσι αυτές οι σκεψεις και η σύλληψη θα μπορεί να λύσει χωρίς ημίμετρα μια σειρά από προβλήματα όπως:

- Της μιας και μόνης Τράπεζας της οποίας η έκδοση χρήματος, είναι μη ελεγχόμενη. Αποφεύγονται έτσι λύσεις του τύπου μεταφοράς αποθεμάτων σε χρυσό και \$ απ' τις Κεντρικές Τράπεζες στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ταμείο, για βάση στήριξης έκδοσης της ECU. Άλλωστε οι λύσεις αυτές ούτε το πρόβλημα λύνουν αλλά και επαναφέρουν στην "ζωή" τον από χρόνια νομισματικά νεκρό χρυσό, καθώς επίσης ανοίγουν την πόρτα στο \$ επιτρέποντας την παραμονή του στον Ευρωπαϊκό χώρο, απ' όπου όλες οι μέχρι τώρα προσπάθειες θέλουν να το απομακρύνουν απ' αυτόν.

- Επιτρέπουν την έκδοση και χρησιμοποίηση Ευρωπαϊκού χρήματος με την μορφή του πιστωτικού χρήματος. Χρήματος που

εκδίδεται σύμφωνα με τις ανάγκες των κρατών-μελών, και όχι σύμφωνα μ'ένα μηχανισμό που μπορεί εύκολα να παραβιαστεί.

- Εμποδίζει την είσοδο στον Ευρωπαϊκό χώρο ξένων νομισμάτων, και απομονώνει έτσι την κοινότητα από την κηδεμονία ή ηγεμονία του \$. Το ρόλο της αγοράς συναλλάγματος αναλαμβάνει να παίξει η ίδια η Ευρωπαϊκή Τράπεζα, η οποία μετατρέπει τις εθνικές χρεωπιστώσεις σε χρεωπιστώσεις εκφρασμένες σε ECU και φροντίζει για την εξόφλησή τους. Εξασφαλίζεται έτσι και η σταθερότητα των συν|κών σχέσεων μεταξύ των κοινοτικών νομισμάτων, αφού ένας παράγοντας αστάθειας ήταν η καθημερινή διαπραγματεύσή του πάνω στις αγορές συναλλάγματος.

- Κάνει επιτέλους την Ευρωπαϊκή πληρωμή, πραγματική πληρωμή. Ο μέχρι σήμερα χρησιμοποιούμενος τρόπος διακανονισμού των διεθνών χρεών, με την βοήθεια εθνικών νομισμάτων που έπαιζαν τον ρόλο διεθνούς μέσου πληρωμής, απλά αναγνωρίζει την ύπαρξη του χρέους, χωρίς να το εξοφλεί. Επίσης ο τρόπος αυτός πληρωμής είναι πληθωριστικός και αποτελεί το βασικότερο παράγοντα του γενικευμένου σήμερα παγκοσμίως πληθωρισμού.

Ανακεφαλαιώνοντας μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η Ευρώπη οφείλει να πάρει την πρωτοβουλία, να δημιουργήσει ένα καθαρά δικό της νομισματικό σύστημα, βασισμένο στις σύγχρονες αρχές της εγχρήματης οικονομίας, και του χρήματος, που κυκλοφορεί στο εσωτερικό της και που είναι χρήμα τραπεζικό, πιστωτικό και όχι χρήμα αγαθό.

Γ. Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΔΡΑΧΜΗΣ ΣΤΟ Ε.Ν.Σ.

ΓΙ. ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Σύμφωνα με τα κοινώς αποδεκτά απ' τους οικονομολόγους υποστηρίζεται ότι η αξιολόγηση της συναλλαγματικής πολιτικής μιας χώρας θα πρέπει να είναι πολυδιάστατη και να αναφέρεται στα εξής σημεία:

- I) Αν στην εκάστοτε περίπτωση πρέπει ν' ακολουθείται μια πολιτική διμερούς πρόσδεσης ή αν το εγχώριο νόμισμα θα πρέπει να προσδεθεί σε μια νομισματοδέσμη.
- II) Αν η σύνθεση της νομισματοδέσμης είναι η σωστή. (Σ' αυτά τα πλαίσια εντάσσεται και η επιλογή ένταξης ή μη της Ελλάδας στο Ε.Ν.Σ.)
- III) Αν η στάθμιση με την οποία υπεισέρχεται το κάθε νόμισμα στην δέσμη είναι η κατάλληλη.
- IV) Αν και πόσο γρήγορα θα υποτιμάται ή ανατιμάται το νόμισμα έναντι της νομισματοδέσμης.

Το σύνολο των επιλογών αυτών διαμορφώνει την συναλλαγματική πολιτική μιας χώρας και επομένως μια κριτική αξιολόγηση της πολιτικής αυτής κάτω απ' τις νομισματικές συνθήκες που επικρατούν σήμερα θα πρέπει ν' αναφέρεται σε μια ή περισσότερες απ' αυτές τις επιλογές.

Ειδικότερα όσον αφορά την Ελλάδα θα πρέπει να πούμε ότι σήμερα το 80% περίπου των εισαγωγών αποτελούνται από κεφαλαιουχικά και ενδιάμεσα αγαθά. Αυτό όπως είναι φυσικό δημιουργεί ένα διαρθρωτικό πρόβλημα στο ισοζύγιο πληρωμών της χώρας, που χαρακτηρίζεται από ένα υπέρμετρο άνοιγμα της οικονομίας, από υπερευγέννηση στην σύνθεση των εξαγωγών και των συναλλαγματικών εισπράξεων, και τέλος από εξάρτηση από εισαγόμενα ενδιάμεσα και κεφαλαιουχικά αγαθά. Οποσδήποτε η διάρθρωση αυτή του εμπορίου μειώνει αναγκαστικά την αποτελεσματικότητα άσκησης μιας ευέλικτης συναλλαγματικής πολιτικής.

Απ' την άλλη πλευρά ο κύριος άξονας της πολιτικής της Τράπεζας της Ελλάδας (από το 1974 και μετά) ήταν η διατήρηση

σταθερής της πραγματικής ισοτιμίας της δραχμής και της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας μέσω μιας ονομαστικής υποτίμησης του νομίσματος έναντι μιας νομισματοδέσμης κατά ποσοστό ανάλογο της διαφοράς πληθωρισμού μεταξύ Ελλάδας και άλλων χωρών, όπως φαίνεται απ' την διατήρηση της πραγματικής σταθμισμένης ισοτιμίας σε σταθερά επίπεδα κατά το ίδιο διάστημα. Η πολιτική αυτή βέβαια είναι δυνατόν να δημιουργήσει σοβαρό πρόβλημα στην περίπτωση μιας οικονομίας - όπως της Ελλάδας - με μεγάλο ποσοστό εισαγόμενων ενδιάμεσων και κεφαλαιουχικών αγαθών, μια και η υποτίμηση αυξάνει το κόστος των εισαγόμενων ενδιάμεσων προϊόντων και έτσι εντείνει τις πληθωριστικές πιέσεις. Είναι πιθανό δηλαδή να δημιουργηθεί ένας φαύλος κύκλος υποτίμησης - πληθωρισμού. Στο σημείο αυτό εντοπίζεται και το μεγάλο δίλημμα που αντιμετωπίζουν οι αναπτυσσόμενες χώρες και μεταξύ αυτών και η Ελλάδα στην άσκηση συναλλαγματικής πολιτικής.

Συνοψίζοντας λοιπόν, θα λέγαμε ότι:

- Η Ελληνική Οικονομία εξαρτάται άμεσα από την διεθνή συγκυρία λόγω της διάρθρωσής της.
- Η διάρθρωση του Ελληνικού εξωτερικού εμπορίου μειώνει την αποτελεσματικότητα μιας ευέλικτης συναλλαγματικής πολιτικής.
- Κύριο χαρακτηριστικό της συναλλαγματικής πολιτικής είναι η συνεχής υποτίμηση της δραχμής μετά το 1975.

Ολοκληρώνοντας τέλος αξίζει ν' αναφερθεί η γνώμη της κας Λούκα Κατσέλη, Καθηγήτριας και Επιστημονικής Διευθύντριας του ΚΕΠΕ, η οποία στο συνέδριο του ΕΛ.ΚΕ.ΠΑ το 1984 είπε σχετικά με τα προαναφερθέντα ότι:

"... Για την αντιμετώπιση της κρίσης επιβάλλεται μια στρατηγική μεσοπρόθεσης ανάπτυξης για την επίλυση των βασικών διαρθρωτικών προβλημάτων της οικονομίας (της Ελλάδας), γιατί η συν|τική πολιτική δεν μπορεί να είναι από μόνη της αποτελεσματική... Κύριοι άξονες ενός μεσοπρόθεσου προγράμματος θα πρέπει να είναι η αύξηση επενδύσεων πάγιου κεφαλαίου, η αύξηση της παραγωγικότητας και η αλλαγή της δομής των συν|κών εισπράξεων, που μπορεί να πραγματοποιηθεί με την εκβιομηχάνιση και καθετοποίηση της οικονομίας, την αλλαγή της διάρθρωσης των εξαγωγών και την επιλεκτική υπακατάσταση των εισαγωγών... Επειδή

ακριβώς χρειάζεται σήμερα, όσο το δυνατόν περισσότερη ευελιξία στην άσκηση συν|κής πολιτικής, η γνώμη μου είναι ότι θα ήταν λάθος να ενταχθούμε στο Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα. Έχοντας ήδη μειώσει τα περιθώρια άσκησης αυτόνομης εμπορικής πολιτικής λόγω της ένταξής μας στην ΕΟΚ, θα πρέπει τουλάχιστον να διατηρήσουμε τα περιθώρια άσκησης μιας ευέλικτης συναλλαγματικής πολιτικής για την σωστή μακροοικονομική διαχείριση της χώρας μας...".

Πέρα όμως απ' την παραπάνω άποψη, αλλά και με αφορμή αυτήν, θα ήταν ενδεδειγμένο, να περάσουμε και να δούμε πιο διεξοδικά το όλο θέμα, και να αναλυθούν οι πιθανές επιπτώσεις από την ένταξη της δραχμής στο Ε.Ν.Σ. προκειμένου να εξάγουμε τα συμπεράσματά μας.

Γ2. ΠΙΘΑΝΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΔΡΑΧΜΗΣ ΣΤΟ Ε.Ν.Σ

Για την ώρα⁽¹⁾ η ισοτιμία της δραχμής έναντι των ξένων νομισμάτων καθορίζεται με κυβερνητική απόφαση από την Τράπεζα της Ελλάδας σύμφωνα μ' ένα νομισματικό καλάθι. Το ειδικό βάρος κάθε νομίσματος στο καλάθι καθορίζεται από την σχετική σημασία που έχει κάθε χώρα σαν εμπορικός εταίρος της Ελλάδας. Ανάμεσα στα πιο σημαντικά είναι το δολλάριο (επειδή το δολλάριο είναι βάση για τον τουρισμό, για την πληρωμή των αγορών πετρελαίου και τους πόρους της Ελληνικής ναυτιλίας), το Γερμανικό μάρκο, το Γαλλικό φράγκο, η Ιταλική λιρέττα και τα άλλα Ευρωπαϊκά νομίσματα. Από τότε που η Ελλάδα προσχώρησε στην ΕΟΚ, η δραχμή εισάχθηκε στο χρηματιστήριο του Παρισιού οι ποσότητες όμως που συναλλάσσονται είναι μικρές και δεν επηρεάζουν στην πραγματικότητα τις ισοτιμίες που καθορίζονται από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Όπως και στις περισσότερες οικονομίες, ο πληθωρισμός στην Ελλάδα έχει μια εξωτερική και μια εσωτερική συνιστώσα. Η εξωτερική συνιστώσα οφείλεται στις αυξήσεις τιμών των εισαγομένων αγαθών που καθρεφτίζει είτε απόλυτη αύξηση (όπως συνέβη με τις τιμές του πετρελαίου μέχρι το 1979 και άλλες πρώτες ύλες), είτε αύξηση του ισοδυναμού σε δραχμές που οφείλεται σε μείωση της ισοτιμίας της δραχμής. Η εσωτερική συνιστώσα εξαρτάται από παράγοντες όπως η κάλυψη του ελλείματος του προϋπολογισμού, και η εξέλιξη των αμοιβών, καθώς και η αύξηση της χρηματικής μάζας (η οποία σχετίζεται με το δημόσιο έλλειμμα) και τις ανισορροπίες διαρθρωτικής φύσεως.

Η ένταξη στο Ε.Ν.Σ., που περιέχει το στοιχείο της σταθερής (αλλά αναπροσαρμόσιμης) ισοτιμίας, τις ισοτιμίες-οδηγούς, σημαίνει την εγκατάλειψη των κυμαινόμενων ισοτιμιών (ή της ελεγχόμενης διακυμάνσεως στην περίπτωση της Ελλάδας). Η συνέπεια θα ήταν η απώλεια ανεξαρτησίας στην διαμόρφωση της νομισματικής πολιτικής και γενικότερα επιβολή περιορισμού στην οικονομική πολιτική. Αυτό θα είχε αρνητική επίδραση στην καταπολέμηση της ανεργίας και για την ανταγωνιστικότητα των Ελληνικών προϊόντων και παρεπιπτόντως θα επηρέαζε αρνητικά το ισοζύγιο πληρωμών.

(1) Τα στοιχεία που παραθέτω είναι έως τον Μάιο του 1983.

Το επιχείρημα ότι η ανεξαρτησία της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής είναι αναγκαία για να περιοριστεί η ανεργία βασίζεται στην ύπαρξη ισοζυγίου ανάμεσα στην ανεργία και την αύξηση της μάζας του κυκλοφορούντος χρήματος ή τον ρυθμό πληθωρισμού. Αυτή είναι η λεγόμενη σχέση PHILLIPS.

Όμως η ταυτόχρονη ύπαρξη υψηλού πληθωρισμού και μεγάλης ανεργίας δείχνει ότι η καμπύλη PHILLIPS δεν ισχύει. Την ίδια στιγμή, χώρες με χαμηλό πληθωρισμό έχουν επίσης και χαμηλή ανεργία, όπως π.χ. η Γερμανία και σε μεγαλύτερο ακόμη βαθμό η Ελβετία.

Από ότι φαίνεται η Ελλάδα δεν αποτελεί εξαίρεση στον κανόνα αυτό, αφού κατά τα τελευταία χρόνια επιταχυνόμενος πληθωρισμός συνοδευόταν από αύξηση της ανεργίας.

Προβάλλεται επίσης, το επιχείρημα ότι μια χώρα στην οποία ισχύουν κυμαινόμενες νομισματικές ισοτιμίες μπορεί να επιλέξει με μεγαλύτερη ελευθερία την οικονομική της πολιτική, μπορεί να ακολουθήσει ένα δρόμο επεκτάσεως, ο οποίος δεν θα ήταν επιτρεπτός αν ίσχυαν σταθερές νομισματικές ισοτιμίες, τη στιγμή που αυτό θα οδηγούσε σε υποτίμηση.

Ωστόσο, όταν ισχύουν κυμαινόμενες νομισματικές ισοτιμίες δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι επεκτατικά μέτρα μπορούσαν να έχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα πάνω στις πραγματικές μεταβλητές, όπως είναι το προϊόν και η απασχόληση.

Στην περίπτωση που ισχύουν κυμαινόμενες νομισματικές ισοτιμίες, το αντίτιμο για την αύξηση του εσωτερικού εισοδήματος και της απασχόλησης εάν πετύχει, είναι απαράδεκτα υψηλό όσον αφορά τον πληθωρισμό. Πρακτικό παράδειγμα της αδυναμίας μονόπλευρης εφαρμογής πολιτικής οικονομικής επέκτασης ήταν η Γαλλία της οποίας η κυβέρνηση προσπάθησε να εφαρμόσει τέτοια πολιτική το 1981. Το αποτέλεσμα ήταν υψηλότερος πληθωρισμός και υποτίμηση του Γαλλικού φράγκου, χωρίς σημαντική επίδραση στο προϊόν και την απασχόληση.

Ακόμη στην περίπτωση κυμαινόμενων ισοτιμιών, επεκτατική νομισματική πολιτική θα οδηγήσει σε υποτίμηση, που με την σειρά της θα οδηγήσει, με την αύξηση των τιμών των εισαγόμε-

νων αγαθών και κατά συνέπεια των ονομαστικών αμοιβών, στο φαύλο κύκλο υποτίμησης και πληθωρισμού. Πολλές Ευρωπαϊκές χώρες, ανάμεσα στις οποίες και η Ελλάδα, υπέφεραν πολύ από τέτοιες καταστάσεις.

Εξάλλου τα δεδομένα της εμπειρίας στην Ελλάδα καταδειχνουν ότι η σταθερή υποτίμηση της δραχμής επί μακρό χρόνο δεν βελτίωσε το ισοζύγιο πληρωμών. Όπως φαίνεται στους πίνακες 8 και 9, ενώ η δραχμή υποτιμόταν σταθερά έναντι της ECU (που μπορεί να θεωρηθεί σαν μέσος όρος των διμερών ισοτιμιών με τα 9 νομίσματα που συμμετέχουν στην ECU) δεν υπάρχει σαφής τάση στην εξέλιξη του ελλείμματος στους τρέχοντες λογαριασμούς του ισοζυγίου πληρωμών.

Θα πρέπει ακόμη να παρατηρήσουμε ότι για την ώρα η ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίου δεν εφαρμόζεται στην Ελλάδα, εξάλλου, η ελευθερία αυτή δεν θα είναι απόλυτη ακόμη και μετά την εφαρμογή της. Ωστόσο, παρόλο που στην Ελλάδα ισχύουν σχετικά αυστηροί έλεγχοι των κινήσεων του κεφαλαίου σημειώθηκε σταθερή και συχνά παράνομη εκροή κεφαλαίου για κερδοσκοπικούς λόγους, και μάλιστα σε μεγαλύτερη έκταση κάθε φορά που αναμενόταν έντονη υποτίμηση της δραχμής.

Η ένταξη της δραχμής στο E.N.E. θα επηρέαζε ευνοϊκά τις προσδοκίες, τον πληθωρισμό και θα ενίσχυε την ισοτιμία της δραχμής. Αυτό με την σειρά του, θα επηρέαζε θετικά την εκροή κεφαλαίου από την Ελλάδα με περαιτέρω αποτέλεσμα σταθεροποίηση της ισοτιμίας και μείωση της εξωτερικής πίεσης στον πληθωρισμό. Έτσι θα μειωνόταν η ανάγκη παρεμβάσεως της κεντρικής Τράπεζας για την προάσπιση κάποιου περιθωρίου ισοτιμίας.

Από την άλλη πλευρά, η ένταξη στον E.N.E. θα επηρέαζε θετικά την εισροή κεφαλαίου στην Ελλάδα, λόγω του Κανονισμού του Συμβουλίου (αριθμ. 1736/49) που προβλέπει ότι: "Δάνεια που χορηγούνται από τους ιδίους της πόρους, από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων... και δάνεια που χορηγούνται δυνάμει της Αποφάσεως 78/870/ΕΟΚ για την ενίσχυση επενδύσεων σε λιγότερο ευημερούντα κράτη μέλη, μπορούν να τύχουν επιδοτήσεως επιτοκίου (3% ετησίως), η οποία χρηματοδοτείται από τον προϋ-

Πίνακας 8

Ετήσιες λογαριασμοί του ισοζυγίου πληρωμών

(% του ΑΓΠ)

	ΒΙ.ΕΥ	ΔΚ	D	GR	F	ΙRL	I	NL	UK	ΕC
	3,9	2,9	2,5	:	-0,4	-1,6	2,0	4,3	1,7	1,7
	0,7	0,4	1,6	:	1,5	-6,4	2,3	4,8	0,7	1,5
	0,7	-1,6	1,6	-2,9	1,5	-0,1	0,8	3,0	-1,0	0,7
	0,3	-2,0	1,0	-2,2	1,1	0,2	1,2	1,4	0,0	0,7
	0,7	-3,4	-0,1	-1,6	1,0	-1,8	0,6	1,1	0,4	0,4
	-0,4	0,1	0,2	-2,2	0,3	-2,8	-1,4	0,7	0,3	-0,0
	0,2	-2,4	0,2	-4,3	-0,3	-3,5	1,1	-1,1	-1,3	-0,3
	0,6	-1,8	-1,3	-5,8	0,8	-4,4	3,6	0,1	-0,2	0,2
	-0,1	-1,9	0,3	-2,0	0,1	-1,6	3,2	-1,0	0,1	0,4
	1,2	-2,4	2,2	-2,2	0,0	1,4	2,2	-0,3	-0,9	0,7
	1,4	-1,7	2,3	-3,6	-0,5	-1,3	3,3	0,3	-0,8	0,8
	1,8	-2,8	1,4	-4,0	-1,1	-4,8	2,7	0,3	0,7	0,6
	3,2	-3,9	0,6	-3,1	0,1	-4,0	1,2	-1,5	1,3	0,5
	0,9	-2,2	0,7	-3,1	0,2	-2,3	1,8	0,0	-0,0	0,4
	2,3	-2,4	0,4	-1,5	0,6	-3,8	1,8	-0,3	1,8	0,5
	3,9	-0,4	0,4	-1,3	0,5	-2,2	1,6	3,0	0,2	0,8
	2,8	-1,7	1,3	-3,8	-0,2	-3,1	-1,8	4,0	-2,0	0,0
	1,7	-3,1	2,6	-3,3	-2,3	-9,4	-4,7	3,2	-4,6	-1,0
	0,7	-1,5	0,9	-4,2	-0,0	-0,2	-0,2	2,5	-2,0	-0,0
	0,4	-4,9	0,8	-2,6	-1,5	-3,4	-1,5	3,2	-1,7	-0,5
	-0,5	-4,0	0,9	-2,7	-0,7	-2,8	1,2	0,8	-0,1	0,1
	-0,7	-2,7	1,5	-2,3	0,6	-3,1	2,4	-0,8	0,4	0,8
	-1,8	-4,5	-0,6	-2,9	0,1	-9,8	1,7	-1,3	-0,0	-0,4
	-4,2	-3,8	-1,8	-0,9	-1,4	-8,4	-2,5	-1,4	1,2	-1,4
	0,5	-2,9	0,6	-2,7	-0,4	-4,6	-0,2	1,3	-0,7	-0,1
	-4,4	-3,2	-1,1	-2,2	-2,0	-13,2	-2,3	2,3	2,4	-0,8
	-3,2	-4,1	0,0	-2,4	-2,6	-9,0	-1,3	4,0	0,8	-0,7

Πίνακας 9

Ισοτιμίες της ECU

(Εθνικό νόμισμα ανά ECU, ετήσιος μέσος όρος)

	ΒΙ.ΕΥ	ΔΚ	D	GR	F	ΙRL	I	NL	UK	USA
1978	54.8350	7.57507	4.60614	32.9010	4.61264	0.391678	685.438	4.16745	0.391678	1.09670
1979	52.8101	7.29535	4.43605	31.6863	5.21454	0.377215	660.126	4.01357	0.377215	1.05621
1980	52.8101	7.29535	4.43605	31.6863	5.21454	0.377215	660.126	4.01357	0.377215	1.05621
1981	53.3667	7.37224	4.30742	32.0202	5.26950	0.381191	667.084	3.89854	0.381191	1.06734
1982	53.4901	7.38928	4.27921	32.0943	5.28168	0.382073	668.626	3.87268	0.382073	1.06981
1983	53.4901	7.38928	4.27921	32.0943	5.28168	0.382073	668.626	3.87268	0.382073	1.06981
1984	53.4901	7.38928	4.27921	32.0943	5.28168	0.382073	668.626	3.87268	0.382073	1.06981
1985	53.4901	7.38928	4.27921	32.0943	5.28168	0.382073	668.626	3.87268	0.382073	1.06981
1986	53.2404	7.42293	4.25924	31.9446	5.25703	0.387652	665.506	3.85461	0.387652	1.06482
1987	51.4442	7.71663	4.11554	30.8667	5.07967	0.428702	643.052	3.72456	0.428702	1.02689
1988	51.1093	7.64440	4.02622	30.6657	5.29027	0.425912	638.866	3.70032	0.425912	1.02219
1989	51.1116	7.66675	3.74138	30.6668	5.67767	0.425931	638.895	3.70049	0.425931	1.02223
1990	50.8663	7.75264	3.64566	31.4328	5.77214	0.428583	647.414	3.65750	0.428583	1.04776
1991	49.3611	7.75909	3.57681	33.6533	5.65717	0.448941	654.264	3.59991	0.448941	1.12178
1992	47.5609	7.41598	3.27644	36.9519	5.46775	0.502321	716.460	3.42853	0.502321	1.23173
1993	46.5994	7.25927	3.08352	35.7810	5.73386	0.509803	775.743	3.20224	0.509803	1.19270
1994	45.5690	7.12266	3.04939	39.9941	5.31923	0.560026	809.545	3.13490	0.560026	1.24077
1995	43.1654	6.76176	2.81545	40.8842	5.34486	0.621578	930.150	2.95515	0.621578	1.11805
1996	40.8826	6.85567	2.64811	42.0353	5.60607	0.653701	1.006.785	2.80010	0.653701	1.14112
1997	40.6611	7.01946	2.55608	46.7829	5.73984	0.663898	1.080.216	2.75410	0.663898	1.27410
1998	40.1651	7.20912	2.51088	50.7738	5.82946	0.669492	1.138.498	2.74865	0.669492	1.37765
1999	40.5979	7.82737	2.52422	59.3228	5.86896	0.676007	1.189.205	2.76028	0.598498	1.39233
2000	41.2946	7.92256	2.51391	61.6241	6.03993	0.691031	1.263.180	2.77511	0.553120	1.11645
2001	44.4227	8.13665	2.39150	64.7323	6.36781	0.689203	1.318.499	2.63548	0.558673	0.99710

πολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, αρκεί οι χώρες αυτές να συμμετέχουν πραγματικά και πλήρως στους μηχανισμούς του Ε.Ν.Σ."

Έτσι θεωρώντας ότι οι επενδύσεις και η εισροή κεφαλαίου εξαρτώνται από το κέρδος και ότι το κέρδος είναι συνάρτηση του επιτοκίου, μείωση του επιτοκίου (χάρη στην επιδότηση), θα αύξανε την εισροή κεφαλαίου και τις επενδύσεις. Η Ιταλία και η Ιρλανδία εκμεταλλεύτηκαν πλήρως τις δυνατότητες που πρόσφερε αυτός ο κανονισμός.

Οπότε λοιπόν συμπερασματικά, τα πλεονεκτήματα που προσφέρει σε μια ανοικτή οικονομία - όπως η Ελληνική - η σχετική σταθερότητα των ισοτιμιών είναι τα εξής:

- 1) Η μικρότερη οικονομία έχει την τάση να παράγει λιγότερο διαφοροποιημένο φάσμα προϊόντων με σχετικά μεγαλύτερη συγκέντρωση εμπορεύσιμων αγαθών. Οι εξωτερικές κρίσεις έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο στην μικρή, αδιαφοροποίητη οικονομία απ' ό,τι σε μεγαλύτερες χώρες με ευρεία εσωτερική αγορά. Σχετική σταθερότητα των ισοτιμιών διευκολύνει το εμπόριο μειώνοντας τον κίνδυνο που συνδέεται με την διακύμανση των ισοτιμιών.
- 2) Για μια μικρή οικονομία με ασθενές νόμισμα είναι μεγαλύτερη η πιθανότητα ότι οι κερδοσκοποί, δρώντας συνεννοημένα, μπορούν να αλλοιώσουν την ισοτιμία. Οι μηχανισμοί χρηματοδοτικής παρεμβάσεως του Ε.Ν.Σ. προσφέρουν κάποιο βαθμό εγγυήσεως κατά τέτοιων πιέσεων.
- 3) Στο μέτρο που αλλαγές στις παγκόσμιες τιμές ή στις ισοτιμίες επηρεάζουν σε μεγάλη έκταση τα είδη που συνθέτουν τον εγχώριο δείκτη τιμών, οι κινήσεις των τιμών στο εσωτερικό της χώρας επηρεάζονται σοβαρά από τις εξωτερικές διαταραχές. Το ποσοστό εισαγόμενου πληθωρισμού, όταν ισχύουν οι κυμαινόμενες ισοτιμίες είναι υψηλότερο, όσο μικρότερη είναι η οικονομία.
- 4) Ο χαμηλός βαθμός διαφοροποίησεως της παραγωγής της χώρας τείνει να μειώσει τις ελαστικότητες των τιμών, έτσι που για να διορθωθούν εξωτερικά ελλείμματα, οι απαιτούμενες αλλαγές στην εγχώρια δραστηριότητα να είναι κατ'ανάγκη μεγάλες.

5) Η μικρή ανοικτή οικονομία είναι υποχρεωμένη να δέχεται τις τιμές όπως διαμορφώνονται από άλλους στην διεθνή αγορά. Αυτό συνεπάγεται, ότι πολιτικές μεταβολές των δαπανών (δηλαδή μεταβολή στις σχετικές τιμές εμπορεύσιμων και μη εμπορεύσιμων αγαθών) δεν είναι αποτελεσματικό μέσο μείωσης των ελλειμμάτων του ισοζυγίου πληρωμών, που απαιτούν αντίθετα, αλλαγές στην εγχώρια απορρόφηση. Σημαίνει επίσης, ότι οποιαδήποτε απόπειρα των νομισματικών αρχών ν' αυξήσουν την προσφορά χρήματος πάνω από το επίπεδο ζήτησεως των ιδιωτών και των επιχειρήσεων, οδηγεί σε αύξηση του ελλείμματος του ισοζυγίου πληρωμών και μείωση των αποθεμάτων.

6) Ένταξη στο Ε.Ν.Ε., σε συνδυασμό με σταθεροποιητική πολιτική σημαίνει σταθεροποίηση της ισοτιμίας της δραχμής. Αυτό θα είχε θετικές επιπτώσεις στους Ελληνικούς όρους εμπορίου.

Πέρα όμως απ' όλα αυτά η ένταξη της Ελλάδας στο Ε.Ν.Ε. θέτει επί πλέον και ορισμένα ειδικά προβλήματα όπως:

1. Το πρόβλημα εξαντλήσεως των αποθεμάτων ξένου συναλλάγματος. Μια αιτία για την απροθυμία εντάξεως στο Ε.Ν.Ε. θα μπορούσε να είναι ότι τα αποθέματα ξένου συναλλάγματος της Ελλάδας, θα εξαντλούνταν γρήγορα κατά τις παρεμβάσεις της Τράπεζας της Ελλάδας, σε μια προσπάθεια να συγκρατηθεί η ισοτιμία της δραχμής μέσα στα όρια του Ε.Ν.Ε.. Οπωσδήποτε πρόκειται για μια λογική άποψη, αν ληφθεί υπόψη η παρούσα κατάσταση του πληθωρισμού στην Ελλάδα, που είναι πολύ υψηλότερος από τον μέσο όρο στην Ευρώπη. Ο φόβος όμως αυτός δεν έχει λόγο υπάρξεως, αν εφαρμοστεί σταθεροποιητική πολιτική, οπότε θα μειωνόταν σε μεγάλο βαθμό ο ρυθμός πληθωρισμού. Στα πλαίσια αυτά, η μείωση του πληθωρισμού και οι σταθερές ισοτιμίες στα πλαίσια του Ε.Ν.Ε. θα ήταν παράλληλοι και αλληλοϋποστηριζόμενοι στόχοι. Επί πλέον, οι μηχανισμοί χρηματοδοτικής υποστήριξης του Ε.Ν.Ε., επαρκούν για να αντιμετωπιστούν τέτοια ενδεχόμενα. Επίσης, η δραχμή θα μπορούσε να τύχει μεγαλύτερου περιθωρίου διακυμάνσεως στους κόλπους του Ε.Ν.Ε., όπως συμβαίνει με την ιταλική λιρέττα, πράγμα που θα απαιτούσε μικρότερης εκτάσεως παρεμβάσεις (ή με μικρότερη συχνότητα). Τέλος, είναι δυνατό να αναπροσαρμόζονται, όποτε είναι αναγκαίο, οι ισοτιμίες - οδηγοί του Ε.Ν.Ε.

2. Ένταξη στο Ε.Ν.Σ. θα απαιτούσε τη φιλελευθεροποίηση, σε ένα ορισμένο βαθμό, των κινήσεων κεφαλαίου και την ύπαρξη πραγματικής αγοράς συναλλάγματος για τη δραχμή, όπου θα μπορούσαν να καθορίζονται οι ημερήσιες διμερείς ισοτιμίες.

Η φιλελευθεροποίηση αυτή των κινήσεων του κεφαλαίου προβλέπεται μετά την πενταετή μεταβατική περίοδο δηλαδή το 1985. Η δραχμή θα μπορούσε να ενταχθεί στο ΕΝΣ τότε (1) ή αργότερα, με την προϋπόθεση ότι πολιτική σταθεροποίησης θα επιτύγχανε την μείωση του πληθωρισμού σε αποδεκτά επίπεδα (2). Η Ελληνική κυβέρνηση θα μπορούσε, κατά συνέπεια, να επιλέξει τον κατάλληλο χρόνο και τα περιθώρια διακυμάνσεως για την ένταξη της Ελλάδας στον ΕΝΣ.

Έτσι λοιπόν το κύριο συμπέρασμα είναι ότι η σταθεροποίηση της Ελληνικής οικονομίας, για την επίτευξη της οποίας δρα η κυβέρνηση, είναι αναγκαία και ότι η ένταξη στο ΕΝΣ μπορεί να αποτελέσει στοιχείο πολιτικής με στόχο την σταθεροποίηση.

Εξάλλου ένταξη στο ΕΝΣ δεν θα ήταν δυνατή χωρίς μείωση του πληθωρισμού στην Ελλάδα. Ενδέχεται, το κόστος μιας αντιπληθωριστικής πολιτικής να είναι αύξηση της ανεργίας, ακόμη όμως και σ' αυτήν την περίπτωση, το κόστος αυτό είναι μόνο παροδικό και θα πρέπει να συγκριθεί με το μόνιμο (και διαρκώς αυξανόμενο) κόστος του υψηλού πληθωρισμού.

Τέλος, στην Ελλάδα είναι αναγκαία η σταθεροποιητική πολιτική, λόγω του ότι εξακολουθεί να υπάρχει ακόμη πολύ μεγάλος πληθωρισμός. Η Ελληνική Κυβέρνηση άρχισε ήδη να εφαρμόζει τέτοια πολιτική, θέτοντας στόχο πληθωρισμού 20% για το 1983 (μείωση 3-4% σε σύγκριση με το 1982). Τέτοια σταθεροποιητική πολιτική απαιτεί την χρήση όλων των διαθέσιμων οικονομικών μέσων. Στα πλαίσια ενός τέτοιου συνόλου πολιτικών, η ένταξη της δραχμής στο ΕΝΣ την κατάλληλη στιγμή θα ήταν ένα πρόσθετο θετικό στοιχείο για την διασφάλιση της εξωτερικής πλευράς της οικονομίας.

(1) Τελικά η δραχμή εντάχθηκε στο ΕΝΣ στα τέλη του 1984.

(2) Η πολιτική σταθεροποίησης δεν κατάφερε να ρίξει κάτω απ' το επίπεδο του 10% το ρυθμό αύξησης του πληθωρισμού, μέχρι σήμερα. Όμως στο 14% που υπολογίζεται για το 1987, ότι είχε πέσει ο πληθωρισμός, επιτρέπει σίγουρα μια συγκρατημένη αισιοδοξία.

Δ. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ
ΔΡΑΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

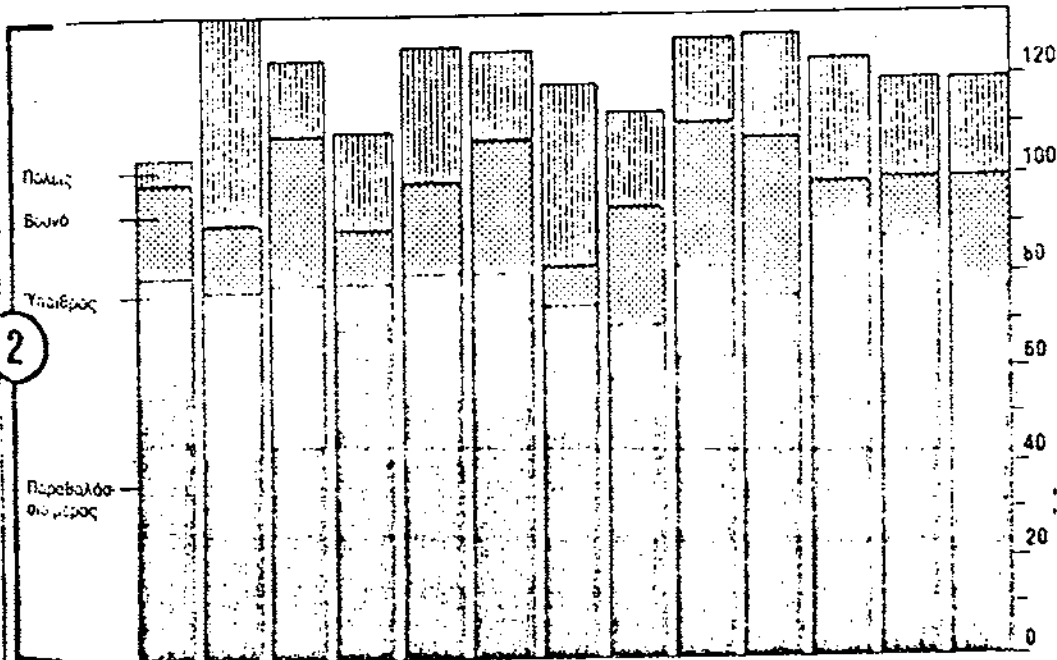
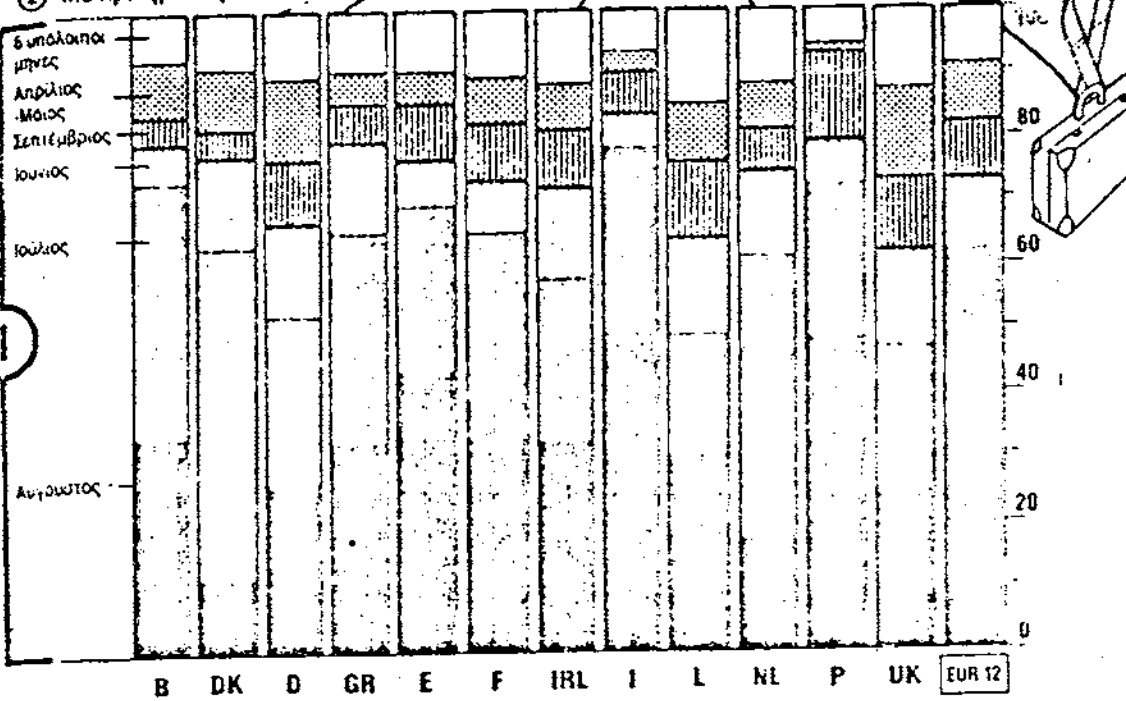
Λόγω της ποικιλομορφίας της, του φυσικού της πλούτου, της εξαιρετικής ιστορικής και πολιτιστικής της κληρονομιάς, αλλά και λόγω του εύρους των δραστηριοτήτων της, η Ευρώπη αποτελεί προνομιακό πόλο έλξης για τον τουρισμό. Εντούτοις, ο κοινοτικός τουρισμός δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί δεδομένος με άμεση και συνεχή ανάπτυξη, χωρίς φόβο συναγωνισμού άλλων ηπείρων ή χωρών. Χωρίς επαγρύπνηση, η τουριστική προσφορά του θα μπορούσε να μετατραπεί σε κίνδυνο για τις οικονομίες μας, ιδίως όσον αφορά τις σημαντικές αγορές, της Βορείου Αμερικής και της Ιαπωνίας.

Σύμφωνα με μια δημοσκόπηση που οργάνωσε πέρυσι η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ποσοστό περίπου 56% των πολιτών της Κοινότητας πήγαν διακοπές μία ή περισσότερες φορές κατά την διάρκεια του 1985. Από τους 100 τουρίστες ποσοστό 20% πήγαν σε άλλη χώρα της Κοινότητας και ποσοστό 13% κάπου αλλού στην Ευρώπη ή στον κόσμο. Αλλά σε ποιο μέρος διάλεξαν να πάνε; Το προβάδισμα το έχουν τα παραθαλάσσια μέρη, σε ποσοστό προτίμησης 52%, πριν από την ύπαιθρο (25%), τα βουνά (23%) και τις πόλεις (19%). Ποιό ήταν όμως το μεταφορικό μέσο που χρησιμοποιήθηκε; Στο 68% των περιπτώσεων προτιμήθηκε το αυτοκίνητο, που προηγείται των σιδηροδρόμων (14%), του αεροπλάνου (13%) και του πλοίου (5%). Και σε ότι αφορά τώρα το κατάλυμα; Ποσοστό 32% των περιπτώσεων επέλεξαν το ξενοδοχείο, προτιμώντας το με τον τρόπο αυτό από τις δυνατότητες στέγασης στους γονείς ή σε φίλους (21%), την ενοικίαση (17%), τις κατασκηνώσεις - τροχόσπιτα (16%), τη δευτερεύουσα κατοικία (7%) και την διαμονή κάτω από την ίδια στέγη με τον τοπικό πληθυσμό (5%). Το αποτέλεσμα ήταν, όπως φαίνεται, ο κόσμος να περάσει θαυμάσιες διακοπές μιας και ο μέσος όρος του δείκτη ικανοποίησης των ατόμων που έκαναν διακοπές ανήλθε σε 8,17 με βάση μια κλίμακα βαθμολογίας από 1 έως το 10.

Τα όργανα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προσδίδουν αυξανόμενη έμφαση στα προβλήματα του τουρισμού εδώ και μερικά χρόνια. Πράγματι:

Επιλογή των διακοπών (το 1985, επί 100 αναχωρούντων ατόμων)

- ① Με κριτήριο την εποχή
- ② Με κριτήριο την τοποθεσία

- * Κύριες διακοπές.
- ** Το εθνικό σύνολο είναι ανώτερο του 100, καθώς ορισμένα άτομα που είχαν φύγει για διακοπές επισκέφθηκαν περισσότερες κατηγορίες τοποθεσιών.

Πηγή: Έρευνα που πραγματοποιήθηκε από την εταιρεία European Omnibus Survey για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Κοινότητας τον Ιούνιο του 1986, με βάση σχετική δημοσκόπηση (ερωτήθηκαν 11.840 Ευρωπαίοι για τις διακοπές που πέρασαν κατά το προηγούμενο έτος).

Στο πλαίσιο μιας πολυεθνούς κοινότητας, που χαρακτηρίζεται και από πολιτιστική πολυμορφία, ο τουρισμός αποτελεί ένα προνομιακό μέσο για την καλύτερη γνώση, αλλά και για τη βελτίωση της κατανόησης μεταξύ όλων των πολιτών. Αυτός είναι και ο λόγος που οδήγησε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αλλά και τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων, να συνέρχονται στα πλαίσια των Ευρωπαϊκών Συμβουλίων, να υπογραμμίσουν συχνά τη σημασία που έχει ο τουρισμός στο πλαίσιο της Ευρώπης των πολιτών.

Ο τουρισμός αποτελεί έναν οικονομικό τομέα με ιδιαίτερη βαρύτητα. Αντιπροσωπεύει περίπου το 5,5% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της Κοινότητας των Δώδεκα και το 8% της ιδιωτικής κατανάλωσης. Ο ρόλος που γίνεται ιδιαίτερα αισθητός στην εξισορρόπηση του ισοζυγίου πληρωμών των κρατών-μελών, με αποτέλεσμα τη μέση αναλογία που ανέρχεται περίπου στο 4% του συνολικού ποσού των εκροών σε συνάλλαγμα και σε ποσοστό 5% των συνολικών εισροών συναλλάγματος, με "αιχμές" που αγγίζουν ποσοστό 20% στην Ισπανία και που σαφώς ξεπερνούν το 15% στην περίπτωση της Ελλάδας. Όπως είναι επόμενο, ο τουρισμός αποτελεί ένα σημαντικότερο παράγοντα για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς που αποτελεί έναν απ'τους βασικότερους στόχους της Κοινότητας, αποτελώντας παράλληλα έναν απ'τους κυρίους στόχους των διαπραγματεύσεων, που διεξάγονται τη στιγμή αυτή σε διεθνές επίπεδο για τη φιλελευθεροποίηση της ανταλλαγής αγαθών και υπηρεσιών.

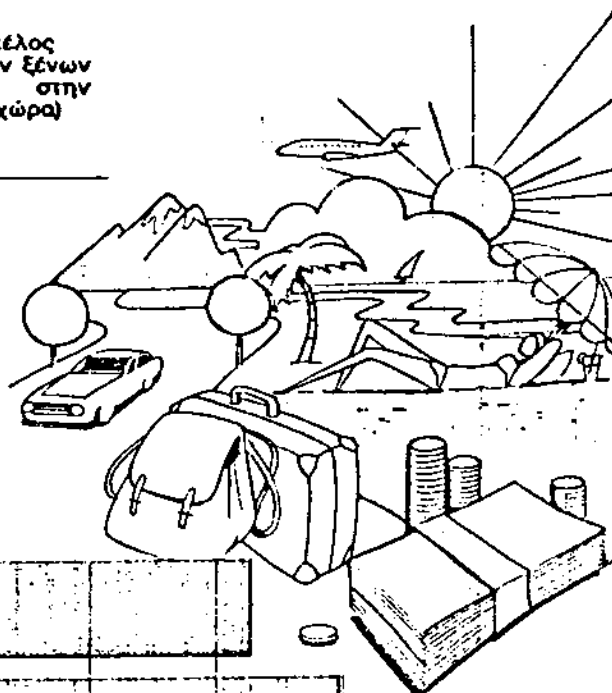
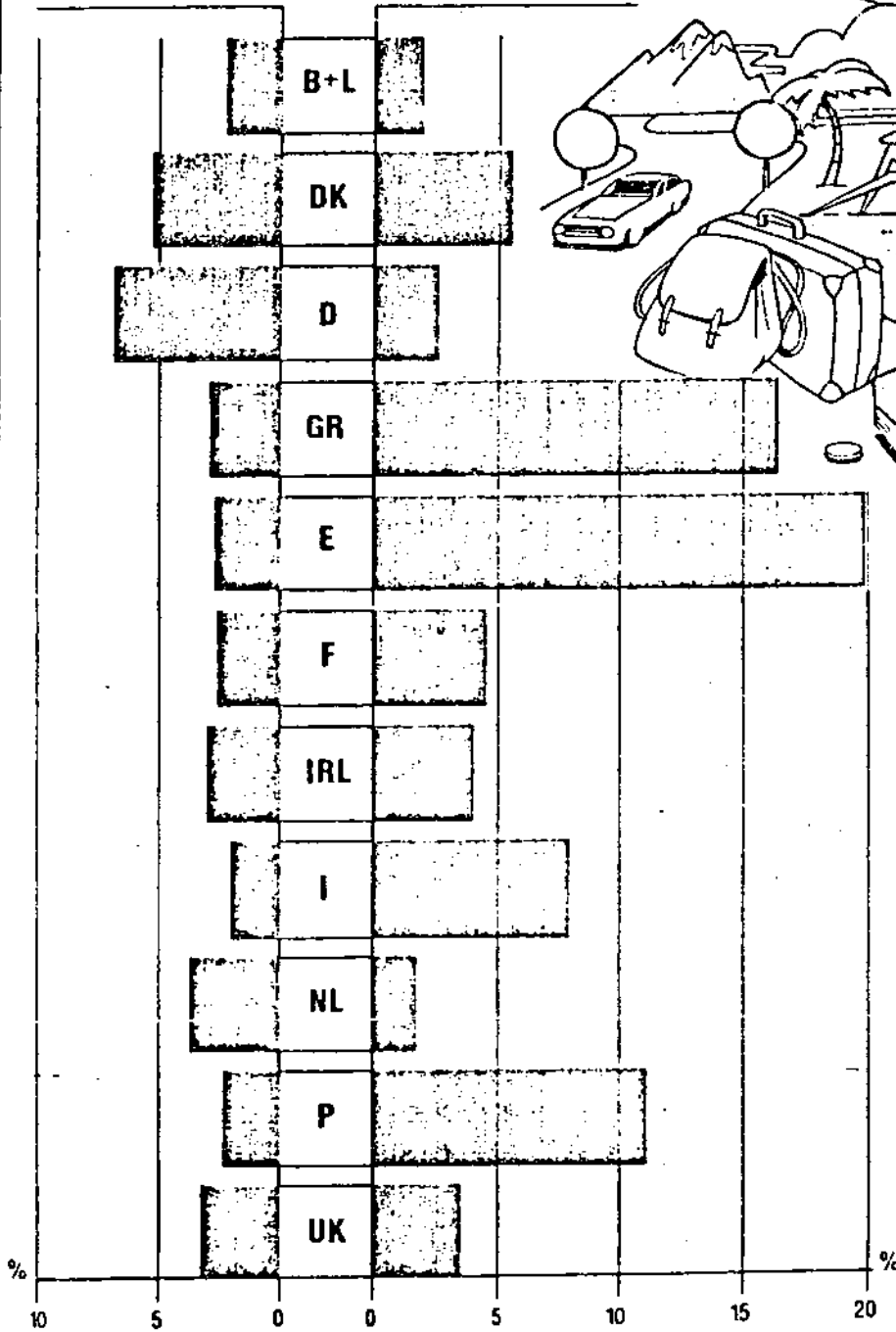
Εξίσου προφανής όμως είναι η σημασία του τουρισμού και για την απασχόληση. Η προσφορά του εν λόγω τομέα στα πλαίσια της Κοινότητας ανέρχεται σε 5,5 εκατομμύρια θέσεων εργασίας πλήρους απασχόλησης. Επιπλέον, στον τομέα απασχολούνται έμμεσα πολυάριθμοι άλλοι εργαζόμενοι. Εντατικός τομέας εργατικού δυναμικού, ο τουρισμός μπορεί να συμβάλει σημαντικά στις προσπάθειες για την καταπολέμηση της ανεργίας και για την ανάπτυξη των καθυστερημένων περιοχών.

Ο τουρισμός ωστόσο δεν αποτελεί μόνο μια πλουτοπαραγωγική πηγή, που πρέπει να διαφυλαχθεί και να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο της οικονομικής δραστηριότητας και απασχόλησης. Η ση-

Η συμμετοχή του τουρισμού στο ισοζύγιο τρεχουσών πληρωμών των χωρών μελών της Κοινότητας (το 1985, σε ποσοστό %)

Αρνητικό σκέλος
(δαπάνες των τουριστών του συγκεκριμένου κράτους μέλους στο εξωτερικό)

Θετικό σκέλος
(δαπάνες των ξένων τουριστών στην εκάστοτε χώρα)

μασία του σε Κοινότητα με τόσες Εθνικότητες και τόσους πολιτισμούς, όπως η δική μας, έγκειται στο ρόλο του σαν μέσο για την καλύτερη αλληλογνωριμία και κατανόηση μεταξύ των πολιτών μας, που επιτρέπει στον καθένα να συνειδητοποιήσει την κοινοτική διάσταση. Το γεγονός αυτό δεν διέφυγε της προσοχής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο κατ'επανάληψη έχει τονίσει τη σημασία του, υποστηρίζοντας σαφώς την ανάγκη να προωθηθεί και να αναπτυχθεί ο τουρισμός με κοινοτικές ενέργειες.

Ο τουρισμός είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο που εξελίσσεται με ταχείς ρυθμούς. Νέες μορφές τουρισμού αναπτύσσονται στην ουσία κάθε μέρα. Όσον αφορά πάλι τις δαπάνες και τα έσοδα του διεθνούς τουρισμού, αυτές υπερεξαπλασιάστηκαν μέσα σε 14 χρόνια. Η κοινότητα προφανώς είναι σε θέση να εμβαθύνει κάλλιστα στην ανάλυση των προβλημάτων του τουρισμού, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη της, αλλά και με τους επαγγελματικούς κύκλους αυτού του τομέα. Όπως αναγνώρισαν οι αρμόδιοι υπουργοί των κρατών μελών, ήδη από τον Απρίλιο του 1984 η Κοινότητα μπορεί επίσης να διαδραματίσει καθοδηγητικό ρόλο για τον απαραίτητο συντονισμό ορισμένων ενεργειών. Έτσι ο κορεσμός των παραθαλάσσιων περιοχών μιας χώρας δεν απαιτεί μόνο ιδιαίτερες προσπάθειες εκ μέρους της ενδιαφερόμενης χώρας. Απαιτεί επίσης καλύτερη κλιμάκωση των διακοπών στις χώρες προέλευσης των τουριστών και απαιτεί, επομένως, ορισμένα μέτρα συντονισμού σε Ευρωπαϊκό επίπεδο. Για να αντιμετωπισθεί εξ άλλου ο ανταγωνισμός των άλλων περιοχών του κόσμου, φαίνεται ότι έχει φθάσει η ώρα να αναλυθούν κάποιες προσπάθειες προώθησης σε ορισμένες εξωκοινοτικές αγορές. Ένα πρώτο πείραμα προς την κατεύθυνση αυτή εγκαινιάστηκε ήδη στις ΗΠΑ, έπειτα από τη σχετική πρωτοβουλία που ανέλαβε ο κ. Ρίπα ντι Μεόνα, το αρμόδιο μέλος της Επιτροπής των ΕΚ, που είναι επιφορτισμένος και με τα θέματα του τουρισμού.

Η πολιτική της Επιτροπής στον τομέα του τουρισμού βασίζεται στην ανακοίνωση που διαβιβάστηκε στο Συμβούλιο Υπουργών της Κοινότητας τον Ιανουάριο του 1986. Οι κεντρικοί άξονες των πρωτοβουλιών της Κοινότητας στον τομέα αυτό είναι:

- Η δημιουργία ευνοϊκού κλίματος για τον τουρισμό στην Κοινότητα.
- Η καλύτερη κατανομή τουριστικού ρεύματος στο χρόνο και στο χώρο.
- Ο βελτιωμένος προσανατολισμός των χρηματοδοτικών παρεμβάσεων.
- Η βελτίωση των συνθηκών ζωής των ατόμων που εργάζονται στον τουριστικό τομέα.
- Η ενίσχυση των γνώσεων πάνω σ' αυτό τον τομέα, αλλά και η ενίσχυση των διαδικασιών διαβουλεύσεων και συντονισμού.

Δ1. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΥΝΟΪΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ, ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Το να καταστεί η Κοινότητα προνομιακός χώρος τουρισμού σημαίνει πάνω απ' όλα προσπάθεια για την προοδευτική κατάργηση όλων των εμποδίων που παρακωλύουν ακόμη την ελεύθερη και ικανοποιητική κυκλοφορία των πολιτών των χωρών μας. Αυτό όχι μόνο για να πραγματοποιηθεί ο τελικός στόχος της δημιουργίας μιας πραγματικής κοινότητας, αλλά επειδή ο ενδοκοινοτικός τουρισμός αντιπροσωπεύει πάνω από το 80% της συνολικής τουριστικής κίνησης στην Κοινότητα.

Ήδη, έχουν ληφθεί ή σχεδιάζονται διάφορα μέτρα για να δημιουργηθεί ένα πρόσφορο κλίμα για τους τουρίστες στην Κοινότητα.

Συνοριακός έλεγχος. Πρόθεση της Κοινότητας είναι να καταργηθούν έως το 1992 οι αστυνομικοί και τελωνιακοί έλεγχοι στα σύνορα μεταξύ των χωρών μελών της. Εδώ οφείλουμε να προσθέσουμε μια κάποια "κοινοτικοποίηση" των συστημάτων θεώρησης και χορήγησης αδειών παραμονής για τους επισκέπτες από τρίτες χώρες. Μεταξύ των μέτρων που αποτελούν ήδη πραγματικότητα, ας αναφέρουμε στο σημείο αυτό τη δημιουργία της κοινοτικής αδείας οδήγησης και του Ευρωπαϊκού διαβατηρίου, αλλά και την αύξηση της αξίας των αδασολόγητων ειδών στα σύνορα, που σήμερα είναι καθορισμένη σε 350 ECU. Η επιτροπή των ΕΚ έχει εξάλλου ζητήσει από τα κράτη μέλη να γενικευτεί η χρήση του "πράσινου δίσκου", που επιτρέπει ήδη στους υπηκόους της, που δεν έχουν να δηλώσουν τίποτα να διασχίσουν γρήγορα τα σύνορα μεταξύ των χωρών της BENELUX, της Γερμανίας και της Γαλλίας. Τα κράτη μέλη που θα αντικαταστήσουν το 1988 τις πινακίδες με την ένδειξη "τελωνείο" με πινακίδες στις οποίες θα απεικονίζεται η Ευρωπαϊκή σημαία με την πρόσθετη αναγραφή του ονόματος της χώρας στην οποία εισέρχεται ο ταξιδιώτης, θα πρέπει επίσης να προχωρήσουν στην προοδευτική δημιουργία κοινών συνοριακών σταθμών και να προβλέψουν σε όλα τα μεγάλα λιμάνια και αεροδρόμια τη δημιουργία θυρίδων διέλευσης που θα προορίζονται αποκλειστικά για τους πολίτες της Κοινότητας.

Επίσης, για να προωθηθεί ο τουρισμός ορισμένων κατηγοριών ατόμων (νέοι, υπερήλικες, ανάπηροι), η Επιτροπή μελετά προτάσεις που έχουν σκοπό να επεκτείνουν στους ταξιδιώτες που είναι υπήκοοι των κρατών μελών τα πλεονεκτήματα που απολαμβάνουν οι ημεδαποί σε ορισμένες χώρες της Κοινότητας. Τα πλεονεκτήματα αυτά θα μπορούσαν να παραχωρούνται στους κατόχους μιας "Ευρωπαϊκής κάρτας" που θα αναγνωρίζεται εύκολα παντού.

- Προβλήματα υγείας: Οι πολίτες ενός κράτους μέλους δικαιούνται σε περίπτωση ανάγκης να λάβουν παροχές σε χρήμα από το καθεστώς ασφάλισης κατά των κινδύνων ασθένειας ενός άλλου κράτους μέλους εάν έχουν προμηθευτεί το σχετικό έντυπο E111, που τους χορηγεί ο ασφαλιστικός τους οργανισμός. Η επιτροπή επιθυμεί να βελτιωθεί το επίπεδο των πληροφοριών που έχουν οι χρήστες στο θέμα αυτό και να απλουστευθούν οι διοικητικές διατυπώσεις.

Το Συμβούλιο των Υπουργών καθόρισε εξάλλου τα στοιχεία του πρότυπου υποδείγματος του Ευρωπαϊκού Δελτίου Υγείας για επείγουσες περιπτώσεις, στο οποίο περιέχονται σε όλες τις γλώσσες οι απαραίτητες ιατρικές πληροφορίες (ομάδα αίματος, κ.λπ.) για την ασφάλεια ορισμένων ταξιδιωτών, όπως οι καρδιοπαθείς ή οι διαβητικοί.

- Οικονομικά προβλήματα: Σύμφωνα με μια απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου του 1984, οι έλεγχοι που αφορούν τη μεταφορά συναλλάγματος δεν επιτρέπεται να παρεμποδίζουν τον τουρισμό. Η Επιτροπή ενθαρρύνει εξάλλου τη χρήση του Ευρωπαϊκού νομίσματος, δηλ. της ECU, η σταθερότητα της οποίας ενδέχεται να ενδιαφέρει τόσο αυτούς που ταξιδεύουν ομαδικά, όσο και τα άτομα που χρησιμοποιούν ταξιδιωτικές επιταγές.

- Νομικά προβλήματα: Η Επιτροπή ζήτησε από το Συμβούλιο των Υπουργών να καλέσει όλα τα κράτη μέλη να κυρώσουν το ταχύτερο δυνατό τη Σύμβαση της Χάγης. Η σύμβαση αυτή παρέχει στα άτομα που διαμένουν σε κάποιο από τα συμβαλλόμενα κράτη τη δυνατότητα της πρόσβασης στο σύστημα έννομης προστασίας με τους ίδιους όρους που θα ίσχυαν και αν αυτά είχαν την ιθαγένεια του εν λόγω κράτους, στην περίπτωση που έχουν να

αντιμετωπίσουν ένα εκκρεμές ζήτημα με τη δικαιοσύνη της χώρας την οποία επισκέπτονται, για παράδειγμα έπειτα από ένα ειδικό ατύχημα.

- Μεταφορές: Στο πλαίσιο της πολιτικής που εφαρμόζει στον τομέα των μεταφορών, η Επιτροπή καταβάλλει προσπάθειες για να προωθήσει τη βελτίωση των υποδομών και, ιδίως στα σύνορα, να υποστηρίξει την επικράτηση ελαστικότερων όρων στον τομέα των εναέριων μεταφορών, να οδηγήσει σε μια στενότερη συνεργασία μεταξύ των σιδηροδρομικών οργανισμών και να οδηγήσει στην παγίωση ενός ορθολογικότερου συστήματος καθιέρωσης των τιμών μεταφοράς. Η Επιτροπή εξετάζει εξάλλου τη δυνατότητα επέκτασης σε όλους τους πολίτες των χωρών μελών των πλεονεκτημάτων που χορηγούνται σε κάθε χώρα για ορισμένες κατηγορίες χρηστών (άτομα νεαρής ηλικίας, ηλικιωμένα άτομα, μειονεκτούντα άτομα, κ.λπ.).

Δ2. ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ
ΚΑΙ ΣΤΟ ΧΩΡΟ

Σε ότι αφορά τη μεταφορά συναλλάγματος, τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η Επιτροπή μετά την απόφαση του Δικαστηρίου του Ιανουαρίου 1984 δείχνουν ότι ο έλεγχος κατά τη μεταφορά συναλλάγματος που κρίνουν αναγκαίο ορισμένα κράτη μέλη δεν πρέπει να αποτελεί εμπόδιο για τον τουρισμό.

Από τους Ευρωπαίους που αναχωρούν για τις διακοπές τους, το 62% φεύγει τον Ιούλιο ή τον Αύγουστο. Επομένως, η εποχιακή και γεωγραφική συγκέντρωση του τουριστικού ρεύματος πολλαπλασιάζει τις περιπτώσεις υπερκορεσμού, αλλά και τους κινδύνους ατυχημάτων, ενώ υποβάλλει παράλληλα τους επαγγελματικούς κύκλους που έχουν σχέση με τον τουρισμό, αλλά και τις ίδιες τις υποδομές πότε σε περιόδους υπερβολικού φόρτου και πότε σε περιόδους απραξίας και υποεκμετάλλευσης, φουσκώνοντας ταυτόχρονα τις τιμές για τις παρεχόμενες υπηρεσίες και απειλώντας την ποιότητα τόσο του φυσικού περιβάλλοντος όσο και των οικοδομικών συγκροτημάτων. Για να περιοριστούν αυτές οι δυσάρεστες πλευρές, πρέπει να καταπολεμηθεί ο εποχιακός χαρακτήρας, με την προώθηση μορφών τουρισμού, που συμβάλλουν στη βελτιωμένη κατανομή του αντίκτυπου που έχει το τουριστικό ρεύμα, τόσο στο χρόνο όσο και στο χώρο: Έτσι ενισχύεται ο κοινωνικός τουρισμός, προωθείται το τουριστικό ρεύμα προς την ύπαιθρο και αναπτύσσεται ο τουρισμός με επίκεντρο τα πολιτιστικά θέματα.

- Καταπολέμηση του εποχιακού χαρακτήρα και της συγκέντρωσης του τουριστικού ρεύματος

Σύμφωνα με όσα προβλέπονται στις διατάξεις μιας οδηγίας των ΕΚ, η πραγματοποίηση των έργων ευρύτερης κλίμακας, και ιδίως τουριστικών εγκαταστάσεων, εξαρτάται από την υποβολή μιας προκαταρκτικής μελέτης αξιολόγησης των περιβαλλοντολογικών επιπτώσεων αυτών των έργων. Στο μέτρο αυτό έχει προστεθεί και μια απόφαση του Συμβουλίου των Υπουργών, με την οποία τίθενται σε εφαρμογή όλες οι δυνατές διαδικασίες για τη βελτίωση της εποχιακής και γεωγραφικής κατανομής του τουριστικού

ρεύματος. Τα κράτη μέλη καλούνται έτσι να προωθήσουν ένα χρονοδιάγραμμα κλιμάκωσης των διακοπών, να αξιοποιήσουν τους τόπους που δεν έχουν εκμεταλλευθεί σε επαρκή βαθμό, να βελτιώσουν το σύστημα ενημέρωσης σχετικά με την οδική κυκλοφορία και να συντονίσουν σε ευρύτερες γραμμές τις προσπάθειες τους, με σκοπό την καλύτερη κατανομή των τουριστικών δραστηριοτήτων. Με την προοπτική αυτή η Επιτροπή προβαίνει τώρα σε μια ανάλυση του ταξιδιωτικού ρεύματος των διαφόρων περιοχών, με βάση τα διάφορα μέσα μεταφοράς που χρησιμοποιούν οι ταξιδιώτες και θα καταρτίσει επίσης μια μελέτη σχετική με την ανάπτυξη της ναυσιπλοΐας για σκοπούς αναψυχής.

- Ο Κοινωνικός Τουρισμός

Ο κοινωνικός τουρισμός, που προωθείται από ενώσεις οργανισμούς, σωματεία, δημιουργήθηκε σε διάφορες βιομηχανικές χώρες της Ευρώπης με σκοπό να καταστεί το δικαίωμα σε διακοπές - που κτήθηκε με την καθιέρωση των αδειών με αποδοχές - πραγματικά προσιτό στο μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ανθρώπων, και ειδικότερα στις λιγότερο προνομιούχες κατηγορίες του πληθυσμού (π.χ. οικογένειες, νέοι, ανάπηροι, συνταξιούχοι).

Ο κοινωνικός τουρισμός, σε στενή συνεργασία με τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης έχει έτσι συμβάλει στις χώρες, όπου αναπτύχθηκε (κυρίως Βέλγιο, Δανία, Γαλλία, Ιταλία), στην περιφερειακή ανάπτυξη και στη δημιουργία θέσεων εργασίας σε περιοχές όπου δεν υπήρχε εμπορικός τουρισμός (π.χ. ορεινές και αγροτικές περιοχές, ενδοχώρα παράκτιων ζωνών).

Η έννοια του κοινωνικού τουρισμού στηρίζεται βασικά με δύο μορφές ενίσχυσης:

Ενίσχυση στον εξοπλισμό (κυρίως στη Γαλλία, το Βέλγιο, τη Δανία) που συνίσταται σε διάφορες παροχές που χορηγούνται από δημόσιους ή ημιδημόσιους οργανισμούς για την κατασκευή τουριστικών εγκαταστάσεων, τη διαχείριση των οποίων αναλαμβάνουν συνεταιρισμοί ή άλλες μη κερδοσκοπικές οργανώσεις.

Ενίσχυση στο άτομο (Γαλλία, Ελλάδα) που συνίσταται σε συμπλήρωμα του μισθού που καταβάλλεται από τους εργοδότες

την εποχή των ετήσιων αδειών (επίδομα αδείας), σε δελτία διακοπών που χορηγούνται στους ενδιαφερόμενους, ανάλογα με το εισόδημα και τα οικογενειακά βάρη τους, από τις επιχειρησιακές επιτροπές ή ορισμένους κοινωνικούς οργανισμούς (π.χ. ταμεία συντάξεων) ή ακόμη σε επιταγές διακοπών που αγοράζονται από τους εργαζόμενους με τις οικονομίες τους και που επιδοτούνται από τους εργοδότες.

Με τη μια ή την άλλη μορφή, οι ενισχύσεις αυτές μπορούν να εξυπηρετήσουν ταυτόχρονα δύο στόχους: Την αναχώρηση για διακοπές του μέγιστου δυνατού αριθμού πολιτών της Κοινότητας και την καλύτερη εποχιακή γεωγραφική κατανομή του τουρισμού. Αυτό συνεπάγεται βέβαια ότι οι εγκαταστάσεις του κοινωνικού τουρισμού θα είναι γνωστές και ανοιχτές στις ενδιαφερόμενες κοινωνικές ομάδες (πολυμελείς οικογένειες, νέοι, ηλικιωμένοι) όλων των κρατών μελών, ότι οι ενισχύσεις στο άτομο θα προωθούν τις μετακινήσεις σε όλη την Κοινότητα και ότι θα χορηγούνται οι ίδιες εκπτώσεις (δημόσιες συγκοινωνίες, μουσεία, εγκαταστάσεις αναψυχής...) στους ημεδαπούς και στους πολίτες των άλλων κρατών μελών. Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα πραγματοποιήσει, το ταχύτερο δυνατό σε συνεργασία με τις εθνικές διοικήσεις και τους ενδιαφερόμενους οργανισμούς των κρατών μελών, μια απογραφή των διαθέσιμων εγκαταστάσεων και παροχών για τον κοινωνικό τουρισμό, για να δημοσιεύσει κατόπιν έναν οδηγό του κοινωνικού τουρισμού στην Κοινότητα.

- Τουριστικό ρεύμα προς την ύπαιθρο: Και για το θέμα αυτό προβλέπεται η σύνταξη ενός οδηγού. Η Επιτροπή μελετά επίσης, άλλες μορφές ενθάρρυνσης του τουρισμού σε αγροκτήματα ή στο περιβάλλον της υπαίθρου. Τα σχετικά μέτρα προβλέπουν την παροχή ενισχύσεων για την κατάρτιση των οργανωτικών φορέων, τη χορήγηση ενισχύσεων για τη βελτίωση των οικημάτων σηματοδότηση των δρόμων, κ.λπ..

- Τουρισμός με πολιτιστικό επίκεντρο: Σχετικά ανεξάρτητος από τις κλιματολογικές συνθήκες και, επομένως, ιδιαίτερα σε θέση να παραμείνει ανεπηρέαστος από εποχιακούς παράγοντες ο τουρισμός που έχει επίκεντρο του τις πολιτιστικές δραστηριότητες προσελκύει τους επισκέπτες από τρίτες χώρες, ενώ ταυτό-

χρονα βοηθάει τους Ευρωπαίους να συνειδητοποιήσουν ακόμη περισσότερο τον πλούτο της κοινής πολιτιστικής τους κληρονομιάς. Η Επιτροπή επιθυμεί εξάλλου να αυξηθούν τα μέσα που διατίθενται για την αποκατάσταση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Για το σκοπό αυτό χορηγούνται ήδη ορισμένες ενισχύσεις τόσο από τον κοινοτικό προϋπολογισμό, όσο και από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (Ε.Τ.Ε.). Από τα διάφορα μνημεία που βρίσκονται σε όλες τις χώρες μέλη θα αναφέρουμε εδώ για παράδειγμα το παλάτι των Δόγηδων στη Βενετία και τον Παρθενώνα στην Αθήνα.

Δ3. ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ
ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Οι διάφοροι χρηματοδοτικοί μηχανισμοί της Κοινότητας συμβάλλουν με πρόσφορο τρόπο στην επέκταση του τουριστικού ρεύματος στα διάφορα κράτη μέλη.

Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων υποστηρίζει στο πλαίσιο αυτό την ανάπτυξη πολυάριθμων τουριστικών δραστηριοτήτων, οι οποίες αποτελούν ένα χώρο που συμπληρώνει το εισόδημα των γεωργών. Η Ε.Τ.Ε. δάνεισε, από την πλευρά της, ποσό περίπου 350 εκατομμυρίων ECU με ευνοϊκούς όρους κατά το χρονικό διάστημα 1980 έως το 1986 για την πραγματοποίηση περισσότερων από 1000 τουριστικών προγραμμάτων. Με τον τρόπο αυτό χρηματοδοτήθηκαν χωριά διακοπών, λίμνες αναψυχής, εγκαταστάσεις καθέλκυσης σκαφών, ξενοδοχεία, καθώς και πολυάριθμες μικρές και μεσαίες τουριστικές επιχειρήσεις. Κατά την ίδια χρονική περίοδο το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) διέθεσε ποσό 326 εκατομμυρίων ECU για να ενισχύσει 660 τουριστικά προγράμματα: Τα ποσά αυτά διοχετεύθηκαν σε ξενοδοχεία, κέντρα αθλητισμού, ή συνεδρίων, για τη διαρρύθμιση των εγκαταστάσεων που προορίζονται για τα θαλάσσια λουτρά, μουσείων ή αρχαιολογικών χώρων, για την αποκατάσταση ενός θεάτρου, κ.λπ.. Εξάλλου τόσο η ΕΤΕ, όσο και το ΕΤΠΑ χρηματοδότησαν επίσης πολυάριθμα έργα υποδομής, που συμβάλλουν από την πλευρά τους στην τουριστική άνθηση στο πλαίσιο άλλων προγραμμάτων: Λιμάνια, αεροδρόμια, οδοί και αυτοκινητόδρομοι, σιδηροδρομικές γραμμές, κ.λπ..

Ας προσθέσουμε εδώ ότι τα συγκεκριμένα περιφερειακά προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την Κοινότητα ενισχύουν την προώθηση του τουρισμού και των άλλων παρεμφερών δραστηριοτήτων στο Νότιο της Γαλλίας, στον Ιταλικό μετσοτζόριο, και στην Ελλάδα, καθώς και σε ορισμένες περιοχές της Ιρλανδίας. Η Επιτροπή των ΕΚ επιθυμεί να βελτιωθεί η χρησιμοποίηση αυτών των πόρων με στόχο:

- Τη βελτίωση της ενημέρωσης: Οι ενδιαφερόμενοι φορείς αλλά και τα κράτη μέλη πρέπει να ενημερώνονται καλύτερα σχετικά με τις δυνατότητες κοινοτικής συγχρηματοδότησης. Για το σκοπό αυτό θα καταρτισθεί ένα σχετικό φυλλάδιο.

- Τη μεγαλύτερη συνοχή των χρηματοδοτικών ενισχύσεων: Η Επιτροπή επιθυμεί να ενισχυθεί ο ρόλος που μπορεί να έχουν οι Ευρωπαϊκές ενισχύσεις τόσο για την καλύτερη γεωγραφική και εποχιακή κατανομή του τουρισμού, όσο και για την περιφεριακή ανάπτυξη.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι επίσης να καταβληθούν προσπάθειες για να ευνοηθεί η χρησιμοποίηση των νέων τεχνολογιών, αλλά και η κατάρτιση των αρμοδίων για την προστασία και την εκμετάλλευση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Δ4. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ

Ο τουρίστας έχει δικαίωμα να είναι ενημερωμένος και να είναι εγγυημένη η ασφάλειά του. Τα δικαιώματά του πρέπει να είναι γνωστά και σεβαστά. Οι κύριες προτεραιότητες που έχει θέσει η Επιτροπή στον τομέα αυτό είναι:

- Ο πρακτικός οδηγός των ταξιδιωτών: Οι αρμόδιες για την ενημέρωση του κοινού υπηρεσίες της Επιτροπής θα φροντίσουν και κατά το 1987, όπως κατά το 1986, για την ευρύτατη διάδοση ενός φυλλαδίου, που θα πραγματοποιηθεί με την υποστήριξη φορέων του ιδιωτικού τομέα, στο οποίο θα συγκεντρώνονται υπό τον τίτλο "Ταξιδεύοντας στην Ευρώπη" χρήσιμα στοιχεία για την διέλευση των συνόρων, τα αδασμολόγητα είδη, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, κ.λπ.. Η Επιτροπή επιθυμεί να καταρτισθεί ένας πληρέστερος οδηγός που θα περιέχει πληθώρα πρακτικών πληροφοριών για όλες τις χώρες μέλη (ώρες λειτουργίας των μουσείων και των δημόσιων υπηρεσιών, κύριες αργίες, κ.λπ..)

- Η τυποποίηση των πληροφοριών για τα ξενοδοχεία:

Μια συνολική κατάταξη των ξενοδοχείων στις διάφορες κατηγορίες, με βάση κοινά κριτήρια για όλες τις χώρες μέλη, φαίνεται ότι αποτελεί ένα ιδιαίτερα δύσκολο εγχείρημα. Το Συμβούλιο των Υπουργών της Κοινότητας ενέκρινε παρ'όλα αυτά μια σύσταση, που προετοίμασε η Επιτροπή σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους επαγγελματικούς κύκλους, βάσει της οποίας προβλέπεται η τυποποίηση των κυριότερων πληροφοριών που αφορούν τα ξενοδοχεία. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται και η δυνατότητα να εκφράζονται ενδεχομένως οι τιμές σε ECU, ενώ καθορίζονται ταυτόχρονα και τα κοινά σύμβολα που θα χρησιμοποιούνται για τις διάφορες εγκαταστάσεις και ανέσεις που προσφέρονται. Η Επιτροπή μελετά εξάλλου την καθιέρωση ενός ανάλογου συστήματος για τους χώρους των κατασκηνώσεων, αλλά επίσης και για τον κοινωνικό τουρισμό, καθώς και για τον τουρισμό στην ύπαιθρο. Οι επίσημοι εθνικοί οδηγοί θα συμπεριλάβουν τις πληροφορίες αυτές.

Αδασμολόγητα είδη στα ευρωπαϊκά σύνορα

Διάφορα είδη (α)

Χώρα εισαγωγής	Είδη εισαγόμενα από ένα κράτος μέλος της Κοινότητας		Είδη εισαγόμενα από άλλο τρίτο κράτη	
Βέλγιο	15 800 BFR	(4 000)	2 000 BFR	(1 000)
Δανία	2 800 DKR	(γ)	375 DKR	
Γερμανία	780 DM		115 DM	
Ελλάδα (β)	48 910 ΔΡΧ	(γ) (12 590)	6 290 ΔΡΧ	(3 210)
Ισπανία (β)	48 200 PTAS		6 200 PTAS	
Γαλλία	2 400 FF	(620)	300 FF	(150)
Ιρλανδία	266 IRL	(γ) (68)	34 IRL	(17)
Ιταλία	523 460 LIT	(134 610)	67 305 LIT	(34 400)
Λουξεμβούργο	15 600 LFR	(4 000)	2 000 LFR	(1 000)
Κάτω Χώρες	890 HFL		125 HFL	
Πορτογαλία	53 000 ESC	(13 500)	7 000 ESC	(3 500)
Ηνωμένο Βασίλειο	250 UKL		32 UKL	

(α) Σε παρένθεση τα όρια που ισχύουν σε ορισμένες χώρες για τους ταξιδιώτες ηλικίας κάτω των 15 ετών.
 (β) Ανωτάτη αξία κάθε αντικειμένου 2 300 δανικές κορόνες (Δανία), 39 130 δραχμές (Ελλάδα), 58 λίρες (Ιρλανδία).
 (γ) Σύμφωνα με εκτιμήσεις.

	Εισαγόμενα από ένα κράτος μέλος	Εισαγόμενα από μία τρίτη χώρα
Τσίγες (τσιγάρι)	300	200
ή πιπύκια	150	100
ή πιύρα	75	50
ή καπνός πίπας (γραμμάρια)	400	250
ή Επιραπέζια κρασιά (λίτρα)	5	2
4 για τη Δανία		
Αφρώδη κρασιά, λικέρ, απεριτίφ, οινόπνευματώδη μέχρι 22°	3	2
οινόπνευματώδη ποτά πάνω από 22° (λίτρα)	1,5	1
Καφές (γραμμάρια)	1 000	500
ή απόσταγμα και «εσάνς» καφέ	400	200
ή Τσάι (γραμμάρια)	200	100
ή απόσταγμα και «εσάνς» τσαγιού	80	40
Αρώματα (γραμμάρια)	75	50
Κολώνιες (λίτρα)	3/8	1/4

(α) Οι νέοι ηλικίας κάτω των 17 ετών δεν δικαιούνται να «πέρασουν» αδαρμολόγητο καπνό πίπας, κρασιά και οινόπνευματώδη. Νέοι κάτω των 15 ετών δεν δικαιούνται να εισαγάγουν αδαρμολόγητο καφέ. Πιο αυστηροί περιορισμοί ισχύουν για τους Δανούς που επιστρέφουν από ένα ταξίδι στο εξωτερικό διάρκειας κάτω των 48 ωρών.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Τα αδαρμολόγητα είδη δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιηθούν για εμπορικούς σκοπούς. Η αξία των εν λόγω ειδών ενδέχεται να είναι περιορισμένη για τους κατοίκους των μεθοριακών περιοχών, τα πληρώματα των οχημάτων διεξαγωγής διεθνών οδικών μεταφορών και τους στρατιωτικούς που υπηρετούν σε μονάδες στο εξωτερικό.

Πηγή: «Ταξιδεύοντας στην Ευρώπη».

- Η ασφάλεια των Ξενοδοχείων: Η Επιτροπή πιέζει τα κράτη μέλη να συμμορφωθούν με μια πρόσφατη σύσταση του Συμβουλίου των Υπουργών, στόχος της οποίας είναι η μείωση των κινδύνων πυρκαγιάς στα Ξενοδοχεία.

- Τα ομαδικά ταξίδια: Οι τουρίστες που χρησιμοποιούν αυτό το είδος ταξιδιών διαμαρτύρονται συχνά για την ανακρίβεια των παρεχόμενων πληροφοριών ή για την αθέτηση ορισμένων όρων των συμβάσεων. Σύμφωνα με στοιχεία που έχει συγκεντρώσει η Επιτροπή μετά από σχετική έρευνα, το ποσοστό των δυσαρεστημένων ταξιδιωτών φαίνεται ότι κυμαίνεται ανάλογα με την χώρα, ανάμεσα στο 25% με 35% εκείνων που χρησιμοποίησαν τα ομαδικά ταξίδια για διακοπές στο εξωτερικό το 1982 και 1983. Ανάλογα όμως με τα ποσοστά αυτά, ο αριθμός εκείνων που φθάνουν στα δικαστήρια είναι μάλλον περιορισμένος (1% έως 5% ανάλογα με το κράτος μέλος). Οι δυνατότητες προσφυγής των τουριστών αυτών θα εξακολουθήσουν να είναι περιορισμένες, στο βαθμό που δεν θα έχουν δημιουργηθεί σε όλες τις χώρες μέλη συγκεκριμένες, γρήγορες και ελάχιστα δαπανηρές διαδικασίες. Αυτό είναι και το αντικείμενο ενός σχεδίου Ευρωπαϊκής οδηγίας που η Επιτροπή μόλις υπέβαλε στο Συμβούλιο των Υπουργών, για την εναρμόνιση των νομοθεσιών σχετικά με τα οργανωμένα ταξίδια, με στόχο: Να εξασφαλίσει για όλους τους πολίτες της Κοινότητας προστασία από την ατελή πληροφόρηση σχετικά με τα οργανωμένα ταξίδια, να προσδιορίσει την ευθύνη των ταξιδιωτικών πρακτόρων και των TOUR OPERATORS απέναντι στον ταξιδιώτη, τόσο πριν όσο και μετά την αναχώρηση για το ταξίδι, την εκδρομή ή τις διακοπές του, να καθιερώσει μια απλή διαδικασία για την επίλυση των προβλημάτων, και όπου υπάρχει ανάγκη, την καταχώρηση των παραπόνων στους τόπους διακοπών ή αλλού, και να εξασφαλίσει ίσες ευκαιρίες ανταγωνισμού στον τομέα των οργανωμένων ταξιδιών.

Δ5. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

Η βελτίωση της γεωγραφικής και εποχιακής κατανομής του τουρισμού θα αποτελούσε χωρίς καμιά αμφιβολία ότι καλύτερο έχει να προσφέρει η Ευρώπη στους εργαζόμενους στον τουριστικό τομέα. Υπάρχει όμως και η δυνατότητα να γίνουν και άλλες βελτιώσεις όπως:

- Η καλύτερη γνώση των συνθηκών που επικρατούν στις θέσεις εργασίας:

Καθώς ο εποχιακός χαρακτήρας πολυάριθμων θέσεων εργασίας παρεμποδίζει συχνά την παρακολούθηση των συνθηκών που ισχύουν, μια πρώτη μελέτη που θα χρηματοδοτηθεί από την Επιτροπή θα εξετάσει τις συνθήκες που επικρατούν στις εκάστοτε θέσεις εργασίας στα ξενοδοχεία, τα εστιατόρια και τα καφενεία.

- Η χρησιμοποίηση της πληροφορικής και της τηλεματικής.

Η εκμετάλλευση των νέων τεχνολογιών θα συμβάλλει χωρίς άλλο στην βελτίωση των συστημάτων κράτησης θέσεων. Μια μελέτη που χρηματοδοτείται από την Επιτροπή θα ενθαρρύνει την τυποποίηση τόσο των γλωσσών της πληροφορικής που χρησιμοποιούνται όσο και της πρόσβασης στις τράπεζες δεδομένων όλων των χωρών μελών.

- Η ανάπτυξη της επαγγελματικής κατάρτισης.

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει ορισμένες ενέργειες στον τομέα αυτό. Η Επιτροπή επιθυμεί επιπλέον να ενθαρρύνει τη συνεργασία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, αλλά και την πρακτική εξάσκηση για μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο στο εξωτερικό. Ο ρόλος της πρακτικής αυτής εξάσκησης μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικός, ιδίως στον τομέα της εκμάθησης των γλωσσών.

- Η ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών.

Χάρη στις ευεργετικές διατάξεις μιας οδηγίας των ΕΚ, οι Ευρωπαίοι πολίτες μπορούν να ασκήσουν σε χώρα μέλος της επιλογής τους δραστηριότητες που έχουν σχέση με τον τομέα

των εστιατορίων, των μπαρ και αναψυκτηρίων, των ξενοδοχείων που ενοικιάζουν επιπλωμένα δωμάτια και των χώρων των κατασκηνώσεων, υπό την προϋπόθεση, βεβαίως, ότι έχουν ήδη εξασκήσει το επάγγελμα αυτό στη χώρα προέλευσής τους για μια ορισμένη χρονική περίοδο. Σε μια άλλη οδηγία θεσπίζονται ανάλογες διατάξεις για την προστασία των συνοδών και των διερμηνέων του τουριστικού κλάδου. Η Επιτροπή προσδίδει ιδιαίτερη έμφαση στη ρύθμιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν ακόμη οι ξεναγοί του τουριστικού κλάδου σε ορισμένες χώρες μέλη.

Δ6. ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η περαιτέρω ανάπτυξη της κοινοτικής δράσης προϋποθέτει απαραίτητα την καλύτερη γνώση του τουριστικού τομέα και την διεύρυνση της συνεργασίας μεταξύ των χωρών μελών. Τα κυριότερα μέσα που πρέπει να χρησιμοποιηθούν είναι:

- Οι στατιστικές και οι έρευνες

Η Στατιστική Υπηρεσία της Κοινότητας έχει ήδη εγκαινιάσει ορισμένες μελέτες για την δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού συστήματος τουριστικών στατιστικών, το οποίο, όπως είναι προφανές, προϋποθέτει την εναρμόνιση των εθνικών στατιστικών. Τα κριτήρια όμως των εθνικών στατιστικών είναι σήμερα ιδιαίτερα ανόμοια. Η Επιτροπή προχώρησε ήδη κατά το 1986 σε μια πρώτη έρευνα για τις διακοπές των Ευρωπαίων, με βάση μια σχετική δημοσκόπηση που ορισμένα από τα αποτελέσματά της ήδη προαναφέρθηκαν στην ενότητα αυτή.

- Η δημιουργία ενός πλαισίου διαβουλεύσεων και συντονισμού

Η Επιτροπή επιθυμεί την περαιτέρω διεύρυνση των επαφών που διατηρεί με τους ενδιαφερόμενους επαγγελματικούς κύκλους. Παράλληλα, καθιερώθηκε μόλις πρόσφατα μια ελαστική διαδικασία, με σκοπό να δοθεί στα κράτη μέλη της Κοινότητας η δυνατότητα να διαβουλεύονται μεταξύ τους και να συντονίζουν τις ενέργειές τους στον τουριστικό τομέα. Τα κράτη μέλη θα κοινοποιήσουν στην Επιτροπή τα μέτρα που έχουν λάβει ή σχεδιάζουν να λάβουν σ' αυτό τον τομέα. Τα ζητήματα που ενδέχεται να παρουσιάσουν κοινό ενδιαφέρον θα εξετασθούν από κοινού κατά τις εργασίες της Επιτροπής για τον τουρισμό. Με τον τρόπο αυτό θα δοθεί η δυνατότητα δημιουργίας του κατάλληλου οργανωτικού πλαισίου για την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών, και ενδεχομένως, του συντονισμού των σχετικών ενεργειών για την υλοποίηση κοινών στόχων.

Δ7. Η ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΟΚ

Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση της κοινοτικής δράσης στον τομέα του τουρισμού θεωρώ απαραίτητο ν'αναφερθούμε και στην τριτοβάθμια τουριστική εκπαίδευση που παρέχεται σήμερα στις χώρες - μέλη της ΕΟΚ. Ενώ μεν η επαγγελματική κατάρτιση στα παραδοσιακά επαγγέλματα του τομέα είναι διαδεδομένη σ'όλες τις χώρες της Κοινότητας, αυτό που είναι λιγότερο διαδεδομένο είναι η εκπαίδευση, η οποία να στοχεύει στην δημιουργία υψηλού επιπέδου στελεχών του τομέα για όλο το φάσμα του τουρισμού.

Ας ξεκινήσουμε όμως εξετάζοντας πρώτα τις μορφές της τριτοβάθμιας τουριστικής εκπαίδευσης, με βάση τους φορείς από τους οποίους παρέχεται.

1) Μορφές τριτοβάθμιας τουριστικής εκπαίδευσης

Στις περισσότερες χώρες - μέλη των Ε.Κ. εμφανίζεται η παροχή τουριστικής εκπαίδευσης μετά την ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με την μία ή την άλλη μορφή. Σε ορισμένες από τις χώρες αυτές, όπως π.χ. στην Ελλάδα, η Πολιτεία έχει αναλάβει την παροχή τους. Σε άλλες πάλι το κρατικό ενδιαφέρον υπήρξε εξαιρετικά περιορισμένο κι έτσι το κενό κλήθηκε να καλύψει σε μεγάλο βαθμό η ιδιωτική πρωτοβουλία όπως π.χ. στην Ιταλία. Εξαιρεση αποτελεί η περίπτωση του Λουξεμβούργου, όπου η εκπαίδευση αυτή είναι τελείως ανύπαρκτη. Στις υπόλοιπες χώρες, η τριτοβάθμια τουριστική εκπαίδευση παρέχεται είτε από τα Πανεπιστήμια είτε από άλλες τριτοβάθμιες σχολές, που για κάποιο λόγο δεν περιλαμβάνονται στα Πανεπιστήμια, αν και είναι επιπέδου μεταλυκειακού. Τέτοιοι λόγοι μπορεί να είναι ο κυρίως τεχνολογικός και λιγότερο ακαδημαϊκός τους χαρακτήρας ή η διάρκειά τους.

1) Πανεπιστημιακή εκπαίδευση

Μόνο τρεις από τις χώρες-μέλη των Ε.Κ. περιλαμβάνουν τον τουρισμό στην πανεπιστημιακή τους εκπαίδευση. Πρόκειται για την Αγγλία, την Γαλλία και τη Δανία. Και ανάμεσα στις χώρες αυτές όμως υπάρχει διαφοροποίηση ως προς τον τρόπο παροχής της τουριστικής εκπαίδευσης, έστω και στο Πανεπιστήμιο. Π.χ. στην Βρετανία και τη Γαλλία παρέχεται και

σε μεταπτυχιακό επίπεδο, ενώ στην Δανία μόνο σε πρώτο πανεπιστημιακό.

Πανεπιστημιακές σπουδές σε πρώτο επίπεδο:

Συγκεκριμένα, όσον αφορά την Βρετανία, το πανεπιστήμιο του STRATHCLYDE χορηγεί τίτλο BA (IN HOTEL AND CATERING MANAGEMENT) μετά από 3 χρόνια φοίτησης, ενώ το Πανεπιστήμιο του SURREY B Sc (IN HOTEL AND CATERING ADMINISTRATION) μετά από τετραετή φοίτηση.

Όσον αφορά την Δανία, δεν αποκτά κανείς τίτλο ειδικά στον τουρισμό, αλλά B Sc στα Οικονομικά, μετά τετραετή φοίτηση, κατά την διάρκεια της οποίας, ειδικά στον τελευταίο χρόνο σπουδών έχει την δυνατότητα να επιλέξει κάποια εξειδικευμένα σε τουριστικές σπουδές μαθήματα. Όσον αφορά τη Γαλλία, στο Πανεπιστήμιο της Λυών χορηγείται πανεπιστημιακό δίπλωμα στον τουρισμό (LICENCE DU TOURISME), ενώ παράλληλα μπορεί να επιλεγούν ορισμένα μαθήματα τουρισμού μέσα στα πλαίσια άλλων σπουδών, π.χ. Νομικών ή Οικονομικών σε άλλα πανεπιστήμια όπως της CAEN, ROITIERS, CHAMBERY, κ.αλ..

Μεταπτυχιακές σπουδές:

Μεταπτυχιακές σπουδές παρέχονται κατά βάση μόνο στην Βρετανία και τη Γαλλία.

Ειδικότερα στην Γαλλία μεταπτυχιακές σπουδές στον τουρισμό μπορούν να γίνουν στο Πανεπιστήμιο της AIX-MARSEILLE, αλλά και στο Παρίσι. Μεταπτυχιακές σπουδές μπορούν να γίνουν και στην Βρετανία, στα Πανεπιστήμια STRATHCLYDE και SURREY που προαναφέραμε. Πράγματι, τα Πανεπιστήμια αυτά έχουν ένα πρόσθετο χρόνο τουριστικών σπουδών, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του οποίου αποκτάται ο μεταπτυχιακός τίτλος MASTER OF SCIENCE IN TOURISM.

Στην Κοπεγχάγη, μετά διετή φοίτηση χορηγείται μεταπτυχιακός τίτλος στα οικονομικά (με επιλογές τουριστικών μαθημάτων).

2) Τριτοβάθμια μη πανεπιστημιακή εκπαίδευση

Στις περισσότερες χώρες της Κοινότητας παρέχεται τουριστική εκπαίδευση σε μεταλυκειακό επίπεδο, παρά το γεγονός

ότι, ελάχιστα πανεπιστήμια την περιλαμβάνουν στα προγράμματά τους. Πράγματι υπάρχουν σχολές, που ως προϋποθέσεις εισαγωγής κατά κανόνα έχουν αυτές που απαιτούνται και για την εισαγωγή στα πανεπιστήμια, με αποκλειστικό περιεχόμενο σπουδών την τουριστική εκπαίδευση. Αυτής της μορφής η εκπαίδευση υπάρχει στο Βέλγιο, στη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ισπανία, την Βρετανία, την Ολλανδία και με κάποια ιδιαιτερότητα και στην Ιταλία. Η μορφή αυτή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι πολύ καλά οργανωμένη στις περισσότερες χώρες της Κοινότητας. Ειδικότερα όσον αφορά τις επιμέρους χώρες:

- Στο ΒΕΛΓΙΟ υπάρχουν 7 ανώτερες σχολές που παρέχουν τουριστικές σπουδές. Οι τρεις στην Φλάνδρα, μία στην Βαλονία και τρεις στις Βρυξέλλες. Ο τουρισμός αποτελεί για το Βέλγιο μέρος γενικότερων οικονομικών σπουδών.

- Στη ΓΑΛΛΙΑ η τουριστική εκπαίδευση με περισσότερο τεχνολογικό χαρακτήρα είναι πιο περιορισμένη στο επίπεδο αυτό από την καθαρά ακαδημαϊκή που παρέχεται από τα πανεπιστήμια όπως ήδη είδαμε. Πάντως στην GRENOBLE παρέχεται εκπαίδευση που οδηγεί στο DIPLOME UNIVERSITAIRE DE TOURISME (DUT). Το ίδιο δίπλωμα παρέχεται και στην Τουλούζη όπου η εκπαίδευση έχει δύο κατευθύνσεις (α) των αερομεταφορών και (β) του διεθνούς τουρισμού. Ενδιαφέρον όμως παρουσιάζει και η ειδική μορφή εκπαίδευσης που παρέχεται σε ορισμένα Γαλλικά τεχνικά λύκεια τουρισμού και σε κάποιες ιδιωτικές σχολές, με προϋπόθεση κατ'αρχήν το BACCALAUREAT και που οδηγεί στην απόκτηση του BREVET DE TECHNICIEN SUPERIEUR DE TOURISME.

- Στη ΔΥΤΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ανώτερες τουριστικές σπουδές παρέχονται, με τρόπο ιδιαίτερα συστηματικό και οργανωμένο κυρίως στο Μόναχο και το HEILBRON.

- Στην ΕΛΛΑΔΑ υπάρχουν πέντε τμήματα τουρισμού σε αντίστοιχο αριθμό Σχολών Διοίκησης και Οικονομίας (Σ.Δ.Ο.) των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (Τ.Ε.Ι.) και ειδικότερα στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα, το Ηράκλειο και την Λάρισα. Παράλληλα λειτουργεί στην Ρόδο και η Ανωτέρα Σχολή Τουριστικής Εκπαίδευσης.

- Στην ΙΣΠΑΝΙΑ υπάρχει στην Μαδρίτη, η Δημόσια ESCUELA OFICIAL DE TOURISMO, σε μεταλυκειακό επίπεδο, που οδηγεί σε αναγνωρισμένο πανεπιστημιακό τίτλο (1ου επιπέδου και όχι αντίστοιχο σε αξία με τα κανονικά πανεπιστημιακά διπλώματα, κυρίως λόγω της μικρότερης διάρκειας σπουδών). Σε πολλές άλλες Ισπανικές πόλεις, παρέχεται επίσης, από ιδιωτικές όμως σχολές η αντίστοιχη εκπαίδευση που οδηγεί στον ίδιο τίτλο σπουδών και με τα ίδια επαγγελματικά δικαιώματα, μετά όμως από ειδικές εξετάσεις που διενεργούνται από το κράτος.

- Στην ΙΤΑΛΙΑ η ανώτερη τουριστική εκπαίδευση είναι κατά κύριο λόγο ιδιωτική. Παρ'όλα αυτά παρέχεται και από ορισμένες πανεπιστημιακές σχολές, κυρίως οικονομικές, σε ειδικούς μικρότερης διάρκειας κύκλους σπουδών.

- Στη ΒΡΕΤΑΝΙΑ την παροχή της ανώτερης τουριστικής εκπαίδευσης έχουν αναλάβει εξειδικευμένα Ινστιτούτα. Οι σπουδές σ'αυτά οδηγούν στο δίπλωμα HND στον Τουρισμό. Παράλληλα επισημαίνουμε και το HND της Σκωτίας στην ειδικότητα "Ταξίδια και Τουριστικές Υπηρεσίες" το οποίο χορηγείται μετά από ειδικές σπουδές σε κολλέγια.

- Όσον αφορά την ΟΛΛΑΝΔΙΑ, υπάρχει μόνο το Ινστιτούτο NWT του BREDA, το οποίο όμως έχει υψηλό επίπεδο σπουδών, άρτια οργάνωση και θεωρείται ένα από τα καλύτερα Δυτικό-ευρωπαϊκά Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στον Τουρισμό.

- Τέλος, στην ΙΡΛΑΝΔΙΑ, δεν υπάρχει ακριβώς τριτοβάθμια τουριστική εκπαίδευση, αλλά σε ένα επίπεδο ενδιάμεσο, δηλ. μεταξύ της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας.

Ορισμένα όμως κολλέγια θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι παρέχουν τριτοβάθμια τουριστική εκπαίδευση, ειδικά στη διοίκηση ξενοδοχείων και εστιατορίων χορηγώντας μάλιστα και BACHELOR.

II) Ειδικά θέματα τουριστικής εκπαίδευσης

1) Διάρκεια Σπουδών

Η διάρκεια των τουριστικών σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στις χώρες της Κοινότητας κυμαίνεται από 2 έως 4 χρόνια. Κριτήριο δεν είναι το εάν παρέχεται από πανεπιστήμια ή όχι, δεδομένου ότι υπάρχουν πανεπιστήμια που έχουν

μικρότερη διάρκεια φοίτησης απ'ότι ιδρύματα μη πανεπιστημιακά. Η συνηθέστερη διάρκεια σπουδών πάντως μοιάζει να είναι τα 2 χρόνια (Βέλγιο, Γαλλία, Ιταλία, Βρετανία) ενώ στις υπόλοιπες χώρες (Ελλάδα, Ισπανία και Ολλανδία) η φοίτηση είναι κυρίως τριετής.

2) Περιεχόμενο σπουδών

Οι τουριστικές σπουδές στα πανεπιστήμια έχουν πολύ περισσότερο ακαδημαϊκό χαρακτήρα, απ'ότι στα υπόλοιπα τριτοβάθμια ιδρύματα. Στα τελευταία αυτά γίνεται συνήθως προσπάθεια σύνδεσης της θεωρητικής εκπαίδευσης με την πραγματικότητα της τουριστικής βιομηχανίας έτσι ώστε οι σπουδαστές τους να είναι σε θέση ν'απασχοληθούν αμέσως μετά την αποφοίτησή τους επαγγελματικά, σε θέσεις βέβαια αντίστοιχου επιπέδου μ'αυτές για τις οποίες εκπαιδεύονται.

Ορισμένα από τα μαθήματα που απαντώνται συχνότερα στα προγράμματα είναι: Γενική θεωρία του τουρισμού, οικονομία, διοίκηση επιχειρήσεων του τουρισμού, μάρκετινγκ, δίκαιο του τουρισμού, αλλά και άλλων κλάδων (αστικό, εργατικό, εμπορικό), τουριστική πολιτική, τουριστική γεωγραφία, στατιστική, πληροφορική, κοινωνιολογία. Έμφαση δίνεται και στις ξένες γλώσσες με εξαίρεση την Βρετανία όπου παρέχονται μόνο ως μάθημα επιλογής. Επίσης δεν περιλαμβάνονται πολλά καθ'εαυτό τουριστικά μαθήματα, όπως π.χ. μαγειρική, τα οποία όμως διδάσκονται εξοχιστικά στη μέση τουριστική εκπαίδευση που υπάρχει σε πολλές χώρες. Εξαίρεση ίσως αποτελούν τα Ελληνικά τεχνολογικά ιδρύματα τα οποία περιλαμβάνουν τέτοια μαθήματα σε ειδικότητες ξενοδοχείων με το σκεπτικό, ότι ένα στέλεχος των επιχειρήσεων αυτών πρέπει να έχει το ίδιο αρκετές γνώσεις, ώστε να είναι σε θέση να ελέγχει την εργασία στους αντίστοιχους τομείς των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων.

3) Επαφή με την πράξη

Αν και η τουριστική εκπαίδευση που παρέχεται στα πανεπιστήμια είναι σε μεγάλο βαθμό θεωρητική, γίνεται προσπάθεια σε ορισμένα απ'αυτά να έρθουν οι φοιτητές σε επαφή με την πράξη, κατά κανόνα με την μορφή της πρακτικής άσκησης σε ξενοδοχεία και γενικά τουριστικές επιχειρήσεις.

Όσον αφορά την τεχνολογική τουριστική εκπαίδευση η συντριπτική πλειοψηφία των ιδρυμάτων προβλέπει πρακτική άσκηση των σπουδαστών στην τουριστική βιομηχανία με εβδομάδες που είτε περιλαμβάνονται στη θεωρητική εκπαίδευση είτε την συμπληρώνουν μετά το πέρας της. Πάντως, κατά κανόνα, τα ιδρύματα διατηρούν επίσης επαφή με τις τουριστικές επιχειρήσεις και κατά τη διάρκεια της θεωρητικής διδασκαλίας, με εκπαιδευτικές επισκέψεις σ'αυτές, διαλέξεις και σεμινάρια που οργανώνουν.

4) Εκπαιδευτικό προσωπικό

Σημαντικό στοιχείο για τον χαρακτήρα που δίνεται στην εκπαίδευση είναι ασφαλώς η προσωπική κατάρτιση των εκπαιδευτικών και η σχέση τους με την τουριστική βιομηχανία, ιδιαίτερα βέβαια στα εξειδικευμένα μαθήματα και όχι τόσο στα γενικής υποδομής. Παρατηρείται λοιπόν ότι οι εκπαιδευτικοί στα πανεπιστήμια όπου διδάσκεται ο τουρισμός έχουν μικρότερη επαφή με την πράξη και πιο περιορισμένη προηγούμενη εμπειρία στην τουριστική βιομηχανία από ότι στα άλλα τριτοβάθμια ιδρύματα.

Όμως και σ'αυτά ακόμη, τμήμα μόνο του προσωπικού, έχει προηγούμενη εμπειρία στον τουρισμό, και επί πλέον δεν διατηρεί επαγγελματική επαφή με την τουριστική βιομηχανία. Σε ορισμένες όμως χώρες η προηγούμενη εμπειρία εξασφαλίζεται μια και αποτελεί προϋπόθεση για την πρόσληψή τους όπως π.χ. συμβαίνει στη Γερμανία ή την Ελλάδα. Η διατήρηση της επαγγελματικής σχέσης με την πράξη όμως δεν είναι πάντα εύκολη, πράγμα που είναι αισθητό και στην χώρα μας.

5) Συμπεράσματα

Παρά το γεγονός ότι η Κοινότητα δεν έχει συμπεριλάβει την τριτοβάθμια τουριστική εκπαίδευση στους άμεσους στόχους της, οι χώρες-μέλη της στην συντριπτική τους πλειοψηφία έχουν προχωρήσει στην παροχή της, κατανοώντας ότι χωρίς αυτήν δεν μπορεί να υπάρχει οργάνωση και παροχή τουριστικών υπηρεσιών σ'ένα επιθυμητό επίπεδο.

Γεγονός είναι όμως ότι δεν είναι ανεπτυγμένη στον βαθμό που θα έπρεπε σ'όλες τις χώρες της Κοινότητας, ενώ σ'ελάχι-

στες απ' αυτές το περιεχόμενο της εκπαίδευσης αυτής διαμορφώνεται λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της τουριστικής βιομηχανίας.

Αποτέλεσμα, όπως είναι φυσικό, είναι να υπάρχουν ελλείψεις σε ορισμένες ειδικότητες και υπερπροσφορά σε άλλες. Θεωρείται λοιπόν απαραίτητο να στραφούν οι προσπάθειες των κρατών, τόσο των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων όσο και των ειδικών φορέων όσο και της τουριστικής βιομηχανίας προς την κατεύθυνση αυτή. Απαραίτητη βέβαια προϋπόθεση είναι η συνεργασία και των τριών μεταξύ τους, διότι διαφορετικά το πιθανότερο είναι ότι οι προσπάθειες θ' αποτύχουν. Επίσης σημαντική είναι η επαφή των σπουδαστών με την πράξη πριν από την ολοκλήρωση των σπουδών τους, πράγμα που ευτυχώς συμβαίνει στις περισσότερες χώρες. Εξαιρετικά χρήσιμο όμως θά'ταν ένα σχήμα που θα έκανε δυνατό το να έχουν και οι εκπαιδευτικοί επαφή με την τουριστική βιομηχανία, μια και από ένα διάστημα και μετά κινδυνεύει η διδασκαλία τους να τυποποιηθεί και να απομακρυνθεί από την πράξη σ' ένα μεγάλο βαθμό.

Τέλος, είναι αυτονόητο ότι για να γίνει δυνατή η ελεύθερη μετακίνηση των εργαζομένων στις χώρες της Κοινότητας θα πρέπει και η κατάρτισή τους να είναι αντίστοιχη, απόρροια δηλαδή εκπαίδευσης αντίστοιχου περιεχομένου και επιπέδου.

Απαραίτητη προϋπόθεση γι' αυτό θεωρείται η συνεργασία μεταξύ των Ιδρυμάτων του ίδιου λίγο πολύ επιπέδου, για διαμόρφωση από κοινού των αναλυτικών προγραμμάτων τους και προσέγγιση των επιπέδων σπουδών. Εξάλλου μια τέτοια διαδικασία θα οδηγήσει και στην χωρίς προβλήματα αναγνώριση της ισοτιμίας τίτλων σπουδών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Πίνακας Ι - Έσοδα και έξοδα των κρατών μελών από το διεθνή τουρισμό

(σε εκατ. ECU - τρέχονα τιμ.)

Χώρα		1970	1975	1980	1984
Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας	R	1 297	2 387	4 501	6 970
	D	2 734	7 201	14 500	17 692
Βέλγιο/Λουξεμβούργο	R	340	698	1 305	2 115
	D	481	1 137	2 355	2 484
Δανία	R	307	601	961	1 639
	D	267	521	1 121	1 559
Ελλάδα	R	194	505	1 243	1 678
	D	55	125	222	431
Γαλλία	R	1 289	2 714	5 928	9 644
	D	1 084	2 481	4 325	5 413
Ιρλανδία	R	174	210	417	609
	D	94	168	419	522
Ιταλία	R	1 603	2 646	6 406	10 931
	D	710	745	1 371	2 669
Κατω Χώρες	R	419	894	1 197	1 948
	D	592	1 343	3 359	3 834
Ηνωμένο Βασίλειο	R	1 014	2 167	4 959	7 046
	D	897	1 632	4 589	7 807
Ισπανία	R	1 681	2 808	4 992	9 868
	D	138	310	883	1 067
Πορτογαλία	R	151	290	823	1 211
	D	134	208	209	284
Σύνολο	R	8 470	15 920	32 733	53 659
	D	7 187	15 872	33 353	43 762

Πηγή: Eurostat.

R - έσοδα.

D - έξοδα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Πίνακας 2 — Συμμετοχή του τουρισμού στο ισοζύγιο πληρωμών των κρατών μελών

(σε ποσοστό % του συνόλου του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών, με την ευρεία έννοια)

Χώρες		1970	1975	1980	1984
Ομοσπονδιακή	C	4,2	2,7	2,7	2,6
Δημοκρατία	D	10,6	9,0	8,5	7,2
της Γερμανίας					
Βέλγιο/	C	1,0	2,5	2,0	2,1
Λουξεμβούργο	D	3,8	4,1	3,4	2,5
Δανία	C	- 6,9	6,1	5,5	5,8
	D	5,4	5,1	5,9	5,1
Ελλάδα	C	17,6	17,2	20,6	18,0
	D	3,0	2,9	2,6	3,1
Γαλλία	C	5,4	4,1	4,2	4,6
	D	4,7	4,0	3,1	2,6
Ιρλανδία	C	11,6	6,6	5,6	4,3
	D	4,8	4,7	4,2	3,2
Ιταλία	C	8,7	7,2	8,5	8,7
	D	4,0	2,0	1,6	2,0
Κάτω Χώρες	C	2,8	2,5	1,7	1,8
	D	3,9	3,9	4,8	3,9
Ηνωμένο Βασίλειο	C	3,3	4,0	4,1	3,9
	D	3,2	2,9	4,2	4,4
Ισπανία	C	34,3	25,1	20,5	20,8
	D	2,5	2,1	3,0	2,1
Πορτογαλία	C	8,9	12,0	16,7	13,3
	D	5,6	5,4	2,7	2,3
Σύνολο	C	5,6	4,7	4,7	4,9
	D	5,1	4,8	4,6	4,1

Πηγή: Eurostat.

C = πιστώσεις.

D = χρεα.

α) Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ανακεφαλαιώνει όλες τις συναλλαγές που αναφέρονται στα εμπορεύματα, υπηρεσίες και τα εισοδήματα.

Kommissionen for de Europæiske Fællesskaber
Kommission der Europäischen Gemeinschaften
Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
Commission of the European Communities
Commission des Communautés européennes
Commissione delle Comunità europee
Commissie van de Europese Gemeenschappen

Europæisk Dokumentation
Europäische Dokumentation
Ευρωπαϊκά κείμενα
European documentation
Documentation européenne
Documentazione europea
Europese documentatie

ADDENDUM

ECU'en

Den 24.9.1984 besluttede De europæiske Fællesskabers finansministre -- med virkning fra den 17. september 1984 -- at lade alle Fællesskabets valutaer indgå i ECU-kurven med følgende vægt:

0,719	tyske mark (32%)	3,71	belgiske francs (8,2%)
0,0878	pund sterling (15%)	0,14	luxembourgske francs (0,3%)
1,31	franske francs (19%)	0,219	danske kroner (2,7%)
140	italienske lire (10,2%)	0,00871	irske pund (1,2%)
0,256	nederlandske gylde (10,1%)	1,15	græske drakmer (1,3%)

Beslutningen blev truffet, efter at denne brochure var gået i trykken.

DIE ECU

Die Finanzminister der Europäischen Gemeinschaften haben am 24. 9. 1984 beschlossen, dass mit Wirkung vom 17. September 1984 alle Gemeinschaftswährungen im ECU-Korb enthalten sind, und zwar mit den folgenden Beträgen:

0,719	Deutsche Mark (32%)	3,71	belgische Franken (8,2%)
0,0878	Pfund Sterling (15%)	0,14	luxemburgische Franken (0,3%)
1,31	französische Franken (19%)	0,219	dänische Kronen (2,7%)
140	italienische Lire (10,2%)	0,00871	irische Pfund (1,2%)
0,256	niederländische Gulden (10,1%)	1,15	griechische Drachmen (1,3%)

Diese Entscheidung wurde nach der Drucklegung der vorliegenden Broschüre getroffen.

Katalognummer CB-NC-84-006-DE-C

Η ECU

Οι Υπουργοί Οικονομικών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αποφάσισαν στις 24 Σεπτεμβρίου 1984 να συμπεριληφθούν, με ισχύ από τις 17 Σεπτεμβρίου 1984, όλα τα κοινοτικά νομίσματα στη δέσμη της ECU με τα εξής ποσοστά:

0,719	Γερμανικό μάρκο (32%)	3,71	φράγκο Βελγίου (8,2%)
0,0878	Λίρα στερλίνα (15%)	0,14	φράγκο Λουξεμβούργου (0,3%)
1,31	Γαλλικό φράγκο (19%)	0,219	Δανική κορόνα (2,7%)
140	Ιταλική λίρα (10,2%)	0,00871	Ιρλανδική λίρα (1,2%)
0,256	Ολλανδικό φιορίνι (10,1%)	1,15	Ελληνική δραχμή (1,3%)

Η απόφαση αυτή λήφθηκε μετά την έκδοση του παρόντος εντύπου

Αριθ. καταλόγου: CB-NC-84-006-GR-C

THE ECU

On 24 September 1984 the Community Finance Ministers decided that, with effect from 17 September 1984, all Community currencies would be included in the ECU 'basket' in the following amounts:

0.719	German mark (32%)	3.71	Belgian francs (8.2%)
0.0878	Pound sterling (15%)	0.14	Luxembourg franc (0.3%)
1.31	French francs (19%)	0.219	Danish krone (2.7%)
140	Italian lire (10.2%)	0.00871	Irish pound (1.2%)
0.256	Dutch guilder (10.1%)	1.15	Greek drachmas (1.3%)

The decision was taken after this brochure went to press.

Catalogue number: CB-NC-84-006-EN-C

L'ÉCU

Les ministres des finances des Communautés européennes ont décidé, le 24.9.1984, qu'à dater du 17 septembre 1984 toutes les monnaies de la Communauté entreraient dans la composition de l'Écu, et ce, à concurrence des montants ci-après :

0,719	DM (32%)	3,71	BFR (8.2%)
0,0878	UKL (15%)	0,14	LER (0.3%)
1,31	FF (19%)	0,219	DKR (2.7%)
140	LIT (10,2%)	0,00871	IRL (1.2%)
0,256	HFL (10,1%)	1,15	DR (1.3%)

Cette décision a été arrêtée après la mise sous presse de la présente brochure.

N° de catalogue: CB-NC-84-006-FR-C

L'ECU

Il 24 settembre 1984 i ministri delle finanze della Comunità europea hanno deciso che a decorrere dal 17 settembre 1984 tutte le monete europee entrano a far parte del paniere dell'ECU con i valori seguenti:

0,719	marco tedesco (32%)	3,71	franco belga (8,2%)
0,0878	sterlina (15%)	0,14	franco lussemburghese (0,3%)
1,31	franco francese (19%)	0,219	corona danese (2,7%)
140	lira italiana (10,2%)	0,00871	sterlina irlandese (1,2%)
0,256	fiorino olandese (10,1%)	1,15	dracma greca (1,3%)

Tale decisione è stata adottata dopo che il presente opuscolo era stato dato alle stampe.

N. di catalogo: CB-NC-84-006-IT-C

DE ECU

De ministers van Financiën van de Europese Gemeenschappen hebben op 24 september 1984 besloten dat met ingang van 17 september 1984 alle communautaire valuta's in het Ecu-pakket zijn opgenomen en wel met de volgende bedragen:

0,719	Duitse mark (32%)	3,71	Belgische frank (8,2%)
0,0878	Pond sterling (15%)	0,14	Luxemburgse frank (0,3%)
1,31	Franse frank (19%)	0,219	Deense kroon (2,7%)
140	Italiaanse lire (10,2%)	0,00871	Iers pond (1,2%)
0,256	Nederlandse gulden (10,1%)	1,15	Griekse drachme (1,3%)

Het besluit werd genomen na het ter perse leggen van deze brochure.

Catalogusnummer: CB-NC-84-006-NL-C

I

(Πράξεις για την ισχύ των οποίων απαιτείται δημοσίευση)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΟΚ) αριθ. 2626/84 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 15ης Σεπτεμβρίου 1984

περί τροποποίησης του άρθρου 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3180/78 περί τροποποίησης της αξίας της λογιστικής μονάδας που χρησιμοποιείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Νομισματικής Συνεργασίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας,

την πράξη σχετικά με τους όρους προσχώρησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και τις προσαρμογές των συνθηκών της 28ης Μαΐου 1979⁽¹⁾, και ιδίως το παράρτημα VIII,

την πρόταση της Επιτροπής,

τη γνώμη της Νομισματικής Επιτροπής,

τη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Νομισματικής Συνεργασίας,

Εκτιμώντας:

ότι ο κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3180/78 του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 1978⁽²⁾, στο άρθρο 1, ορίζει την ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα (ECU) ως άθροισμα ποσών των νομισμάτων των κρατών μελών·

ότι το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 5ης Δεκεμβρίου 1978 που αφορά τη σύσταση του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος διευκρινίζει, στο σημείο 2.3, ότι οι συντελεστές των νομισμάτων που συνθέτουν την ECU θα επανεξετασθούν και, αν υπάρξει ανάγκη, θα αναθεωρηθούν εντός προθεσμίας έξι μηνών από την έναρξη ισχύος του συστήματος και στη συνέχεια κάθε πέντε χρόνια ή κατόπιν αιτήσεως εάν ο συντελεστής ενός οιοδήποτε νομίσματος έχει μεταβληθεί κατά 25%·

ότι η επανεξέταση που έλαβε χώρα κατέληξε στο συμπέρασμα για αναθεώρηση·

ότι, σύμφωνα με το σημείο 2.3 του ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 5ης Δεκεμβρίου 1978, η αναθεώρηση πρέπει να γίνει λαμβανομένων υπόψη των

βασικών οικονομικών κριτηρίων και δεν μπορεί, αυτή μόνη, να έχει ως αποτέλεσμα την τροποποίηση της εξωτερικής αξίας της ECU·

ότι το παράρτημα VIII της πράξης που είναι προσαρτημένη στη συνθήκη προσχώρησης της Ελληνικής Δημοκρατίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες ορίζει ότι η συμμετοχή της δραχμής στην ECU πραγματοποιείται πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1985, στην περίπτωση που θα ελάμβανε χώρα, πριν από την ημερομηνία αυτή, αναθεώρηση της ECU·

ότι οι ελληνικές αρχές έχουν πάρει τα κατάλληλα μέτρα ώστε η συμμετοχή της δραχμής στην ECU να διενεργείται υπό συνθήκες που είναι σύμφωνες με την καλή λειτουργία της αγοράς της ECU,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Από τις 17 Σεπτεμβρίου 1984 η σύνθεση της ECU, όπως έχει καθορισθεί στο άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3180/78, τροποποιείται ως εξής:

0,719	γερμανικό μάρκο
0,0878	λίρα στερλίνα
1,31	γαλλικό φράγκα
140	ιταλικές λίρες
0,256	ολλανδικό φιορίν
3,71	δελγικά φράγκα
0,14	φράγκο Λουξεμβούργου
0,219	δανική κορόνα
0,00871	ιρλανδική λίρα
1,15	δραχμή

Άρθρο 2

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει στις 17 Σεπτεμβρίου 1984.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. L 291 της 19. 11. 1979, σ. 17.

⁽²⁾ ΕΕ αριθ. L 379 της 30. 12. 1978, σ. 1.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Dromoland Castle, 15 Σεπτεμβρίου 1984.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

A. DUKES

2.29. Conversion rates in ECU
1 ECU = ... (yearly averages)

Country	1973	1974	1975	1976	1977	1978
1 Belgique/België	47,8009	46,3994	45,5690	43,1654	40,8826	40,0611
2 Danmark	7,41598	7,2527	7,12266	6,76176	6,85567	7,01945
3 BR Deutschland	3,27644	3,08352	3,04939	2,81545	2,64831	2,55607
4 EAAðöð	36,9519	35,7610	39,9941	40,8842	42,0353	46,7829
5 España	71,8115	68,8233	71,1587	74,7394	86,8471	97,4294
6 France	5,46775	5,73386	5,31923	5,34486	5,60507	5,73983
7 Ireland	0,502321	0,509803	0,560026	0,621578	0,653701	0,663888
8 Italia	716,450	775,743	809,545	930,150	1006,79	1080,32
9 Luxembourg	47,8009	46,3994	45,5690	43,1654	40,8826	40,0611
10 Nederland	3,42853	3,20224	3,13490	2,95515	2,80010	2,75409
11 Portugal	30,2669	30,2527	31,4979	33,6196	45,5906	55,8607
12 United Kingdom	0,502321	0,509803	0,560026	0,621578	0,653701	0,663888
13 Türkiye	17,3736	16,6107	17,9192	17,9461	20,5424	30,9377
14 Norge	7,10191	6,60720	6,48538	6,09789	6,07571	6,66163
15 Sverige	5,37933	5,29487	5,15193	4,86655	5,11925	5,74939
16 Helveta	3,90027	3,5341	3,20780	2,79401	2,73889	2,27221
17 Österreich	24,1173	22,2951	21,6105	20,0345	18,8418	16,4036
18 Suomi Finland	4,70669	4,50101	4,56442	4,31119	4,59344	5,23851
19 CCCP						
20 USA	1,23173	1,19270	1,24077	1,11805	1,14112	1,27410
21 Canada	1,23198	1,16634	1,26211	1,10235	1,21401	1,45336
22 Nippon (Japan)	333,167	347,475	367,676	331,209	305,806	267,083

2.29. Conversion rates in ECU
1 ECU = ... (yearly averages)

Country	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985
1	40,1651	40,5979	41,2946	44,7115	45,4380	45,4420	44,9136
2	7,20091	7,82736	7,92235	8,15687	8,13188	8,14647	8,01876
3	2,51087	2,52421	2,51390	2,37599	2,27052	2,23811	2,22632
4	50,7738	59,7738	61,6241	65,3419	78,0883	88,3370	105,739
5	81,9665	99,7017	102,676	107,5577	127,503	126,569	129,165
6	5,82945	5,86895	6,03992	6,43117	6,77078	6,87165	6,79502
7	0,669482	0,675987	0,691021	0,686905	0,714956	0,725942	0,715167
8	1138,50	1189,20	1263,18	1323,78	1349,92	1381,38	1447,99
9	40,1651	40,5979	41,2946	44,7115	45,4380	45,4420	44,9136
10	2,74864	2,76027	2,77510	2,61390	2,53720	2,52334	2,51101
11	67,0417	69,5521	68,4947	78,0086	98,6886	115,671	130,252
12	0,646392	0,598488	0,553110	0,560455	0,587014	0,590626	0,588977
13	42,5971	105,870	124,170	159,252	200,709	289,406	
14	6,93684	6,86548	6,38700	6,31294	6,49113	6,40902	6,51104
15	5,87182	5,88097	5,63465	6,14536	6,82114	6,51141	6,52133
16	2,27846	2,32777	2,16714	1,98634	1,86753	1,84753	1,85572
17	18,3097	17,9686	17,7151	16,6991	15,9609	15,7348	15,6428
18	5,32236	5,17224	4,79288	4,70932	4,94819	4,72425	4,69422
19							
20	1,37065	1,39230	1,11645	0,97971	0,89022	0,78926	0,76309
21	1,60581	1,62609	1,33793	1,20822	1,09671	1,02090	1,04204
22	300,470	315,044	245,379	243,545	211,354	187,102	180,559

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΣΥΕ

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΕΟΦ

Αφίξεις Τουριστών (1), ταξιδιωτικό συνάλλαγμα
και μέση κατά κεφαλή δαπάνη (2), κατά την περίοδο

1956 - 1986

Ε Τ Η	ΑΦΙΞΕΙΣ	%	ΕΙΣΠΡΑΧ. ΤΟΥΡΙΣΤ.	%	ΜΕΣΗ ΚΑΤΑ
	ΣΤΗ ΧΩΡΑ		ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ ΣΕ		
(ΣΥΝΟΡΑ)	ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ	Σ Η.Π.Α	ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ	ΝΗ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ	
		ΣΕ \$ Η.Π.Α		ΣΕ \$ Η.Π.Α	
1956	218.301	-	31,2	-	152
1957	261.738	19,9	41,5	32,9	166
1958	276.534	5,7	36,2	-12,7	142
1959	339.802	22,9	41,7	15,1	138
1960	399.438	17,6	49,3	18,2	141
1961	494.191	23,7	62,5	26,8	142
1962	597.924	21,0	76,0	21,6	140
1963	741.193	24,0	95,4	25,6	142
1964	757.495	2,2	91,3	- 4,7	135
1965	976.125	28,9	107,6	18,4	127
1966	1.131.730	15,9	143,5	33,4	144
1967	996.473	-11,9	126,8	-11,6	149
1968	1.017.621	2,1	120,3	- 5,1	137
1969	1.305.951	28,3	149,5	24,3	131
1970	1.609.210	23,2	193,6	29,5	155
1971	2.257.994	40,3	305,2	57,7	171
1972	2.731.587	21,0	392,7	28,6	176
1973	3.177.682	16,3	514,9	31,1	197
1974	2.188.304	-31,1	436,0	-15,3	253
1975	3.172.986	45,0	643,6	42,5	244
1976	4.243.563	33,7	823,7	32,6	225
1977	4.597.354	5,1	980,6	19,1	248
1978	5.081.033	13,9	1.326,3	35,2	293
1979	5.798.360	14,1	1.662,3	25,3	318
1980	5.271.115	- 9,1	1.733,5	4,3	361
1981	5.577.109	5,8	1.881,0	8,5	369
1982	5.463.060	- 2,0	1.527,2	-18,8	303
1983	5.258.372	- 3,7	1.175,7	-23,0	246
1984	6.027.266	14,6	1.312,8	11,7	238
1985	7.039.428	16,8	1.428,0	8,8	217
1986	7.200.000(3)	2,3	1.833,0	28,3	261

- (1) Περιλαμβάνονται και οι αφιχθέντες με κρουαζιερόπλοια τουρίστες.
 (2) Στον υπολογισμό της μέσης κατά κεφαλή δαπάνης δεν περιλαμβάνονται οι αφιχθέντες με κρουαζιέρες τουρίστες.
 (3) Λόγω καταργήσεως του δελτίου ταξιδιώτου για τους υπηκόους των χωρών της ΕΟΚ από τον Ιούλιο 1986 ο συνολικός αριθμός των αφιχθέντων για το έτος αυτό είναι κατ'επίμνηση.-

Τ. Ε. Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Α. ΕΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΕΟΤ

Αφίξεις από το εξωτερικό περιηγητών κατά υπηκοότητα
και αριθμός περιηγητών κατά ομάδες περιήλου (κρουαζιέρες)

Κατά υπηκοότητα των περιηγητών	1985	1986	Ποσοστ. μεταβολή 1986/1985
II. ΚΡΑΤΗ ΕΥΡΩΠΗΣ	720.752	734.053	8,3
1. Αυστρία	49.273	51.975	5,5
2. Βέλγιο-Λουξεμβ.	11.446	10.559	- 5,1
3. Βουλγαρία	4.314	2.313	- 46,4
4. Γαλλία	53.640	49.203	- 8,3
5. Γερμανία Δ.Ο.	143.993	134.670	- 6,5
6. Γιουγκοσλαβία	24.359	29.826	20,0
7. Δανία	24.810	31.212	25,8
8. Ελλάδα	25.441	22.937	- 9,8
9. Ηνωμ. Βασίλειο	201.458	252.090	25,1
10. Ιρλανδία	6.139	7.302	26,1
11. Ισπανία	2.738	2.929	7,0
12. Ιταλία	29.616	26.331	- 9,4
13. Κύπρος	6.353	6.459	1,5
14. Νορβηγία	25.867	28.476	10,1
15. Ολλανδία	37.404	44.361	18,6
16. Ουγγαρία	2.727	2.141	- 21,5
17. Πολωνία	4.513	4.816	6,7
18. Πορτογαλία	668	431	- 35,5
19. Ρουμανία	428	312	- 27,1
20. Σουηδία	41.452	47.250	14,0
21. Τσεχοσλοβακία	2.033	1.875	- 7,8
22. Φινλανδία	20.597	24.512	19,0
23. Λοιπά κράτη Ευρώπης	923	778	- 15,7
II. ΚΡΑΤΗ ΑΣΙΑΣ	28.870	25.143	- 12,9
24. Ιαπωνία	6.086	4.477	- 26,4
25. Ισραήλ	1.528	1.606	5,1
26. Αίθιοπία-Συρία	3.368	3.266	- 3,0
27. Τουρκία	6.255	4.611	- 26,3
28. Ιράν	787	908	15,4
29. Α.Κράτη Μέσης Ανατολής	2.557	2.478	- 3,1
30. Α.Κράτη Ασίας	8.289	7.797	- 5,9
III. ΚΡΑΤΗ ΑΦΡΙΚΗΣ	10.841	8.082	- 25,4
31. Αίγυπτος-Σουδάν	4.828	3.158	- 34,6
32. Νοτιοαφρικανική Ένωση	3.666	2.784	- 24,1
33. Λοιπά Κράτη Αφρικής	2.347	2.140	- 9,0
IV. ΚΡΑΤΗ ΑΜΕΡΙΚΗΣ	103.570	45.969	- 57,7
34. Αργεντινή	935	1.635	74,9
35. Βραζιλία	1.150	1.564	36,0
36. Κεϊμπ	1.630	393	- 75,9
37. Ηνωμ. Πολιτείες	86.289	28.913	- 66,5
38. Καναδάς	16.216	12.134	- 25,2
39. Λοιπά κράτη Αμερικής	2.350	1.330	- 43,4
V. ΚΡΑΤΗ ΩΚΕΑΝΙΩΣ	17.724	19.799	11,7
40. Αυστραλία	15.586	17.137	10,0
41. Λοιπά κράτη Ωκεανίας	2.138	2.662	24,5
VI. ΡΕΣΙΑ	709	636	- 10,3
VII. ΑΚΑΘΟΡΙΣΤΗΣ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑΣ	17	28	64,7
VIII. ΣΥΝΣΑΟ ΠΑΡΟΧΑΡΩΝ	887.483	883.720	- 0,4
ΛΟΙΠΟΝ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΠΕΡΙΗ. (ΚΡΟΥΑΖ)	57.336	28.539	- 50,2
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΣΑΟ	944.819	942.259	- 3,4 (A)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΕΤΟΣ 1987

Λεξείς από το εξωτερικό περιηγητών κατά υπηρεσία.
και αριθμός περιηγητών κατά ομάδες περίπλου (κρουαζιέρες)

Εξουσιοδότησης των	1985	1986	Ποσοστ. μεταβολή 1986/1985
ΕΥΡΩΠΗΣ	1.959.987	2.212.041	14,4
Αγγλία	101.884	111.865	9,8
Βελγιο-Λουξεμβ.	30.974	35.276	7,4
Βουλγαρία	14.979	12.325	-17,7
Γαλλία	175.492	170.276	-3,0
Γερμανία Δ.Ο.	439.655	443.820	2,1
Ελλάδα	95.113	178.073	87,2
Ευρωπαϊκή Κοινότητα	60.864	80.765	32,7
Ισπανία	59.774	57.209	-4,3
Ιταλία	479.295	534.041	21,9
Ενωμ. Βασίλειο	12.157	14.992	23,5
Εσθονία	11.764	12.702	8,0
Ισπανία	87.882	81.327	-7,5
Ιταλία	34.786	41.609	19,6
Κύπρος	54.837	71.886	31,1
Νορβηγία	103.157	125.183	15,7
Ολλανδία	6.655	5.572	-16,5
Ουγγαρία	12.074	11.895	-8,7
Πορτογαλία	16.175	12.882	-20,4
Πολωνία	1.843	2.262	22,7
Ρουμανία	98.240	112.599	14,6
Σουηδία	4.107	4.189	2,0
Τσεχοσλοβακία	60.817	75.909	24,8
Φινλανδία	2.483	2.386	-3,9
Λοιπά κράτη Ευρώπης	124.513	127.301	2,2
ΚΡΑΤΗ ΑΣΙΑΣ	49.410	51.441	4,1
Ιαπωνία	6.303	6.500	3,1
Ισραήλ	14.054	14.132	0,6
Αίθιοπία-Συρία	17.503	17.715	1,2
Τουρκία	3.276	5.130	56,6
Ώστρον	7.720	6.914	-10,4
Λ. Κράτη Μ. Ανατολής	26.247	25.489	-3,0
Λ. Κράτη Ασίας	37.170	33.232	-10,6
ΚΡΑΤΗ ΑΦΡΙΚΗΣ	16.715	13.498	-19,2
Αίγυπτος-Σουδάν	9.011	7.423	-17,6
Νοτιοαφρικανική Ένωση	11.444	12.311	7,6
Λοιπά κράτη Αφρικής	312.218	145.209	-53,5
ΚΡΑΤΗ ΑΜΕΡΙΚΗΣ	3.849	5.841	51,8
Αργεντινή	3.973	5.029	26,6
Βραζιλία	4.106	1.575	-61,6
Μεξικό	247.243	91.539	-63,0
Ηνωμ. Πολιτείες	46.470	36.278	-21,9
Καναδάς	6.577	4.947	-24,8
Λοιπά κράτη Αμερικής	61.612	66.352	7,7
ΚΡΑΤΗ ΩΚΕΑΝΙΑΣ	55.259	53.964	6,6
Αυστραλία	6.313	7.388	17,0
Λοιπά κράτη Ωκεανίας	2.904	2.846	-2,0
ΕΣΣΔ	132	439	232,6
II. ΑΚΑΘΟΡΙΣΤΗΣ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑΣ	2.498.536	2.617.423	4,8
III. ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΜΩΝ	196.925	116.729	-40,7
ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΠΕΡΙΠΛΟΥ (ΚΡΟΥΑΖ)	2.695.461	2.734.152	1,4
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΥΝΟΛΟ			

Αφίξεις περιηγητών από το εξωτερικό κατά μέσο
ταξιδιού σταθμό εισόδου και ομάδες περιπλου (κρουαζιέρες)

είδους και εισόδου	αριθμός 1985	αφιχθέντων 1986	Ποσοτ. % μεταβολή 1986/1985
ΟΛΟ ΣΤΟΙΧΙΟ	337.483	333.720	- 0,4
ΠΕΡΣΟΡΙΚΩΣ	707.170	716.571	1,3
Αλεξανδρουπόλεως	-	-	-
Ανδραβίδας	2.627	1.352	- 48,5
Αράζου	1.186	1.148	- 3,2
Ελευσίνας	21	4	- 81,0
Ελληνικό	236.311	226.611	- 20,9
Ζακύνθου	9.558	11.902	- 24,5
Ημιελίου	109.916	111.608	1,5
Θεσσαλονίκης	28.809	35.551	23,4
Θήρας	4.789	-	-
Ιεωνίων	109	24	- 78,0
Καβάλας	1.101	3.375	205,5
Κερκύρας	96.247	112.024	16,4
Κεφαλληνίας	5.074	6.649	31,0
Κω	36.529	49.751	36,2
Κοσστης	-	97	-
Κοκόνου	4.956	7.480	50,9
Λήμνου	377	129	- 65,8
Μυτιλήνης	3.593	5.687	58,1
Πρέβεζας	2.433	3.969	62,8
Ρόδου	38.732	100.083	12,8
Σάμου	12.091	20.406	68,8
Σαϊπύου	6.802	10.279	51,1
Χανίων	5.869	8.442	43,2
ΣΙΑΦΡΟΔΡΟΠΙΚΩΣ	15.517	17.009	9,6
Αγκάτων	63	48	- 23,8
Ειδομένης	14.283	15.483	8,4
Προμαχώνα	484	632	30,6
Ρυθίου	687	846	23,1
Η.Καυκάσου	-	-	-
ΒΑΛΑΡΣΙΩΣ	74.509	60.341	- 19,0
Ελευσίνας	169	154	- 125,2
Ηγουμενίτσας	8.775	7.062	- 19,5
Ηρακλείου	1.217	1.627	33,7
Θεσσαλονίκης	66	65	- 1,5
Κερκύρας	22.497	18.187	- 19,2
Κατάνη	24.705	20.354	- 17,6
Κατάνη	4.681	2.818	- 39,8
Πειραιώς	4.846	4.305	- 11,2
Ρόδου	7.653	5.769	- 24,6
Λοιποί σταθμοί	-	-	-
ΟΛΙΚΩΣ	90.287	89.799	- 0,5
ΟΛΙΚΩΣ	66.577	64.000	- 3,9
Ευρώνων	30	85	183,3
Καλαμίας	424	445	5,0
Καστανών	11.120	16.179	45,5
Κήπων	4	65	62,5
Κρουσταλοπηγής	5.129	4.662	- 9,1
Μήκης	7.003	4.363	- 37,7
Προμαχώνα	-	-	-
ΟΛΙΚΩΣ ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ	57.336	23.539	- 58,2

Αφίξεις περιηγητών από το εξωτερικό κατά μέσο
ταξιδιού, σταθμό εισόδου και ομάδες περιπλου (προυαζιέρες)

εισόδου και εισόδου	αριθμός 1935	αφιχθέντων 1936	Ποσοτ. % μεταβολή 1936/1935
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	2.400.536	2.617.423	4,8
ΠΡΟΒΟΡΤΗΣΕΙΣ	1.902.193	2.059.400	7,9
• Αλεξανδρουπόλεως	-	4	-
• Ανθραβίνας	5.317	3.355	-27,5
• Αρξίου	3.337	2.002	-40,9
• Ελευσίνας	63	67	6,4
• Ελληνικού	973.976	871.109	-11,0
• Ζακύνθου	13.734	19.963	45,4
• Ηρακλείου	298.087	350.060	13,4
• Θεσσαλονίκης	72.197	79.007	9,4
• ...	7.360	-	-
• Ιουστινιανών	245	145	-40,8
• Καβάλας	1.330	5.845	219,4
• Κερκυράς	184.276	217.130	17,8
• Κεφαλληνίας	8.659	12.802	47,9
• Κό	86.630	100.695	25,5
• Μεσσηνίας	6	703	-
• Μυκόνου	9.002	12.393	36,5
• Αθηνών	530	260	-51,7
• Νυκταλίας	6.267	11.074	76,7
• Πρέβεζας	3.805	7.101	36,6
• Ρόδου	240.074	280.228	13,9
• Σέρφου	24.637	41.643	69,1
• Σιδηρού	12.170	19.536	60,4
• Υψώνων	10.837	27.853	47,9
ΕΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ	45.954	61.538	33,9
• Δικαίων	100	190	1,1
• Γεωμενίας	41.399	56.108	35,5
• Προμαχώνων	1.794	2.397	33,6
• Πυλίου	2.442	2.830	15,9
• Κ. Κανάλιου	131	13	-90,1
Ι. ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ	217.694	170.776	-21,6
• Ελευσίνας	422	875	107,4
• Ηγουμενίστας	20.998	18.371	-12,5
• Ηρακλείου	1.764	3.976	125,4
• Θεσσαλονίκης	536	265	-50,4
• Κερκυράς	52.981	45.710	-13,7
• Νατρών	79.048	64.511	-18,4
• Παιρατίας	19.715	11.865	-39,8
• Ρόδου	13.101	11.915	-9,1
• Λοιποί σταθμοί	29.129	13.237	-54,4
Ι. ΟΔΙΝΟΣ	252.695	325.629	28,9
1. Ευζώνων	179.649	235.702	31,2
2. Καναβιάς	250	523	109,2
3. Καστανώνων	1.376	1.434	4,2
4. Κήπων	35.429	53.212	50,2
5. Κρυσταλοπηγής	156	180	15,4
6. Νέσης	12.942	12.093	-6,6
7. Προμαχώνων	22.693	22.485	-1,0
ΙΟΥΝΙΟΥ ΚΑΤ' ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΕΡΙΠΛΟΥ (ΠΡΟΥΑΖΙΕΡΕΣ)	106.925	116.729	10,7
Ι. ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	2.695.461	2.734.152	1,4

ΓΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΣΤΟΧΗ ΕΟΤ

Αξίες περιηγητών από το εξωτερικό
κατά υπηκοότητα και μέσο ταξιδιού

ΚΡΑΤΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΩΝ	ΑΞΙ/ΚΩΣ	ΣΙΔ/ΚΩΣ	ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ	ΟΔΙΚΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ
ΚΡΑΤΗ ΕΥΡΩΠΗΣ	643.138	15.066	45.478	30.381	784.063
Αυστρία	36.231	2.564	2.092	11.038	51.975
Βέλγιο-Λουξεμβ.	9.466	121	499	773	10.859
Βουλγαρία	195	231	27	1.860	2.313
Γαλλία	43.023	263	4.293	1.629	49.208
Γερμανία Δ.Ο.	90.955	2.003	11.335	22.322	134.670
Γιουγκοσλαβία	1.476	3.816	154	24.380	29.826
Δανία	20.043	1.141	1.001	1.027	31.212
Ελβετία	18.918	160	2.263	1.596	22.937
Ηνωμένο Βασίλειο	244.098	721	4.904	2.367	252.090
Ιρλανδία	7.505	33	183	81	7.802
Ισπανία	2.591	53	162	118	2.929
Ιταλία	14.283	94	10.773	1.631	26.831
Κύπρος	5.374	46	811	223	6.459
Νορβηγία	27.241	363	838	34	28.476
Ολλανδία	38.344	785	2.263	2.964	44.361
Ουγγαρία	464	130	57	1.490	2.141
Πολωνία	1.390	431	63	2.932	4.816
Πορτογαλία	317	24	63	27	431
Ρουμανία	122	57	17	116	312
Σουηδία	40.618	1.419	2.902	2.311	47.250
Τσεχοσλοβακία	846	150	21	853	1.875
Φινλανδία	23.139	371	631	371	24.512
Λοιπά κράτη Ευρώπης	449	30	71	172	722
II. ΚΡΑΤΗ ΑΣΙΑΣ	19.751	395	2.367	2.630	25.143
24. Ιαπωνία	4.172	52	144	109	4.477
25. Ισραήλ	1.048	21	463	74	1.606
26. Αλβανός-Ευρία	2.898	82	114	172	3.266
27. Τουρκία	1.581	101	936	1.993	4.611
28. Ιράν	817	19	35	37	908
29. Α.κράτη Μ. Ανατολής	2.328	23	42	85	2.478
30. Α.κράτη Ασίας	6.907	92	633	160	7.792
III. ΚΡΑΤΗ ΑΦΡΙΚΗΣ	7.069	102	743	168	8.082
31. Αίγυπτος-Σουδάν	2.836	28	254	40	3.158
32. Νοτιοαφρικανική Ένωση	2.444	3	306	31	2.784
33. Α.κράτη Αφρικής	1.789	71	183	97	2.140
IV. ΚΡΑΤΗ ΑΜΕΡΙΚΗΣ	35.003	252	8.004	2.205	45.969
34. Αργεντινή	960	11	628	36	1.635
35. Βραζιλία	845	17	677	25	1.564
36. Μεξικό	232	13	131	12	393
37. Ηνωμένες Πολιτείες	23.143	452	4.294	1.024	28.913
38. Καναδάς	8.982	217	1.937	998	12.134
39. Α.κράτη Αμερικής	841	42	332	110	1.330
V. ΚΡΑΤΗ ΩΚΕΑΝΙΣ	11.450	405	3.578	4.363	19.799
40. Αυστραλία	10.282	337	2.753	3.755	17.137
41. Α.κράτη Ωκεανίας	1.168	68	825	601	2.662
VI. ΕΣΣΔ	151	274	155	49	636
VII. ΑΚΑΘΟΡΙΣΤΗΣ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑΣ	?	10	16	-	26
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	716.571	17.009	60.341	31.799	883.720

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ecu (*)

30 Οκτωβρίου 1990

(90/C 274/02)

Ποσό σε εθνικό νόμισμα για μία μονάδα:

Φράγκο Βελγίου και Φράγκο Λουξεμβούργου	42,4203	Πορτογαλικό εσκούδο	181,090
Γερμανικό μάρκο	2,06143	Δολάριο Ηνωμένων Πολιτειών	1,35496
Ολλανδικό φιορίν	2,32361	Ελβετικό φράγκο	1,74925
Λίρα στερλίνα	0,695562	Σουηδική κορόνα	7,64601
Δανική κορόνα	7,87161	Νορβηγική κορόνα	8,01253
Γαλλικό φράγκο	6,90011	Δολάριο Καναδά	1,58056
Ιταλική λίρα	1544,31	Αυστριακό σελίνι	14,4940
Ιρλανδική λίρα	0,769467	Φινλανδικό μάρκο	4,89952
Δραχμή	208,324	Γιεν	175,263
Ισπανική πεσέτα	129,222	Δολάριο Αυστραλίας	1,72606
		Δολάριο Νέας Ζηλανδίας	2,20211

Η Επιτροπή έθεσε σε λειτουργία τέλεξ αυτόματης απάντησης που διαβιβάζει σε κάθε ενδιαφερόμενο, με απλή κλήση του τέλεξ, τις τιμές μετατροπής στα κυριότερα νομίσματα. Η υπηρεσία αυτή λειτουργεί κάθε μέρα από τις 3.30 μ.μ. μέχρι την επομένη στη 1 μ.μ.

Ο ενδιαφερόμενος πρέπει να ενεργήσει κατά τον ακόλουθο τρόπο:

- να καλέσει τον αριθμό τέλεξ 23789 στις Βρυξέλλες,
- να στείλει τα στοιχεία του δικού του τέλεξ,
- να σχηματίσει τον κώδικα «cccc» που θέτει σε ενέργεια το σύστημα αυτόματης απάντησης και εκφέρει την εγγραφή των τιμών μετατροπής του Ecu στο δικό του τέλεξ,
- να μη διακόψει την επικοινωνία πριν από το τέλος του μηνύματος που προαναγγέλλεται με την εγγραφή του κώδικα «ffff».

Σημείωση: Η Επιτροπή έχει επίσης σε υπηρεσία τέλεξ αυτόματης απάντησης (με αριθ. 21791) που δίνει ημερήσια στοιχεία που αφορούν τον υπολογισμό των νομισματικών εξισωτικών κοσμών στο πλαίσιο της εφαρμογής της κοινής γεωργικής πολιτικής.

(¹) Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3180/78 του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 1978 (ΕΕ αριθ. L 379 της 30. 12. 1978, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε τελευταία από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1971/89 (ΕΕ αριθ. L 189 της 4. 7. 1989, σ. 1).

Απόφαση 80/1184/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 18ης Δεκεμβρίου 1980 (συνθήκη της Λορέ) (ΕΕ αριθ. L 349 της 23. 12. 1980, σ. 34).

Απόφαση αριθ. 3334/80/ΕΚΑΧ της Επιτροπής της 19ης Δεκεμβρίου 1980 (ΕΕ αριθ. L 349 της 23. 12. 1980, σ. 27).

Δημοσιονομικός κανονισμός της 16ης Δεκεμβρίου 1980 εφαρμοζόμενος στο γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ αριθ. L 345 της 20. 12. 1980, σ. 23).

Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 3308/80 του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 1980 (ΕΕ αριθ. L 345 της 20. 12. 1980, σ. 1).

Απόφαση του Συμβουλίου των Διοικητών της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων της 13ης Μαΐου 1981 (ΕΕ αριθ. L 311 της 30. 10. 1981, σ. 1).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) "Οι τιμές της οικονομίας και οι τιμές της ΕΟΚ"
(ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ Μ. ΠΑΥΤΑ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΚΕΠΑ - 1987)
- 2) "Η ένταξη της Δραχμής στο ΕΝΣ: Πιθανές επιπτώσεις"
(Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο | Γενική Δ/ση Ερευνών και
Τεκμηρίωσης - Σειρά Έρευνα και Τεκμηρίωση - Μάιος
1983).
- 3) "Διεθνείς νομισματικές σχέσεις και συναλλαγές σε
συνάλλαγμα"
(ΝΙΚΟΥ ΛΕΒΕΝΤΗ - Έκδοση Αγροτικής Τράπεζας της Ελλά-
δας - Ιούνιος 1981)
- 4) "Παγκόσμια Νομισματική Κρίση"
(Εκδόσεις ΕΛΚΕΠΑ - 1984)
- 5) "Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και ο Τουρισμός"
Σειρά Ευρωπαϊκά Θέματα (Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων
των Ε.Κ. - Μάιος 1987)
- 6) "Κοινοτική Δράση στον τομέα του Τουρισμού"
Δελτίο των Ε.Κ. (Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ε.Κ.
Απρίλιος 1986).
- 7) "Οικονομική και Νομισματική Ένωση"
Σειρά Ευρωπαϊκά Κείμενα - (Υπηρεσία επίσημων εκδό-
σεων των ΕΚ - 1981).
- 8) "Η ECU" Σειρά Ευρωπαϊκά Κείμενα
(Υπηρεσία επίσημων εκδόσεων των ΕΚ - Ιούνιος 1984)
- 9) "Η Οικονομία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας"
Σειρά Ευρωπαϊκά Κείμενα (Υπηρεσία επίσημων εκδόσεων
των ΕΚ - 1984).

